

MARTINSKÝ Evanjelik

2012/5-6

ROČNÍK 19

Vtedy povedala Mária: Velebí moja duša Pána a môj duch sa rozveselil v Bohu, v mojom Spasiteľovi, že zhladal na poníženie svojej služobnice, veď, ajhľa, blahoslaviť ma budú odteraz všetky pokolenia.

L 1, 46-48

Betlehem
Jitky Petrikovichevej

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická materská škola,
Evanjelická základná škola a Biblická škola v Martine
vospolok želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom,
ako aj priaznivcom doma i v zahraničí
radostné Vianoce 2012 a požehnaný nový rok 2013.

Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!
Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis!

Nebo otvorené

Ondrej Bella

Nebo otvorené...
Svetlo rozlieva sa –
Zlatým prúdom do tmy –
Neslýchaná krása,
Sláva, moc, veleba!
Zneje, zuní vzduchom:
„Hallelujah“ neba.

Nebo otvorené...
Hrôzou srdce chvie sa
Tej zakliatej zemi.
Zbor anjelský plesá
Od radosti svätej
A zdraví zvesť zvestou:
Pokoj ti – odkliatej!

Nebo otvorené...
A spev diaľ vyzváňa
Tajuplne, sladko:
Boh sa k ľudstvu skláňa,
V náruč si ho volá:
Poďte, buďte šťastní!
Ó, len dobrá vôľa!

Nebo otvorené...
Z lona čistej Panny
Prišiel na svet
Vítaz vyčkávaný,
Čo mam, krivdu zvalí,
Hriešne strhá putá,
Peklo žiaľom spáli.

Nebo otvorené...
Sláva Bohu, sláva!
Prápor Kristov veje,
V svätý boj zvoláva.
Podeň si stať treba,
Pod ním dosiahneme
Večnej slávy neba!

Čas radosti, veselosti

Kolotoč času. Nedá sa spomaliť, nedá sa zrýchliť, nedá sa zastaviť. Plynie tíško a stále. Tak tíško ako hrejivý plamienok, poskakujúci z jednej sviečky adventného venca na druhú. Postupne silnie, aby nám jeho žiara oznámila aj tohto roku radostnú zvesť: „Narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán.“ (L 2, 11)

Nielen betlehemejší pastieri, ale aj my by sme mali vidieť svetlo rozžiarenej hviezdy, ktorá sa zastavila nad maštal'kou s malým nemluvňákom ovinutým v jednoduchých plienočkách. Ale mnohým z nás chudobnú maštal' nahrádza už dnes sieť supermarketov ponúkajúcich roje svetielkujúcich „komét“, lákajúcich konzumentov nahliadnuť na malý, finančne výhodný zázrak, ktorý by práve teraz mal byť súčasťou každej rodiny a jeho miesto je pod vianočným stromčekom. Množstvo najrôznejších ponúk „novodobých betlehemov“ by chcelo nahradiť práve narodené malé nevinné dieťa, pri ktorom bdie jeho matka Mária a otec Jozef. Aj radostný spev pastierov vytláčajú do omrzenia opakujúce sa melódie vianočných kolied, väčšinou v jazykoch, ktorým staršia generácia nerozumie. Zámer série televíznych adventných koncertov obmäkčiť srdcia a povzbudiť národ na dobročinnosť a charitu čiastočne splnil účel, no pripraviť mysle na príchod Mesiáša, očakávaného Vykupiteľa a Spasiteľa sa nie celkom podaril. Chýbajú nám osobnosti, ktoré by svojím životom, činmi, názormi a príkladným správaním dokázali hlásať radostné posolstvo Štedrého večera a evanjelia. Práve také, ako boli mnohé biblické ženy, „ženy reformácie“, ale aj farárky 20. storočia, na ktoré sme si v rámci série podujatí Duchovných hodnôt pre dnešok a Reformačných dní 2012 na konci októbra spomenuli. Ony boli aj napriek nepriazni osudu neoblomnými šíriteľkami evanjelia. Dokázali pre svoje presvedčenie a vieru trpieť, nepodľahli tlaku doby ani mocných. Zaslúžia si našu úctu a spomienku aj v týchto chvíľach, keď nový život spolu s anjelom ohlasuje „veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom“.

Nepodliehajme pesimizmu, lebo aj pre nás sa narodil, aj nám priniesol tie isté dary ako betlehemeským pastierom a obyvateľom: posolstvo lásky a zmierenia, milosti a odpustenia, duchovnej slobody a nádeje.

Všetkým ľuďom dobrej vôle požehnané a radostné prežitie vianočných sviatkov. Nech vás čas radosti, veselosti z narodeného Ježiša Krista sprevádza aj v roku 2013, hojne naplnenom darmi Ducha Svätého.

DANO BORCOVAN,
zborový dozorca

JUR RIBAY (1754–1812)

Bože, pred tým, čo je od zlého, nás uchráň

Bože, pred tým, čo je od zlého, nás uchráň
a najvyššiu vrchnosť takým smerom upriam,
aby nám nevinným zahynúť nedala
a aby sloboda naša bola stála.

Zachariáš, Alžbeta a Mária

alebo

Otec a syn sa rozprávajú o Zachariášovi

VIDENIE (L 1, 11–17)

Syn môj, počúvaj ďalej moje rozprávanie: V predposledný deň Zachariášovej kňazskej služby v jeruzalemskom chráme, v piatok popoludní, v najväčšom roztúžení a nadchnutí, stala sa nečakaná, neobvyčajná, abnormálna a mimoriadna, ale vtedy dosť bežná udalosť. Staručký Zachariáš upadol do duševného stavu, ktorý spôsobil mocný Hospodin, v ktorom podľa starodávnych „vidiacich“ (prorokov) mal videnie. V nadchnutí duchovným zrakom videl zjaviť sa Pánovho anjela. Ako pravý, bohobojný Izraelita veľmi sa preľakol.

Prečo sa bál? – prerušil ma synak – však anjel je milá, príjemná bytosť?

Tak je, tak si ho predstavujeme, ale je poslom Hospodinovým. Prostredníkom medzi svätým Bohom a hriešnym človekom, preto každého pravého Izraelitu pri jeho zjavení sa pojala bázeň. Zachariáš sa zľakol, či nenesie smutnú zvesť, nový trest, novšiu farchu.

Naozaj, anjela videl stáť na pravej strane ol-tára a to malo znamenať šťastie. Ale preľaknutie nevedelo zahnať chmáry bázne, strach zvíľazil nad starou izraelskou poverou, že prava strana znamená šťastie.

Anjel vdiac preľaknutie, ho oslovil. Urobil to veľmi takticky. Najprv mu oznámil menšiu a potom väčšiu radostnú zvesť. Úvodom riekol: „Neboj sa, Zachariáš, lebo vypočutá bola tvoja modlitba.“ (L 1, 13)

Zachariáš stál ako vyjavený. Čo? Vyslyšal? Ktorú modlitbu?

Najprv modlitbu ako manžela, lebo anjel pokračoval: „Manželka Alžbeta porodí ti syna; dáš mu meno Ján (Jochanan, čo znamená „Boh je milostivý“), bude ti radostou a potešením.“

Zachariáš, keďže už nečakal splnenie otcovských nádejí, trasúc sa, počúval, ťažko chápal, že sa to môže stať, a pritom anjel ešte rozšíril radosť slovami: „Mnohí sa budú radosť z jeho narodenia; lebo bude veľký pred Pánom“ (Hospodinom). Nechcel veriť vlastným ušiam. Čo to znamená: bude veľký pred Pánom?

Aby sa nemýlil, že syn bude len kňazom, ako to zvyčajne býva u kňazských synov, anjel mu to objasnil, keď pokračoval takto: „Vino a opojný nápoj nebude piť a Duchom Svätým naplnený bude už od života matky.“ (L 1, 15) Zachariáš sa rozpomenuť, že podľa Mojžišovho zákona má byť vychovávaný nazirejským spôsobom (4M 6, 1–8), má sa teda oddeliť ako svätý Hospodinovi, má žiť asketicky, čisto. Tak žil niekedy Samson (Sud 13, 7) aj Samuel prorok (1S 1, 11).

„Jeho prísny, mravný, prorocký život bude mať za následok“ – objasňuje anjel – „že mnohých zo synov izraelských obráti k Pánovi, ich Bohu; on sám pôjde vopred pred Ním v duchu a moci Eliášovej, aby srdcia otcov obrátil k synom, neposlušných k rozumnosti spravodlivých, a tak ľud hotový pripravil Pánovi.“ (L 1, 17).

Zachariáš chápal správne, že to by malo byť splnenie Malachiášovho proroctva (Mal 3, 23), ktorý oznámil návrat Eliáša, aby druhý raz napravil skazené mravy pred veľkým dňom Hospodinovým. Veď skaza zasiahla už korene rozháraného rodinného života otcov i synov, keď sa spreneverili ideálu spravodlivosti.

Radostná zvesť to bola, že tak sa bude pripravovať cesta Mesiášovi. Len, len... pokýval pochybujúcou hlavou.

POCHYBOVANIE O POČATÍ (L 1, 18-23)

Preberajúc sa z ľaku, prisvedčil, že je to všetko pekné a radostné, ale spýtal sa pochybovačným tónom: „Po čom to poznám? Veď som starý a moja manželka je tiež v rokoch.“ (L 1, 18) Nechcel už veriť, že by to bolo možné, chcel poznať, chcel mať dôkaz, žiadal znamenie. A hľa, skleslá viera zrazila sa s pochybujúcim rozumom a skúsenosťou. Nastal síce obrat, ale aj nový, duševný boj, ktorý sa mu riadením Božím stal osudným.

Syn ma prerušil: Otec, ja chápem ustarosteného, preľaknutého starca, veď stál pred veľkým divom a zázrakom. Ako nielen veriaci, ale aj mysliaci človek vedel, že div nemôže zmaniť zákony prírody, nemôže neplodnosť zmeniť na plodnosť.

Syn môj, aj máš pravdu, aj nemáš. Žeby div menil zákony prírody, to sa tak len hovorí a javí a taký názor je len čiastočne pravdivý. Hlbšie preniknutie k pojmu „zákony prírody“ a tiež k pojmu „div“ ukazuje, že sú to pojmy relatívne. Div nemarí zákony prírody, ale ľudské opisy známych zákonov prírody. Div práve upozorňuje človeka, že sú ešte aj neznáme, nechcem povedať len nepoznatelné, zákony prírody, neznáme človeku, ale nie Bohu, ktorý ich vložil do prírody a Boh môže pôsobiť týmito, nám ešte neznámymi zákonmi tak, ako my ľudia pôsobíme so známymi. Atóm a jeho energia bola aj pred terajším objavením, ale človeku boli neznáme jej zákony. Syn môj, čo človek vynájde, spozná, to netvorí, to už existovalo pred vynájdением, len sa toho zmocňuje. My ľudia už mnoho vieme, mnoho poznáme, vždy viac a viac, ale ešte sme ďaleko od toho, aby sme všetko vedeli, všetko poznali ako vševedúci a všetkým vládli ako všemohúci Boh. Syn môj, pamätaj si: Málo vedenia, málo poznania, mnoho divov. U Vševedúceho a Všemohúceho nebude divov, ako ich niet ani u Boha. Pamätaj si, syn môj, že v tomto našom videní bolo vnútorné zjavenie a zjavenie anglický filozof Lock dobre prirovnal k okuliarom, ktoré nám umožňujú vidieť Božiu vôľu v prírode i v dejinách, tam, kde ju predbežne rozumom nechápeme, skúsenosťou nevidíme.

A čo sa týka zmeny neplodnej na plodnú, povedz mi, či aj schopnosť plodnosti a oplodnenia nie je div a záhada? Veru aj to, lenže tomu sa už nedivíme. Keby to nebol div, vedeli by sme z neživého tvoriť živé, a to nevieme.

Pri našich ďalších postavách, syn môj, často budeme mať do činenia so zázrakmi, divmi a znameniami a tam si ešte doplníme povedané.

Keď Zachariáš žiadal znamenie, anjel sa mu predstavil slovami: „Ja som Gabriel, ktorý stojí pred Bohom, a som poslaný hovoriť s tebou a zvestovať ti túto radostnú novinu.“ (L 1, 19)

Radostnú novinu, za ktorou stojí Všemohúci Boh, tú nesie Jeho zvestovateľ, posol, archanjel, ktorého meno Gabriel znamená Boží muž, Božia sila – moc. Ale aby sa stalo po vôli aj pochybujúcemu rozumu, proti oddanej dôvere, proti viere vo všemohúcnosť Božiu, zvestujem ti aj znamenie: „Ajhľa, onemieš

a nebudeš môcť hovoriť až do dňa, keď sa to stane, pretože si neuveril mojim slovám, ktoré sa splnia svojím časom.“ (Ľ 1, 20)

Duševný zápas a nový otras Božím zásahom spôsobil, že popri starobnej hluchote onemel. Onemel, to bolo to žiadané znamenie. Bol to Boží trest, že neveril Božej zvesti. V duševnom zápase viery a rozumu rozum vyhral, viera prehrala, ale prišli následky. Rozum a viera, keď aj zápasia, nesmú sa potláčať. Oboje máme od Boha. Hlava chce vedieť a srdce pritom nesmie chcieť neveriť. Viera má nechať voľnosť vede, aby poznávala. Máme byť deťmi vedenia, vedy, veď Boh určil pri stvorení, aby bol človek pánom prírody, a to nie je možné bez vedy. Ale veda si musí uvedomiť, že má ponechať pole i viere, lebo existuje svet aj okrem prírody. A v tejto oblasti má človek tiež svoje poslanie. Ak v mene panstva prírody máme byť deťmi vedy, tak na druhej strane musíme byť sluhami a deťmi aj vyššieho sveta, sveta duchovného, Boha. Oboje sa nevylučuje, ale dopĺňa, ako sa dopĺňajú duch a telo.

Schlatter napísal: „Zachariáš onemel, lebo neveriace srdce má aj neveriace ústa a nebolo ešte spôsobilé veriť a zvestovať príchod nového evanjelia, ktoré mu bolo zverené.“ (Hilfe, 1928) Zachariáš zabudol na svoje meno, že Boh je pamätlivý, keď je vševedúci a môže neplodnosť zmeniť na plodnosť, keď je všemohúci. Zabudol, lebo prestal veriť. Bez viery nedá sa žiť bez trestu v živote. Kto neverí a žiada divy, ten to žiada preto, že už neverí. Všemohúcnosť Božiu len veríme, rozumom ju nedokážeme obsiahnuť, práve tak, ako keď neveriaci v ňu neverí, ale vedecky, seriózne ju poprieť ani on nevie, lebo aj on len verí, že niet všemohúceho Boha. Správne hovorí anglický Smyth: Veda vie o javoch, ale nič nevie o príčinách a o vóli za javom, že za príčinami stojí vôľa Božia, stojí mocný Boh. A preto človeče, musíš veriť.

Dalšie, syn mój, o divoch a zázrakoch ti ešte nepoviem, ale sľubujem ti, že pri iných profiloch vrátim sa k nim vždy znova. Predbežne len rozmyšľaj o povedanom.

Po oznámení onemienia anjel zmizol, stav

videnia pominul, ostala Zachariášova nemota.

Po položení voňavých zeliniek na uhlíky a po vystúpení dymu mal sa Zachariáš podľa predpisu (3M 16, 17) vrátiť k ľudu. Lud čaká, čaká a keď Zachariáš nevychádzal, divil sa, že zostáva v svätyni. Po skončení modlitby ešte vždy čakal aj na jeho áronovské požehnanie. A keď nešiel, tušil, že sa mu niečo stalo.

Konečne vyšiel a ukazoval im znaky nemého. Lud vyrozumel, že mal videnie. Hľa, syn mój! Mimoriadna udalosť videnia nám je divom, zázrakom. Ludu izraelskému bola známa. Nepozastavil sa na nej, ako to robíme a ponímame my. Nemysli si však, syn mój, že dnes už ľudia nemajú vôbec videnie. A to nie je zavrhnutiehodné, že sú videnia, lebo o hodnote videní rozhoduje ich obsah.

Keď Zachariáš vyplnil dni svojej kňazskej služby, šiel domov. Kráčal nemý, tichý, sám, ale už akosi ľahšie. Cesta sa miňala rýchlejšie, bol už koniec septembra, obloha sa zaľahovala, blížil sa októbrový včasný jesenný dážď, aby mohol roľník orať a siať. Rosa zvlažila pôdu roľníkovi a rosa anjelovho videnia, čo aj onemel, zvlažila jeho pochmúrnú dušu.

PO NÁVRATE Z JERUZALEMA (Ľ1, 24–25)

Po návrate domov nemý Zachariáš sa iba znakmi zdôveril manželke o nečakanom zážitku a o radostnom sľube.

Anjelov sľub sa splnil. Alžbeta počala a skrývala sa päť mesiacov, teda do marca. Manžel nemý, manželka v tichosti skrytá v oddelenej ženskej miestnosti. Ich domček aj predtým býval tichý, ale teraz bol ešte tichší. Prečo? Prečo sa neozýval hlasom radosti nad túžobne očakávaným Božím požehnaním?

Bolo dosť dôvodov k tichosti. Alžbeta dobre vedela, že neplodnosť ženy sa u Židov pokladala za Boží trest, a tak cítila stud a hanbu pred ľuďmi. Ona, kňazská dcéra, kňazova manželka, dcéra vyvoleného národa, cítila trojnásobnú farchu nevoľnosti. Bola tichá, pokorná, ako ju vidíme na obraze. A teraz, keď počala vo vysokej starobe, tiež dobre tušila, že bude mnoho ľudských rečí po do-

moch i na uliciach. Nedivme sa tomu, tak by to bolo aj dnes. Vedela, že budú chodiť susedky, priateľky, čiteľky, budú sa pypytovať, čo ako sa stalo, čo je manželovi atď. atď. Má im vysvetľovať? Má mužovu slabosť pretriasať? Ak by tak urobila, ako ju budú chápať? Uveria im? Radšej sa všetkému vyhnú. Radšej sa treba skrýť, mať pokoj pred neveriacimi, pochybujúcimi a škodoradostnými zvedavcami.

A okrem toho potrebuje pokoj na uvažovanie, na modlitby, aby jej Hospodin pomáhal v nečakanom požehnanom stave, aby jej pomohol byť šťastnou matkou aj dobrou vychovateľkou budúceho syna, ktorý má byť veľkým pred Pánom.

Hľa, pekný vzor všetkým matkám. Ach, keby si aj naše matky v zhone života našli chvíľky v skrytosti, tichosti, samote, aby mohli uvažovať o týchto veľkých úlohách a veľkej zodpovednosti s nimi spojených. Radšej nad malými deťmi bdieť, pracovať a modliť sa, ako nad vyrastenými, ale výchovne zanedbanými žiaľit' a plakať (Moderson 18–20).

To si vyžaduje skôr tichosť ako klebety. Skôr rozjímanie, vieru, ako si krátiť čas klebietkami a kratochvíľou. Alžbeta si uvedomila, že za požehnanie syna môže ďakovať len milostivému, v sľuboch a v prísaha vernému Bohu, ako ju na to upamätáva jej vlastné meno Alžbeta. Ako predtým roky a roky prosila Hospodina za syna, tak teraz nemôže byť nevďačnou ani nevernou. Ona nezapochybovala vo viere vo vševedúceho a všemohúceho Hospodina, ako sa to stalo u Zachariáša. Pochopila aj mužovo videnie, nežiadala dotvrďujúce znamenie, verila v možnosť Božieho zásahu, ako o tom svedčí jej kratučký chválospev: „To mi učinil Pán v dňoch, keď zhlíadal na mňa, aby ma zbavil hanby pred ľuďmi.“ (L 1, 25)

Nasledovala tým pramatku, neplodnú Ráchel, pri narodení Jozefovom (1M 30, 23) i zbožnú Annu pri vyprosenom Samuelovi. (1S 1, 11) Takou zbožnosťou preplnené staré srdce potrebovalo tichosť, skrytosť, pokoj, zatajenie pred ľuďmi, otvorenie srdca pred Bohom za päť mesiacov.

ALŽBETA, POČAS NÁVŠTEVY MÁRIE
(L 1, 39–45)

Akokoľvek tichosť a skrytosť však panovala v Zachariášovom dome, udalosť sa nedala donekonečna zatajiť. Postaral sa o to sám Boh. V šiestom mesiaci tehotenstva z ďalekej Galiley, z mestečka Nazareta, prišla nečakaná – významná návšteva. Pricestovala jej príbuzná, mladá snúbenica Mária. Už sám jej príchod vzrušil Alžbetu a ešte väčšmi okolnosti príbehu. Prišla zďaleka. Veď Nazaret od Júttá bol vzdialený asi 140 km a cesta nebezpečná. Miestami viedla cez skalnatú pustatinu do hornatého judského mesta alebo, ako Lukáš napísal, do mesta Júdovho – do Júttá. Aj ona pravdepodobne putovala pešky. A v tomto prípade, koncom marca, v dobe tzv. neskorého jarného dažďa (Jk 5, 7), ktorý bol potrebný, aby dozrelo obilie. Okrem toho Alžbeta ako nábožná a skúsená starena vedela, že podľa predpisu zákonníkov žena a najmä mladé

dievča, snúbenica, nesmela putovať sama. A keď Mária predsa prišla, muselo sa stať čosi mimoriadne. Prezrádzala to aj jej tvár, čo náš kralický preklad Biblie charakterizoval tak, že prišla „s chvátaním“.

Prekvapenie potvrdil aj vzrušujúci pozdrav Márie. Škoda, že sa nezachovali jeho slová, ale podľa židovského zvyku a podľa okolností si ho azda môžeme aspoň približne rekonštruovať.

Ako sa to dá, otec môj? – spýtal sa syn.

Dost dobre. Vieme, že orientálne národy sa pozdravovali slávnostnejším spôsobom, ako to robíme my, hnaní rýchlym tempom života. Židia vo svojom pozdrave neželali len pokoj, zdravie, radosť atď., ale prejavili aj svoj duševný stav a pýtali sa i na stav pozdraveného. Podľa toho môžeme predpokladať, že Mária želala pokoj od Hospodina nielen pozdravenej, ale aj jej domácim. Keďže Mária už z anjelského pozdravu vedela, že Alžbeta je v 6. mesiaci tehotenstva, želala nielen pokoj matke, ale aj jej plodu.

Prirodzene, taký pozdrav Alžbetu skrývajúcu sa so svojím tehotenstvom prekvapil, vzrušil. Veď ona to zachovávala v plnej tajnosti. Odkiaľ sa to Mária dozvedela v ďalekom Nazarete? Čo sa stalo? To tak zapôsobilo na starenu, že keď počula Máriin pozdrav, nemluvniatko veselo sa pohlo v jej živote a bolo naplnené Duchom Svätým. Pekný príklad na prenos Božieho Ducha slovom.

Keď Mária v pozdrave dala výraz ešte aj svojmu požehnanému stavu, v prvom okamihu ju mohla Alžbeta v duchu obviňovať z mravného poklesku, ale to zamedzil tiež „Duch Svätý, ktorý naplnil Alžbetu“ (L 1, 41). Popri pohnutí sa nemluvniatka dal jej na známosť, že Mária sa stala požehnanou matkou Pánovov.

Alžbeta tomu uverila, ako uverila tomu, čo oznámil ten istý anjel jej mužovi. A viera ju nesklamala. Verila, že jej syn pripraví ľud Pánovi, a tak pri návšteve uverila, že Máriin syn bude tým Pánom. Preto zvolala silným hlasom: „Požehnaná medzi ženami a požehnaný plod tvojho života!“ (L 1, 42)

To sú slová prvého ľudského blahoslavenia Ježišovej matky a jej plodu. Prvé, a to od ženy. Je to tým zvláštnejšie, že žena v tom čase sa považovala za nižšieho tvora. Za tvora, ktorý ešte aj v chráme mal zvláštne oddelenie, a tu ho Boh vyznamenáva, otvára mu ústa k prvej ľudskej zvesti o Mesiášovi. Dobre upozornil ktosi, že žena Eva prvá zhršila a žena Alžbeta prvá blahoslaví a ako herold víta Mesiáša – Vykupiteľa z hriechov. Táto zvest' odznela v najužšom, najintimnejšom kruhu rodinnom, v kruhu dvoch žien a pozorujme ďalej, ako sa postupne rozšíri.

Nemáme zaznačené, že by bola Mária niečo odpovedala. Ostávala aj naďalej tichá, akoby ešte vždy nedôverovala vlastnému sluchu. Stála zarazená, no pomaly sa začala preberať. Alžbeta to videla a podoprela ju otázkou: „Ale ako to, že matka môjho Pána prišla ku mne?“ (L 1, 43)

Také slová ju mohli len posmeliť, keď sa starena Alžbeta ponízuje pred ňou, mladučkou, keď prejavuje skromnosť, že jej syn bude len pripravovať cestu Pánovi, kým Mária je už matkou toho, ktorý je Pánom, aj Pánom Alžbety. Vyznáva, ako neskoršie vyzná jej syn, že nie je hoden rozviazať mu remienky na obuvi. Vyznáva, ako je to, že matka jej Pána prichádza k nej.

Mária ešte vždy neodpovedala. Alžbeta zbadala rozpačitosť, nesmelosť, nedôveru a znovu ju posmelila: „Blahoslavená, ktorá uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán.“ (L 1, 45). Hovorí tak z vlastnej skúsenosti. Čo sľúbil Pán, pri nej sa splnilo, splní sa aj pri Márii, len treba dúfať a veriť.

Napokon, Mária posmelená takýmto viacnásobným prejavom dôvery prerušila mlčanie, velebila Hospodina a zostala s Alžbetou asi tri mesiace, teda v apríli, máji a júni, a koncom júna sa vrátila uspokojená domov.

Úryvok z knihy
Samuel Štefan Osuský
Galéria postáv Novej mluvy
Liptovský Mikuláš 2010

Evanjelický pohľad na Máriu a *semper virgo*

Mariológia a s ňou spojená otázka o *semper virgo* (vždy panna) je teologickým *lokusom*, ktorý sa v evanjelickej teológii takmer nevyskytuje. Protestanti sa k nej obracajú iba v prípade, že výroky o Márii majú priamy súvis s ústredným učením Reformácie – ospravedlnenia jedine milosťou a s Lutherovým hermeneutickým princípom, že kresťanské je to, čo poukazuje na Krista a čo má Krista vo svojom stredobode.

Augsburské vyznanie (1530), zrejme z diplomatických dôvodov, Máriu explicitne nespomína. No jeho 21. článok *O vzývaní svätých* zdôrazňuje pedagogický cieľ svätých, „aby sme tým posilnili našu vieru, keď vidíme, ako dosiahli milosť a ako im pomohla viera“. Všetci kresťanskí zvestovatelia – či už biblické postavy, veľikáni kresťanských dejín, farári, misionári či laickí členovia cirkvi – sú však iba nástrojmi, prostriedkami, nie však Prostredníkmi; ich úlohou nie je konať dielo Krista (jediného Prostredníka medzi Bohom a ľuďmi), ale sprostredkovať/komunikovať Kristovo dielo.

Evanjelické mariologické mlčanie sa končí, keď sa zdá byť ohrozená kristologická exkluzivita, a to sa deje, keď je záslužnosť človeka – Máriu nevynímajúc – postavená na Božiu úroveň na úkor výlučnosti Krista. V *Apológii* (1531) je vzývanie svätých odmietnuté, pretože ním „zatemňujú Kristov úrad a dôveru v Kristovo milosrdenstvo“. Nebezpečenstvom tu je, že Kristus prestáva byť jediným Prostredníkom (1Tim 2, 5), pričom podľa reformátorov ich oponenti spravili z Krista predovšetkým prísneho sudcu, kým Mária a svätí sa stali prostredníkmi milosti. Taktiež je nesprávne, keď v modlitbe voláme k ľudským pomocníkom a nie výlučne k Bohu (R 5, 1–2); jedine modlitba ku Kristovi má totiž zaslúbenie, že bude počutá a vypočutá (J 16, 23, Mt 11, 28 a. i.), pri inom inom takéto Božie zaslúbenie nemáme. A bez zaslúbenia je nemožná viera, čo následne vedie k strate uistenia spásy, teda k strate samotného evanjelia.

Na druhej strane reformátori Márii ponechávajú nielen titul Bohorodička (*teotokos*), ale aj Matka Božia (*mater Dei*) a najsvätejšia panna (*laudatissima virgo*), ktorej panenstvo ostalo Kristovým narodením neporušené (*Augsburské vyznanie* XXI, 1; *Apológia* XXI, 4–6; *Formula svornosti*, SD, VIII, 24). Zrejme najpozitívnejšie hodnotenie Márie nachádzame v Lutherovom komentári ku *Magnificat* (1521), podľa ktorého je Mária príkladom viery a exemplárnou ukážkou pokory. Ona nielen spieva o oslave pokorných, ona je tá, u ktorej je viditeľne prítomná nezaslúžená Božia milosť; nie ona je vzývaná, ale Božia milosť. Mária sa nepýši ani svojím panenstvom, ani pokorou; naopak, podľa Luthera dôvodom jej blahoslavenstva je, že sa Boh ku nej sklonil a zmiloval. Mária nemá žiadne mimoriadne „kvalifikácie“ na to, aby sa stala matkou Božou, ona nekoná nič, Boh koná všetko. Zhrnúc, zmienky o Márii sú výlučne na oslavu a chválu Božiu.

Čo sa týka Márie ako *semper virgo*, evanjelické vyznania sa ani raz neodvolávajú na príbeh Ježišovej matky a bratov z Mk 3, resp. Mk 6. No nemeckí reformátori 16. storočia verili v Máriino panenstvo. Luther v spise *Že Ježiš Kristus sa narodil ako Žid* (1523) rázne vyvracia obvinenie, že by popieral Kristovo narodenie z panny. Neskôr v komentári k Jánovi (1537) vyznáva, že „podľa jeho ľudskej prirodzenosti bol Kristus, náš Spasiteľ, skutočný a prirodzený potomok Máriinho panenského lona... a to bez spolu-

práce mužů... a Mária ostala pannou aj potom“. (LW 22, 23) V komentári na verš 2, 12 sa Luther prikláňa k názoru, že Ježišovi bratia boli v skutočnosti bratrance a nie synovia Jozefa (či už z prvého manželstva, alebo s inou ženou), dodáva však, že v skutočnosti je to nepodstatné, keďže to ani neprispieva, ani neuberá z viery. Najpozoruhodnejšie je, že v Lutherovej diskusii o Ježišových bratoch Luther ani len nespomína možnosť, že by Mária mohla mať okrem Ježiša ďalšie deti. V tomto presvedčení Luther pokračuje aj v *Šmalkaldských článkoch* (1537): v stati 1.4, v ktorej medzi evanjelickou a katolíckou stranou „nieto hádok ani sporov“, je Lutherov nemecký text o Kristovom pozemskom pôvode preložený latinským „*ex Maria, pura, sancta semper virgine*“. Rovnaké presvedčenie uvádza aj *Formula svornosti* (1577), ktorá v diskusii o Kristovej osobe potvrdzuje, že dôkazom Ježišovej božskej prirodzenosti je, že sa „narodil z panny bez porušenia jej panenstva... Mária ostala pannou.“ (Formula svornosti, SD, VIII, 24)

Na druhej strane dnešní protestanti vidia ako hlavné posolstvo príbehu o stretnutí Ježiša s Máriou a bratmi (prípadne aj so sestrami) nie Máriu a jej hypotetické večné panenstvo, ale Kristov výrok o kontraste medzi „fyzickou“ a „duchovnou“ rodinou so zdôraznením príslušnosti k Božej/eschatologickej rodine na základe konania v súlade s Božou vôľou. Vo svetle tohto biblického svedectva je otázka Máriinho večného panenstva nadbytočná. Navyše protestantskí teológovia a farári grécku pôvodinu slov „bratia“ a „sestry“ z Mk 3 a 6 takmer jednomyselne interpretujú ako priamych pokrvných súrodencov.

Tematiku Máriinho večného panenstva možno vnímať aj ako otázku teologického postoja k panenstvu a sexualite. Evanjelická teológia neuprednostňuje panenstvo na úkor manželstva a materstva, manželské spolužitie nepokladá za hriech, ale za mandát a dar daný Bohom-Stvoriteľom. Miesto človeka-kresťana je predovšetkým nie v odlúčenosti od sveta, ale uprostred svetského povolania – ako dieťa, rodič, slúžka, domáci pán atď. Nemáme utekať do mníšskej askézy a celibátu, akoby „duchovný“ stav bol niečím vyšším, bližším Bohu či akokoľvek záslužným. Podľa reformačnej teológie hodnotu a identitu pred Bohom dáva človeku milosť a poslušnosť Prvému prikázaniu, následne má napríklad poslušnosť rodičom či plnenie si rodičovských povinností väčšiu istotu Božej priazne ako mníšske skutky a celoživotná pohlavná abstinencia.

Na záver, čo sa týka teologického vývoja v ostatných desaťročiach, pozitívnym dôsledkom II. vatikánskeho koncilu a ekumenických rozhovorov je lepšie pochopenie východísk a kristologickej perspektívy katolíckej teológie (totiž, že úcta k Márii nie je v konflikte, ale je komplementárna s úctou ku Kristovi). Následne evanjelická teológia ustupuje od radikálne negatívneho postoja k mariánskemu kultu. Spoločným pre vše-kresťanské učenie o Márii a svätých je predovšetkým pedagogický cieľ. Z pedagogickej a rodičovskej skúsenosti vieme, že použitie príkladov je efektívnejšie ako abstraktné vedomosti. Dieťa sa lepšie učí pozorovaním a napodobňovaním, a to nielen v oblasti zručností, ale aj formovania charakteru. Preto je potrebné, aby kresťanská výchova používala vzory – osobnosti a ich dobrý príklad – na formovanie kresťanského charakteru. V tomto svetle slúži Mária ako výborný model kresťanskej viery, pokory a prijatia Božej vôle (L 1, 38) napriek denominačným rozdielom a rozdeleniam.

TOMÁŠ GULÁN

Vtedy povedala Mária: Velebí moja duša Pána a môj duch sa rozveselil v Bohu, v mojom Spasiteľovi, že zhlíadal na poníženie svojej služobnice, veď, ajhľa, blahoslaviť ma budú odteraz všetky pokolenia, pretože Mocný učinil so mnou veľké veci, a sväté je Jeho meno a Jeho milosrdenstvo s tými, čo sa Ho boja, z pokolení na pokolenia.

Dokázal moc svojím ramenom, rozprášil tých, čo sa povyšovali zmýšľaním srdca; mocných zhodil z trónov a povýšil ponížených, lačných nasýtil dobrými vecami a bohatých prepustil naprázdno; ujal sa Izraela, svojho služobníka, pamätlivý milosrdenstva, ako povedal našim otcom, Abrahámovi a jeho potomstvu naveky.

L 1, 46-55

Martin Luther Magnificat (Chválospev Márie)

Chráň sa, chráň sa pred vlkmi v ovčom rúchu, zvedú ťa a roztrhajú. Uvedom si, že Boh aj s tebou spolupracuje a že si svoju spásu získaš iba skutkami, ktoré vykoná Boh v tebe, nie v druhých. Pozri, takto sa správa aj Panna Mária. Ak pritom prijímaš pomoc aj prostredníctvom príhovorov iných, robíš správne a dobre: všetci sa máme prihovárať jedni za druhých a navzájom si pomáhať. Ale nikto sa nemá spoliehať na skutky druhých a zanedbať Božie dielo v sebe, ale so všetkou usilovnosťou má mať na zreteli seba a Boha, akoby na nebi a na zemi existoval len Boh a on a akoby Boh mal do činenia len s ním samotným. Až potom si môže všímať aj skutky iných.

To druhé, čo nás tu učí (Mária): Každý sa má snažiť, aby bol prvý v oslave Boha, a chválil ho za veci, ktoré koná v ňom aj v druhých. Lebo čítame, že Pavol a Barnabáš oznamovali ostatným apoštolom veci, ktoré s nimi urobil Boh, a naopak apoštolí tie, ktoré urobil s nimi (pozri Sk 15, 7 n.) To isté urobili, keď sa vzkriesený Kristus zjavil (L 24, 34 n.). Tu sa zdvihla potom spoločná radosť a Božia chvála, pretože každý velebil milosti, ktoré dostali druhí, ale v prvom rade tú, ktorú dostal on, hoci aj bola menšia. Nie v daroch túžili byť prví, ale v chvále

a láske Božej. Postačil im Boh a jeho dobrotivosť aj vtedy, keď dary, čo dostali, boli malé, lebo ich srdce bolo čisté a prosté.

Len egoisti pozerajú na druhých krivo a závistlivo, ak vidia, že čo do milostí nie sú najvyšší a najlepši. Hundrú namiesto chvály, ak sú rovnakí alebo menší ako iní. Takto píše evanjelista Matúš 20, 11 n. o tých, ktorí repcu proti pánovi domu, hoci im nespôsobil krivdu, ale preto, že ich pri výplate dennej mzdy postavil na roveň iným.

Dnes nájdeme mnoho ľudí, ktorí Božiu dobrotivosť nechvália, hoci majú toľko darov ako Peter či nejaký iný svätec alebo ten či tamten na zemi. Myslia si, že by aj oni toľko chválili a milovali Boha, keby mali toľko darov. Nevidia, že sú priam zasypaní Božími darmi, ktoré si ani neuvedomujú: že je tu telo, život, rozum, majetok, česť, priateľ, slnko a iné stvorenia.

Títo ľudia by nespoznali a nechválili Boha, ani keby mali všetky dary Márie, ako hovorí Kristus v Lukášovi 16, 10: „Kto je verný v malom, je verný aj vo veľkom, a kto je nespravodlivý v malom, je nespravodlivý aj vo veľkom.“ Preto si nezaslúžia veľa a veľkých vecí, lebo pohrdajú malými vecami a málom. Keby však chválili Boha v malých veciach, dostali by aj veľké vrchovatou mie-

rou. Žiaľ, hľadia nahor a nie pod seba. Keby sa pozerali pod seba, objavili by mnohých, ktorí nemajú ani polovicu z toho, čo oni, a predsa sú úplne spokojní a chvália Boha. Vták spieva a raduje sa z toho, čo vie, a nerepce preto, že nevie rozprávať. Pes radostne skáče a je spokojný, hoci nemá rozum. Všetky zvieratá sú spokojné a slúžia Bohu, milujú a chvália ho. Len chytrácke a sebecké oči človeka sú nenásytné, len človek nie je nikdy spokojný, lebo je nevďačný a pyšný. Chce sedieť hore a byť najlepší, nechce chváliť Boha, ale byť od neho chválený.

Tak čítame, že v časoch kostnického koncilu dvaja kardináli vyšli na koni a videli stáť a plakať pastiera na poli. Jeden z kardinálov, dobrotivý muž, nechcel ho obísť, ale chcel ho potešiť. Podišiel k nemu a opýtal sa, čo ho trápi. Pastier sa ešte viac rozplakal a dlho neodpovedal, takže kardinál si začal robiť starosti. Nakoniec sa pozbieral, ukázal na ropuchu a povedal: Preto plačem, že ma Boh stvoril ako skvelé stvorenie a nie neforemné ako nejakého červa. A ja som to dosiaľ nechápal a ani som mu za to neďakoval. Kardinál vstúpil do seba, a tak ho to vzrušilo, že spadol z mulice a museli ho odniesť. A kričal: Ó, svätý Augustín, ako pravdivo si povedal, že nevedomí vstanú a zoberú nám nebo. A my s našou učenosťou žijeme podľa tela a krvi.

Poznamenávam, že pastier nebol ani bohatý, ani pekný, ani mocný. Mal však hlboké pochopenie Božích darov a bol za ne nesmierne vďačný, takže v sebe objavil viac, než sám predpokladal.

Mária vydáva svedectvo o prvom Božom diele, o tom, že Boh na ňu zhlíadal. To je ten najväčší dar, z neho vyplývajú všetky ostatné. Lebo kde Boh obráti k niekomu svoju tvár a zhlíadne na neho, to je veľká milosť a blaženosť, tam musia nasledovať všetky dary a diela. Tak čítame v 1. Mojžišovej knihe (Gn 4, 5), že zhlíadal na Ábela a jeho obetu. Ale na Kaina a jeho obetu nezhlíadal. Preto nájdeme v Žaltári veľa prosieb, aby Boh k nám obrátil svoju tvár a neskrýval

ju, aby nás osvietil, a podobne. A čo si (Mária) najviac váži, ukazuje tým, že hovorí: „Preto ma blahoslaviť budú aj detné deti.“ (L 1, 48)

Všimnime si tieto slová: nevraví, že jej budú pripisovať veľa dobrého, že budú chváliť jej cnosti, vyzdvihovať jej panenstvo alebo pokoru, alebo spievať pesničky o jej skutkoch. Hovorí len o tom, že Boh na ňu zhlíadol, preto budú o nej hovoriť, že je blažená. To je také čisté vzdávanie chvály Bohu, že čistejšie ani nemôže byť. Poukazuje na Božie zhlíadnutie a hovorí: „Odtiaľ blahoslavenou ma budú nazývať...“ atď. To znamená, od toho okamihu, keď Boh zhlíadol na moju bezvýznamnosť, budem nazývaná blaženou. Toto nie je pochvala Márie, ale Božej milosti voči nej; ona tu ostáva nepovšimnutá, lebo hovorí, že Boh zhlíadol na jej nepatnosť. Preto sa chváli svojou blaženosťou skôr, ako hovorí o veľkých veciach, ktoré jej urobil Boh. Všetko pripisuje tomu, že Boh zhlíadol na jej nepatnosť.

Z toho sa môžeme naučiť, čo je pravá úcta, ako ju uctievať a ako jej slúžiť. Ako ju máme osloviť? Všimaj si jej slová a naučia ťa, ako sa jej máš prihovoriť. „Blahoslavená Panna a Matka Božia, bola si nepatrná, malá a neznáma, ale Boh milostivo a štedro zhlíadol na teba a vykonal na tebe veľké veci. Nebola si toho hodna, predsa Ťa bohatá a štedrá milosť Božia zahrnula darmi. Aká si len šťastná od tej hodiny až do večnosti, lebo si našla takého Boha!“...atď. Nemysli si, že to počuje nerada, ak ju nazveš nehodnou takej milosti. Lebo ona bezpochyby neklamala, keď sama vyznala svoju nehodnosť a bezvýznamnosť, na ktorú Boh nezhlíadol pre jej zásluhy, ale z čistej milosti.

Z knihy

Martin Luther: Magnificat (Chválospev Márie)
 Publikované elektronicky ako súčasť
 Testimonia Theologica – internetového časopisu
 Evanjelickej bohosloveckej fakulty
 Univerzity Komenského v Bratislave, 2011
 Úryvok

Tabita, Lýdia a Féba

dobrodinky prvotnej cirkvi

Je všeobecne známe, že postavenie žien v dobách dávnominulých bolo v mnohom diametrálne odlišné od dnešného statusu tohto pohlavia. Samozrejme, že máme na mysli hlavne krajiny na severozápadnej strane zemegule, kde sú zmeny v postavení žien najviditeľnejšie. Avšak ani v tejto, ako sa proklamuje, demokratickej a hospodársky vyspelej časti sveta proces napríklad politického zrovnoprávňovania žien na úroveň mužov nemá dlhú históriu. Veď napríklad, čo sa týka volebného práva, ženy ho získali v týchto krajinách až na začiatku 20. storočia. Aj dnes sú ešte oblasti vo verejnom, spoločenskom či odbornom sektore západného sveta, kde je percentuálne zastúpenie žien veľmi nízke. Na druhej strane netreba zabúdať na sféry, ako napríklad školstvo, kde je situácia opačná a pomerné zastúpenie žien značne prevyšuje zastúpenie mužov. Tieto a podobné prípady svedčia o komplexnosti tohto fenoménu a varujú pred urýchlenými závermi či hodnoteniami kvality života ženy vtedy a dnes.

Je všeobecne prijímaným faktom, že život žien v novozmluvnej dobe (asi v prvých dvoch storočiach po Kristovi) bol viazaný na mužov a na domácnosť. Pred vydajom to bol otec a po vydaji manžel. Žena bola definovaná ako dcéra svojho otca či manželka svojho muža. Poľom pôsobnosti pre ňu bola hlavne komplexná starostlivosť o domácnosť, kde bola rozhodujúcou autoritou. Verejné aktivity boli vyhradené mužom a takisto aj držba oficiálnych úradov. Vo všeobecnosti ženy nezastávali verejné ani politické funkcie, nesedeli v žiadnych radách a tak nemali podiel na verejnom či politickom rozhodovaní. Tento záver sa však často aj v odborných kruhoch bezbreho generalizuje a výsledkom je predstava utlačanej, ba priam utrápenej chudery, ktorá v podmienkach staroveku bola viac-menej slúžkou Adamových nasledovníkov. Je však zrejmé, že nerovnosť šancí vo sfére verejnej a politickej ešte automaticky neznamená, že žena bola marginalizovaná aj v ostatných oblastiach života staroveku, ako je obchod, rodina atď.

V nasledujúcich riadkoch stručne priblížime niekoľko prípadov kresťanských žien, ktoré sa z opísaného negatívneho obrazu vymykajú. Sústredíme sa na helenistický svet prvotnej cirkvi a na dve novozmluvné knihy – Skutky apoštolov a Pavlov list Rimanom.

Už pri povrchnom čítaní Skutkov apoštolov sa napodiv relatívne často stretávame s významnými ženami. Na dvoch miestach (Sk 13, 50; 17, 12) sa dočítame o vznešených popredných ženách.¹ Tie prvé v pisidskej Antiochii Pavlovo kázanie odmietli a aktívne sa podieľali na jeho vyhnaní z mesta. Tie druhé v Beroji sa zachovali opačne: evanjelium prijali a pridali sa k tejto novej nazarénskej sekte. Pravdaže, tento údaj neslobodno preceň a nevšimnúť si, že išlo o bohaté ženy z vyšších vrstiev, ktorým bohatstvo a aristokratický pôvod zabezpečili významné postavenie. Ale na druhej strane by bolo absurdné myslieť si, že muži s porovnateľným majetkom a podobne modrou krvou tieto ženy nemali za nič a pozerali sa na nich ako na osoby „druhej kategórie“. Významné postavenie týchto žien v spoločnosti vrátane mužov nepriamo potvrdzuje aj samotný pisateľ Skutkov. Ich výslovné menovanie určite poslúžilo ako svedectvo politickej korektnosti kresťanstva ako nového náboženstva. Jednoducho povedané, ak sa aj vznešené ženy pridávajú, tak potom to nemôže byť nič zlé!

¹ Rovnaký termín nájdeme v Mk 15, 43 pri označení Jozefa z Arimatie. Ak si pomôžeme paralelným textom z Mt 27, 56, evanjelista Matúš termín vznešený či popredný interpretuje slovom zámožný.

Kým spomínané vznešené ženy za svoje postavenie s najväčšou pravdepodobnosťou vďačili hlavne svojmu vznešenému pôvodu, Skutky uvádzajú minimálne dve ďalšie ženy, pri ktorých síce charakteristika pôvodu absentuje, ale ich vplyv a postavenie v komunite nie sú vôbec marginálne. Konkrétne máme na mysli Tabitu, obyvateľku Jopy, ktorú vzkriesil Peter (Sk 9, 36–43), a Lýdiu, predavačku purpuru z mesta Filipis, ktorá prijala kresťanstvo po Pavlovom kázaní (Sk 16, 11–15). Prvá z dvoch menovaných určite nebola chudobná, keďže bola známa mnohými dobrými skutkami a štedrými almužnami (Sk 9, 36). Jej miesto v kresťanskom zbore nebolo zanedbateľné, čo dokazuje reakcia jej bratov a sestier. V podobnom duchu možno charakterizovať aj obchodníčku s purpurou z mesta Filipis – Lýdiu. Purpur bola veľmi drahá látka a komodita nie bežného razenia ako napríklad potraviny a pod. Do purpuru sa obliekali bohatí a poprední ľudia. Z toho je zrejmé, že na obchod s purpurou musel obchodník disponovať väčším kapitálom. Navyše, tento obchodník predával bohatým klientom, ktorí si tento druh látky mohli dovoliť. Preto možno Lýdiu vykresliť pomocou dnešného slovníka ako úspešnú podnikateľku so stykmi na vysokých miestach. Zo skúseností vieme, že tieto styky a pozícia sa dajú využiť na dobré veci, alebo zneužiť na páchanie zla. Tak či onak, Lýdia určite nebola človekom bez možností ovplyvniť *status quo* svojej komunity.

Poslednou menovanou je Féba, žena, ktorú spomína Pavol na záver Listu Rimanom. Menuje ju ako prvú v osobných odporúčaníach a pozdravoch, ktoré sa začínajú 16. kapitolou Pavlovho listu. Aj keď nebudeme môcť nikdy s istotou povedať, či 16. kapitola Listu Rimanom patrila pôvodne k tomuto listu alebo nie (je prinajmenšom zvláštne, že Pavol pozná a dáva pozdravovať také množstvo ľudí v zbore, ktorý nikdy nenavštívil), na vykreslenie obrazu kresťanky Féby to nie je podstatné. Pavol ju odporúča cirkevnému zboru v Ríme a toto svoje odporúčanie podopiera nasledujúcimi charakteristikami: je diakonka cirkvi v Kenchreách, ktorá pomáhala mnohým vráťane samotného Pavla (R 16, 1). V prvom rade nie je adekvátne predstavovať si pod pojmom „diakonka“ sociálnu pracovníčku na spôsob zamestnankyne napríklad Evanjelickej diakonie. Dnes sa slová diakonia či diakonka spájajú primárne so sociálnou službou starým, nevládnym, chorým a postihnutým. K takémuto nepresnému a anachronickému pochopeniu priam navádza evanjelický preklad, ktorý používa slovo diakonisa. Veci znalý evanjelik si hneď vybaví napríklad sestry Royové, Domov bielych hláv a ostatné pozhnané aktivity slovenských diakonís. Avšak v prvotnej cirkvi sa tento pojem vzťahoval na predstavených cirkvi hneď po biskupoch, ako možno vidieť z F 1, 1 či 1 Tim 2, 8–13. Aj keď služba diakonov mohla a pravdepodobne aj zahŕňala sociálnu oblasť ako pomoc sirotám a vdovám, ich činnosť sa neobmedzovala iba na sociálnu oblasť. Diakoni spolu s biskupmi riadili a spravovali lokálne kresťanské komunity a určite sa významnou mierou podieľali na ich smerovaní a na rozhodnutiach v zásadných teologických otázkach. Takto treba vnímať aj sestru Fébu, ktorá vo svojom materskom zbore v Kenchreách určite nehrala druhé husle a jej práca sa nevyčerpávala len v sociálnej oblasti.

Potvrdenie tohto pohľadu nájdeme aj v ďalšej charakteristike tejto významnej sestry prvotnej cirkvi. To, čo väčšina slovenských prekladov vykresľuje opisnou formou „pomáhala mnohým, i mne (Pavlovi) samému“, grécka pôvodina vyjadruje jedným slovom – Féba bola mnohým aj Pavlovi *prostatis*, literárne povedané predstavená: tá ktorá stojí pred. Toto grécke slovo nie je úplne neznáme aj širšej verejnosti. V lekárskej, ale aj bežnej praxi sa ním označuje žlaza, ktorá je súčasťou mužských pohlavných orgánov a jej slovenský ekvivalent nie je nič iné ako predstojnica. Avšak pozor! Na základe doteraz povedaného by bolo veľkou chybou predstavovať si Fébu hneď ako oficiálnu predstavenú zboru v Kenchreách, niečo

na spôsob matky predstavenej v rímskokatolíckych kláštoroch. Na druhej strane však poznanie pôvodiny značne relativizuje väčšinové slovenské preklady, ktoré ju vykresľujú všeobecne ako pomocnicu a ignorujú jej možné postavenie v zbere.

Mimo Novej zmluvy sa tento termín používa hlavne na nápisocho a náhrobných kameňoch na označenie niekoho ako patróna či dobrodincu nejakého spolku alebo organizácie. Vysvetlenia exegétov možno zhrnúť zhruba do troch kategórií:

- pomocnica – niekto bez oficiálneho statusu, kto pomáhal svojim bratom i sestram a aj Pavlovi;
- dobrodinec – niekto síce bez oficiálneho statusu, ale zastávajúci významné miesto v hierarchii zboru, podobne ako dobrodinec v nadácii alebo fonde, na ktorého chod prispieva nemalé čiastky;
- patrón – oficiálny status v rímskej ríši – napr. bývalý vlastník otroka, ktorého prepustil na slobodu, ale teraz už ako slobodný občan je mu stále zaviazaný a jeho bývalý pán si môže určité služby legálne nárokovať.

Z predkladaných možností najlepšie vychádza druhá. Pomocnica nesedí s predchádzajúcou charakteristikou Fěby ako diakonky. Na druhej strane je veľmi nepravdepodobné, že Fěba ako patrónka Pavla potrebovala jeho odporúčanie pre cirkevný zbor v Ríme. S najväčšou pravdepodobnosťou môžeme povedať, že táto dôležitá osoba cirkevného zboru v Kenchreách bola dobrodincom nielen vlastnému zboru, ale aj samotnému Pavlovi. Tento status zahŕňal okrem iných vecí, nielen finančnú pomoc a určite aj podiel na rozhodovaní, i keď u Pavla pravdepodobne iba v rovine konzultácií. Vďaka takýmto dobrodincom sa šíri lo evanjelium, cirkev rástla a Fěba v tejto misii hrala podstatnú úlohu.

Záverom môžeme povedať, že novozmluvné ženy ako Tabita, Lýdia či Fěba nehrali vôbec podradnú úlohu v prvotnej cirkvi. Práve naopak svojou aktívnou podporou, či už finančnou alebo „know how“, zohrali dôležitú úlohu v dejinách cirkvi. Trochu odľahčene môžeme povedať, že v prvotnej cirkvi je čitateľný odlišný model šírenia kresťanstva, ako to vidíme dnes aj v evanjelickej cirkvi. Kým vtedy evanjelium hlásali hlavne muži, ktorí boli podporovaní aj dobrodincami nežného pohlavia, v dnešnej dobe sa náboženskými vecami hlavne v rodinách oveľa viac zaoberajú ženy a muži sú skôr v tylovom zabezpečení. No a keďže sa kresťanstvu dnes ani zďaleka nedarí tak ako v prvom storočí, napadá ma, či je chyba viac v prvej línii alebo v tylovom zabezpečení. Odpoveď nechávam na každého z vás.

ADRIAN KACIAN,

učiteľ na Žilinskej univerzite a Biblickej škole v Martine

Ak je tvoj nepriateľ hladný, nakrm ho; ak je smädný, napoj ho; lebo keď tak urobíš, žeravé uhlie zhrnieš mu na hlavu. Nedaj sa premôcť zlému, ale zlé premáhaj dobrom!

R 12, 20

Odporúčam vám Fěbu, našu sestru, diakonisu v cirkevnom zbere v Kenchreách, aby ste ju prijali v Pánovi, ako sa patrí na svätých, a boli jej na pomoci vo všetkom, čokoľvek by od vás potrebovala. Veď aj ona pomáhala mnohým, aj mne samému.

R 16, 1

DARINA BANCÍKOVÁ

Darina Bancíková – prvá slovenská evanjelická farárka – sa narodila 31. decembra 1922 na evanjelickej fare v Kokave nad Rimavicou ako vnučka kňaza Samuela Bancíka. Na XV. Duchovných hodnotách pre dnešok sme si pripomenuli 90. výročie jej narodenia prednáškou doc. Sidónie Horňanovej, ev. a. v. farárky v Modre Kráľovej, turčianskej rodáčky. Úryvok z jej vystúpenia s vďakou uverejňujeme.

Darina Bancíková sa na štúdium teológie zapísala vo vedomí, že nemôže byť ordinovaná farárka, ale iba vyučujúca náboženstvo. Po skončení teologického štúdia v Bratislave (1945) najprv vyučovala náboženstvo na štátnom dievčenskom gymnáziu v B. Bystrici, potom prešla do Liptovského Mikuláša, kde pracovala ako lektorka a korektorka vo vydavateľstve Tranoscus. Počas práce vo vydavateľstve skatalogizovala všetky vydania Tranoscia od jeho založenia a vykonávala i ďalšie úlohy vrátane výučby náboženstva na mikulášskych stredných školách a v okolitých dedinách. Bancíková hneď nežiadala ordináciu, lebo čakala na príchod ďalších absolventiek teológie. Tiež ju zaujímalo, ako sa táto otázka vyvíja v zahraničí. Na túto tému publikovala mnohé práce v evanjelickej tlači – napríklad v Cirkevných listoch vyšla na pokračovanie jej štúdia Účasť ženy v cirkvi (1948).

Riešenie otázky ordinácie žien v cirkvi

Keď sa od roku 1946 začal príliv študentiek teológie, v evanjelickej cirkvi sa postupne prijímali uznesenia, ktoré čoraz väčší otvárali cestu k ordinácii žien. V roku 1950 prebiehala aj anкета v Cirkevných listoch, ktorej cieľom bolo preskúmať mienku farárov i laikov v otázke ordinácie žien a pripraviť rokovanie generálneho konventu, ktorý mal v tejto otázke rozhodnúť. Otázka ordinácie žien sa v našej cirkvi vyriešila v prospech žien na Synode v Modre 2. – 5. apríla 1951 a najmä na Generálnom konvente v Martine 24. apríla 1951, ktorý prijal „Štatút o ordinovaní žien a ich ustanovaní do kňazskej služby“. Nešlo o úplné zrovnoprávnenie ordinovaných žien s ordinovanými mužmi, lebo štatút obmedzoval ženy v kňazskej službe – žena nemohla predsedáť konventu, nemohla konfirmovať, a ak v zbere boli viacerí farári, nemohla zastávať miesto prvého zborového farára. V štatúte chceli pôvodne zaviesť celibát pre ženy, ale napokon povolili sobáš farárke so súhlasom biskupa. Štatút zakazoval farárkam výstrednosti pri obliekaní a účesocho a iné. Aj keď bol štatút o ordinácii žien

prijatý v cirkvi, nie všetci s ním aj súhlasili. Niektorí sa odmietli dať ordinovať so ženou, a tak v roku 1951 boli ordinácie dve: jedna v Tisovci, kde bola ordinovaná Darina Bancíková, a druhá v Bratislave. Úplné zrovnoprávnenie priniesol až generálny konvent v roku 1970, ktorý štatút o ordinácii žien z roku 1951 zrušil.

V Liptovskom Mikuláši (1951–1954)

Darina Bancíková po svojej ordinácii zostala v Liptovskom Mikuláši, kde predtým pracovala v Tranoscii. Nastúpila za kaplánu pri bratovi biskupovi Čobrdovi. Počiatky svojho kňazského pôsobenia opísala takto: „Stretávam sa ešte stále s takou predpojatosťou, až som blízko klesania a myslím si, že je to pokyn všetko tak nechať.“

Je však nie vo mne, čo sa tomu strašne vzpieira. Viem, keby som túto dráhu zanechala, duševne by som sa zabila.“

Okrem služieb Božích a výučby náboženstva sa zapájala do bohatej činnosti rôznych cirkevných spolkov: vedľa DEM, bola predsedníčkou SEM, na gymnáziu nacvičovala s mládežou divadelné predstavenia, usporadúvala koncerty klasickej

hudby. Jej pôsobenie bolo široké a sama ho okomentovala slovami: „Za nič na svete nebola by som odmietla nič v obave, že to použijú ako argument – ženy nevedia, nechcú pracovať.“ Dňa 12. marca 1954 zložila v Bratislave kňazskú skúšku na výbornú, ako jediná spomedzi skúšaných.

V Starej Turej (1954–1956)

Ako kapláňka neskôr nastúpila k farárovi Bibzovi na Starú Turú, kde bola silná tradícia Kristíny Royovej. Očakávalo sa od nej, že bude riešiť otázku získania tých, čo vstúpili do Modrého kríža. Na färe jej spočiatku dali pocítiť, že nie je vítaná. No postupne sa situácia zlepšila, takže tamjší pán farár pri jej odchode povedal biskupom, že ak mu pošlú kapláňku, chce opäť ženu.

V Lučenci (1956–1958)

Preložením za kapláňku do Lučenca k seniorovi Hrdličkovi jej na GBÚ vyšli v ústrety, aby mohla byť bližšie k svojej chorej matke v B. Bystrici. Po jej smrti Darina Bancíková napísala: „Vo svojej ďalšej službe ešte viac som sa venovala starým, chorým, osamoteným ľuďom, aby som im preukázala službu, ktorú som nepreukázala – aspoň nie dostatočne – mamičke.“ Z Lučenca chodila zastupovať aj do okolitých zborov, ba aj v maďarčine prednášala kázne, keď bolo treba. Boli to maďarské kázne jej strýka, ktoré sa učila naspamäť.

V Dolných Salibách (1958–1959)

Potom ako jej zamietli žiadosti viesť samostatne cirkevný zbor (v Roštári a Slavošovciach), dostala pripis, že má nastúpiť do Dolných Salib. Bolo to prvýkrát v dejinách cirkvi, keď žena samostatne viedla cirkevný zbor. Do dvojrečového zboru s 2200 dušami a piatimi fíliami ju cirkevné autority poslali „v nádej“, že to nevydrží psychicky; ak to vydrží psychicky, nevydrží to fyzicky. Prvá ordinovaná žena u nás sa však osvedčila aj na takých miestach, z ktorých muži zutekali. V tom čase mala Bancíková rozvinutú bohatú korešpondenciu s ostatnými ordinovanými vrátane brata farára Ruppeldta, ktorý si jej listy starostlivo odkladal, čo sa jej neskôr „vypomstilo“ a stalo dôvodom jej odsúdenia, lebo ich zakončovala politickými vtípmi.

V Drienove (1959–1962)

Keď ju preložili do slovenského zboru v Drienove, po necelých troch rokoch pôsobenia ju tam zaistila štátna bezpečnosť. Predtým sa eš-

te zúčastnila pohrebu sesternice – herečky Márie Bancíkovej v Bratislave. Odsúdili ju na 14 mesiacov väzenia a päť rokov zákazu činnosti. Po 25 týždňoch vo vyšetrovacej väzbe ju eskortovali do Prahy na Pankrác, kde prežila vo väzení dva týždne. Po odvolaní jej trest znížili na rok väzenia a päť rokov zákazu činnosti. Do výkonu trestu nastúpila v B. Bystrici, odkiaľ ju previezli do Pardubic. Väzňom sa cítila aj po návrate z väzenia. Mala podlomené zdravie a nevedela si nájsť prácu. Nakoniec sa zamestnala ako robotníčka v Kancelárskych strojoch Zvolen. V tom istom roku prešla za referentku do Štátnej poisťovne vo Zvolene.

Vo Veľkom Lome (1968–1996)

Po viacerých žiadostiach o skrátenie zákazu činnosti napokon dostala súhlas pôsobiť ako farárka vo Veľkom Lome. Počas pôsobenia v tomto zbore bola súdne rehabilitovaná 8. 10. 1990 Krajským súdom v B. Bystrici spolu s ostatnými bratmi, ktorí boli obeťami vykonštruovaného procesu na čele s biskupom Čobrdom a biskupom Fedorom Ruppeldtom. Vo Veľkom Lome

som sa s ňou aj osobne stretla ako študentka teológie počas mesačnej letnej praxe. Po večeroch mi svedčila o strastiplnej ceste, ktorú tiež písomne zachytila v dvoch publikáciách: *Prebytočný človek?* *Prebytočný človek!* a *Divné sú cesty Božie*, ktorá vyšla aj v angličtine.

Darina Bancíková zomrela v roku 1999

v Domove dôchodcov v Horných Salibách. Nikdy si nezakladala na sebe, ale oslavovala Božiu milosť, ktorá v nej nezaslúžene pôsobila, ako o tom svedčí jej životné krédo – slová apoštola Pavla:

„Z milosti Božej som, čo som!“ (1K 15, 10)

Nech je požehnaná jej pamiatka medzi nami!

SIDÓNIA HORŇANOVÁ

Novoročný viňš emeritného biskupa Fedora Ruppeldta Darine Bancíkovej

Nuž, Darinka moja, predovšetkým Ti obaja želáme všetko najlepšie do nového roku, hlavne zdravia, pokoj duše a radostnú prácu, aby si Ťa dobrý Pán BOH milostivo sprevádzal na všetkých cestách, posilňoval pri všetkej práci, aby Ti dal milých a uznanlivých ľudí v Tvojom okolí, v zbere i mimo neho, aby si si vedela vyzískať ich úctu, uznanie a vďaku, aby detičky v zbere si Ťa obľúbili a s radosťou chodili k Tebe na učenie a aby si Slovom Božím v oboch rečiach vedela sa bližieť k dušiam ľudským, ktoré toho Slova tak potrebujú.

A druhý raz „predovšetkým“: chcem vysloviť Ti moje či naše (i mojej ženy) uznanie a obdiv a milé prekvapenie nad tou Tvojou prvou správou o Tvojom zbere Dolné Saliby: ako si to tam bohato, systematicky, krásne, mnohostranne a pritom i zlatým humorom opisala svoje vchádzanie do zboru, svoje prvé dojmy, ako si pragmaticky opisala zbor: počnúc od zemepisu až po duše... Ani som vari nikdy ešte nečítal a nepočul o tom, že by mladý kňaz, vstúpiac do celkom mu nového, neznámeho zboru, tak si hneď všetko všímal, ostro pozoroval, poznačil si, opísal a tak si sám uvedomoval, do čoho ide, do akého zboru, medzi akých ľudí prišiel, čo ho tam čaká atď. Všetko, čo tam píšeš, je mimoriadne zaujímavé a malo by za vzor slúžiť, aby každý kňaz tak pozoroval svoj zbor, tak si všetko značil, opísal, aby si uvedomoval, aký to zbor, akí to cirkevníci, ako žijú, ako on sám pracuje, aké má výsledky práce, ako sa k nemu chovajú ľudia atď. Vlastne každý farár by povinne mal aspoň každých päť rokov podať takú poriadnu obsírnú správu o svojom zbere, o zmenách, o celom živote. Predstav si, aké by bolo pre historikov cenné, keby sme také prehľady o zboroch a obciach mali tak spreď 300 – 400 rokov!

A čo je také významné pre Teba, že máš zlatý humor, že sa vieš zasmiať, i keď Ti ide do plaču, že vieš s úsmevom prejsť vedľa a ponad rozličnými ťažkosťami v stave, povolani, práci, bývaní atď. Na mnohých Tvojich vetách sme sa ozaj chutne zasmiali a len Ti môžem blahoželať, že máš ten humor. Veď to je korenie života! Mnohí ľudia, i mnohí farári toho nemajú! Ako humorne vieš písať napr. i o tom byte, o svojom sťahovaní, o stravovaní atď. No máš to veľký dar ducha, len si ho podrž a nech ani terazšie ani nijaké budúce ťažkosti Ti nevezmú ten humor! Ešte i o svojej chorobe a neduhoch vieš písať – na jednej strane tak správne do vôle Božej oddane a na druhej strane i tu – s humorom!

Nuž ozaj mali sme radosť z toho Tvojho listu či správy! Temer by som Ťa prosil, aby, keď tá Tvoja správa obehá všetkých, ktorí ju majú čítať, aby si mi jeden exemplár poslala nazad, aby som si ho mohol zadržáť. Veru neviem, že by som kedy dostal taký originálny humorný opis radostí a žalostí mladého Timotea na novej vinici Pánovej!

December 1958

Ťryvok

Milé martinské dievčatá, žiačky Evanjelickej základnej školy v Martine, teraz už víťazky súťaže Nenápadní hrdinovia.

Srdečne Vás pozdravujem z Martina a blahoželám Vám k víťazstvu. Myslím, že bolo správnym rozhodnutie vybrať do súťaže „nenápadnú hrdinku“, prvú slovenskú evanjelickú a. v. farárku, Darinu Bancíkovú, a to v roku jej nedožitých 90. narodenín.

Jej život a osudy boli skromné, v hľadani pravdy jedinečné. Kresťanské v pravom zmysle slova. Presvedčila Evanjelicú a. v. cirkev na Slovensku, že žena dokáže byť skutočnou duchovnou pastierkou, ktorú nezlomia prikoria, politické hrozby, ba ani väzenie.

A presvedčila i porotu – Vašou zásluhou, milé dievčatá, Barbora Sopoligová, Kristína Matulová, Viki Tóthová! Vás, vážení na FB, touto správou rád pozdravujem:

pozdravom rád oceňujem vernosť a lásku k evanjeliu, ktorú strastiplným životom preukázala Darina Bancíková.

Pripomeňme si jej konfirmačný biblický verš, ktorý pre ňu vybral Fedor Ruppeldt:

Aby ste chodili hodní Pána, na Jeho úplnú úľbosť, prinášajúc ovocie v každom dobrom skutku, rastúc v známosti Božej (Kol 1, 10) a tiež jej milovanú pieseň:

Ó nechať mi nikdo nepraví
O sveta sláve a jmění,
Neb co mi svět před očí stává,
V tom pravého štěstí není;
V čem kdo chce, nech si libuje:
Má duše Krista miluje.

Svět hyne i žádosti jeho,
Krása těla neostojí;
Nic, nic nemá bytu stálého,
Co lidská ruka zde strojí;
V čem kdo chce, nech si libuje:
Má duše Krista miluje.

Jeho trůn žádná moc nezvrátí,
Jeho království nezhyne;
Jeho dílo věčně má státi,
Ač zem i nebe pomine;
V čem kdo chce, nech si libuje:
Má duše Krista miluje.

Jeho bohatství nemá míry,
Jeho darům není ceny;
Vše, co se o Ném drží víry,
Zůstává bez vší proměny;
V čem kdo chce, nech si libuje:
Má duše Krista miluje.

Angelus Silesius, Samo Chalupka, Zp. ev. 303

Víťazstvo v projekte Nenápadní hrdinovia

Evanjelická základná škola v Martine sa už po tretí rok úspešne zapojila do súťažného projektu Nenápadní hrdinovia, ktorého cieľom je sprostredkovať žiakom stretnutie s tými, ktorí na vlastnej koži okúsili hrôžu komunistickej totality. Pri prvej účasti získal martinský tím žiakov druhé miesto s prácou o prvom generálnom biskupovi ECAV Pavlovi Uhroskaiovi, v minulom roku s prácou o žilinskom biskupovi Fedorovi Ruppeldtovi postúpili medzi desať najlepších tímov a tohto roku sa dočkali víťazstva. Takmer rok trvajúca príprava trojice žiakov pod vedením učiteľa Dušana Haška a bibliografa Miloša Kovačku i ďalších konzultantov priniesla svoje ovocie v podobe prvého miesta, ktoré žiačky získali na slávnostnej konferencii IV. ročníka projektu v Bratislave s prácou o prvej evanjelickej farárke Darine Bancíkovej.

„Keď sme na konferencii zistili, že ako jediný tím sme zo základnej školy a všetky ostatné sú zo stredných škôl, mysleli sme si, že nemáme veľkú šancu uspieť. O to viac nás rozhodnutie poroty o našom umiestnení v zlatom pásme prekvapilo a zároveň veľmi potešilo“, povedala nám Barbora Sopoligová, jedna z členiek víťazného tímu. Ján Juráš, jeden z členov poroty, ohodnotil výkon našich žiakov takto: „Mal som česť byť v porote. Dievčatá boli výborné. Umiestnenie v zlatom pásme im prinieslo výlet do Štrasburgu, na ktorý ich pozval europoslanec Peter Šťastný.“

Členky víťazného tímu sa rozhodli so svojím úspechom podeliť aj s členmi cirkevného zboru, s ktorými sa v rámci štvrtkovej biblickej hodiny 28. novembra 2012 podelili o zážitky a skúsenosti, získané počas tvorby práce i záverečnej slávnostnej konferencie v Bratislave. Riaditeľ školy Jozef Sopoliga v závere ocenil, že žiačky svojou prácou prispeli nielen k šíreniu dobrého mena školy, ale aj k posilneniu historickej pamäti a identity slovenských evanjelikov. Víťaznú prácu si môžete prezrieť na internetovej stránke školy www.ezsmt.sk

DUŠAN HAŠKO

„Věk pomíjí, a jiný věk nastává, ačkoli země na věky trvá“

JÚLIUS VANOVIČ

„Věk pomíjí, a jiný věk nastává, ačkoli země na věky trvá“, tak Ecclesiastes vo 4. verši prvej kapitoly – ale naozaj „na věky trvá“?

Minulého roku videli sme, čítali aj počúvali katastrofálne scenáre, možné predpovede na tento rok: to Nostradamovo napríklad, o konci vekov, života i civilizácie okolo roku 2012; hoci už predtým majú sa zjavovať – nezjavujú sa? – úkazy konca: doteraz nevidané prírodné katastrofy: cyklóny, záplavy, cunami, sopky, zemetrasenia, aj nepokoje, rozbroje či šialenstvá medzi ľuďmi a národmi.

Aj kalendár starých Mayov sa tohoročným letným slnovratom končí – no nielen uvádzanými katastrofami: má ich vystríedať „očistenie civilizácie“ a príchod novej éry ducha.

Aj Pitirim Sorokin so svojou famóznou *The crisis of our Age*, Krízou nášho veku sa tu sám mimovoľne necháva počut: s tým jeho štatisticky doloženým striedaním sociokultúrnych štruktúr: ideovej, idealistickej a ideačnej. Aj uňho po dnešnej – už tak dlho trvajúcej – únave a neplodnosti našej senzitívnej sociokultúrnej epochy – so zmyslovými, utilitárnymi a relativistickými kritériami hodnôt – po jej úplnom, beznádejnom vyčerpaní: po katastrofe alebo zmúdení ľudstva má nastúpiť ideačná alebo idealistická éra: s absolutizmom hodnôt, ba aj onou – mayskej podobnou – vládou či ríšou ducha.

Katastrofické scenáre „o konci sveta“ existovali aj v minulosti. Vedci dnes z viacerých možných scenárov najčastejšie spomínajú tri „ohrozenia z kozmu“: spálenie a pohltie Zeme Slnkom; výbuch blízkej supernovy; a zrážka Zeme s veľkým asteroidom či kométou.

„Slnko je pomerne trvanlivá hviezda. Sformovala sa pred 4,7 miliardami rokov, dnes je v najlepších rokoch. O miliardu rokov sa však začne rozpínať a postupne, skôr ako vybuchne a premení sa na bieleho trpaslíka, spáli a pohltí tri skalnaté planéty: Merkúr, Venušu a Zem.

Blízky výbuch supernovy Zem nezničí, ale môže na nej zničiť všetky zložitejšie formy života. (Výbuchom supernovy sa končí krátky život masívnych hviezd.)

Najpravdepodobnejšie ohrozenie života predstavujú zrážky Zeme s veľkými asteroidmi a kométami. V minulosti ich bolo neúrekom. Na Mesiaci narátali vedci vyše 5000 kráterov s polomerom väčším ako 20 kilometrov. Na Zem, ktorá je oveľa väčšie teleso s podstatne silnejšou gravitáciou, dopadlo v minulosti oveľa viac kozmických objektov. Geologické procesy a erózia však väčšinu z nich zahľadili.

Zrážka s asteroidom môže mať zničujúce dôsledky. Pomerne malý Tunguzský asteroid s priemerom iba 70 metrov zničil v roku 1908 obrovské priestory sibírskej tajgy. Keby vybuchol nad Európou, vymazal by z povrchu miliónovú metropolu. Vedci preto starostlivo monitorujú dráhy všetkých veľkých asteroidov, najmä tých, ktoré pravidelne križujú obežnú dráhu Zeme. A objavujú ďalšie, o ktorých sa doteraz nevedelo.

Zrážka s objektom, ktorý by mal priemer 0,5 až 5 kilometrov, by spôsobila kontinentálnu i globálnu kataklizmu. Päťtinu súše by zničili obrovské cunami; väčšina lesov by zhorela; dym z požiarov i materiál vyvrhnutý do atmosféry by na desaťročia zatienil Slnko. Fotosyntéza by ustala, potravinový reťazec sa rozpadol, zložitejšie organizmy vymreli. Obnova života by trvala

tisíce až milióny rokov. Či by sa opäť vyvinuli cicavce a prípadne aj inteligentný život, o tom môžeme len špekulovať.

Možnosť zabrániť takejto zrážke, napriek čoraz vyspelejšim technológiám, je možné iba v hollywoodskych filmoch. Rozbitie veľkého asteroidu pomocou atómových náloží na menšie kusy by katastrofu nanajvýš zmiernilo. A vychýlenie objektu z jeho dráhy ostane ešte dlho len podujatím v rámcoch sci-fi.“

Takto ma pouča môj „astronomický guru“ Eugen Gindl, šéfredaktor časopisu Kozmos.

Ale čo, laicky si pomyslím, veď všetko vo vesmíre nepoznáme, jeho obraz sa stále dopĺňa, a nechýbajú prekvapenia, nečakané objavy: čo ak sa „čosi“ nečakane vynorí a do nového svetla uvedie predošlé, alebo aj všetko?

Tak či onak: Apokalypsa, Kniha zjavenia Jánovho, nebola napísaná náhodne. Vízie, tušenia, možnosti konca – to je trvalé zdesenie človeka osudom. A týmto zdesením, napísalo sa, dejiny človeka a jeho náboženstva sa aj začali.

Slepá ulička? Predznamenania konca? Nielen prírodné katastrofy, ktoré predtým neboli, nielen tie – televíziou šírené – záhadné šifry či odkazy v obilí, akoby výstražné znamenia „vyšších inteligencií“ – ale aj, alebo najviac, prežívané neporiadky sveta, vo vysnívaných liberálnych demokraciách priepastné sociálne rozdiely. V otvorenej spoločnosti akoby uzavreté neriešiteľné hospodárske, finančné, triedne, rasové dilemy: dosahujú vysokého bodu napätia a výskytu, na ktorom ešte nikdy neboli.

V Spojených štátoch amerických jedno percento superboháčov, ich monopolov, veľkopodnikov, bankových veľmocí vládne 99 percentám ostatných Američanov. Anomálie zažihajú nepokoje a hnev, vyvolali viacťždňovú stanovú okupáciu Wall Streetu na ulici Mannhattanu; na iných

miestach sveta masové demonštrácie, násilienstvá a rebélie, ale aj nezištne hnutia proti šialenému panstvu, novej totality superboháčov.

Štatistické údaje sú neúprosné: „400 najbohatších Američanov vlastní viac ako ostatných 150 miliónov amerických občanov dohromady.“ Spoločenské rozdiely v postavení a platoch sú priepastné: ak „v roku 1980 zarobil šéf americkej firmy priemerne 42-krát viac ako robotník, dnes je to viac ako 300 násobne“(!).

V krajine Abrahamu Lincolna, Georgea Washingtona, Thomasa Jeffersona, v krajine demokracie a slobody, v temných komunistických desaťročiach aj krajine našich túžob a nádejí?

Nerovnosť v Amerike sa dlho považovala za „vedľajší efekt nadpriemerného bohatstva“ – dnes „najnovšie výskumy udávajú, že hospodárstvo krajinu v rokoch vyslovene nerovnosti vysiluje a spôsobuje povážlivo nižšiu rast a destabilizáciu“.

Teda: „globálna finančná kríza amerických trhov“ a „dramaticky vzrastajúce nerovnosti vo vnútri krajiny“. Marxov Kapitál akoby v novej podobe ožíval, akoby sa jeho autor, čo krvou polieval svet, uspokojene usmieval v hrobe.

„Occupy Wall Streetu – zažne iskra plameň?“ pýta sa Le Monde diplomatique, a pýta sa akoby v mene celého sveta; v Monde – svete, kde sa často rozmýšľa akoby za celý svet.

Zatiaľ hnutie vyvolané okupáciou Wall Streetu nesie v sebe podľa Mondu „skôr kľbko otázok než odpovedí“; vo svojich cieľoch má však úšľachtilé a „nereálne“ požiadavky: zrušiť a zakázať americkú ústrednú banku, ihneď stiahnuť vojská z Afganistanu a Líbye, skončiť pôsobenie USA v NATO. Posledné a korunné znie: „okamžité a spravodlivé voľby do všetkých federálnych úradov, pričom by kandidáti nesmeli v minulosti zastávať žiadnu funkciu a nesmeli mať „nijaký vzťah k bankám a korporáciám“ (!).

Posledná veta nás aj poslepiacky vedie na naše usmievavé samostatné Slovensko. Šokujúco sa odhalila Gorila, Sasanka, Penta, odhalili sa podobné oligarchie, finančné mafie v úzadi: peňažnícka veľmoc, presnejšie: tajná diktatúra superboháčov. Ovládanie poslancov, ministrov, stranických lídrov, vysokých štátnych úradníkov závratnými sumami korupcie, neuveriteľného podplácania. Množstvo slovenských politikov sa stretáva, podáva si ruky a tancuje najodpornejší tanec, ten odveký okolo zlatého teľaťa.

Ale pozrite sa: zároveň ako záračné kvety po dlhej zime vypučali hlasy a nepokoje, požiadavky, výkriky tisícov na antígorigilových zhromaždeniach; z tisícov hrdiel ako tisícereých svedomí – ľudí ponajviac mladých – skanduje sa, opakovane, nástojčivo skanduje: „zmena zdola“!

Akokoľvek v počiatkoch zatiaľ neujasnené, v organizovaní mladistvo habkajúce, hnutie existuje a ďalej programuje – a čo je mladé, povedal ktosi, je nezastaviteľné!

Neprihodí vám to ako záznak, neuveriteľný, vlastne Boží záznak v tomto svete či do tohto sveta? Že predstava, sen, vízia, potreba, túžba po pravde, mravnosti a spravodlivosti, akokoľvek dusená, škrtená a tajená – zjavuje sa zrazu a udiera, zahrní ako neplánovaný, nečakaný blesk z neba? Ten záznak ako zásah je, zdá sa, v dejinách stále živý a nezničiteľný. Akokoľvek smutné a tragické sú dejiny človeka na tejto planéte, nijakej temnej moci sa zatiaľ nepodarilo umŕtvieť a vykoreniť existenciálnu, bytostnú víziu a túžbu, z generácie na generáciu oživujúci sen o čistote ľudských vzťahov, sen o spravodlivosti a pravde.

A je tu doklad, ktorý – akoby „neskutočný“ – vyslali pred naše oči posledné dni: v Nemecku zvolili za svojho prezidenta „skutočného učiteľa demokracie“ – podľa Merkelovej – evanjelického farára, idealistu, bojovníka za ľudské práva, Joachima Gaucka. Drvivou väčšinou: z 1240 členov

Spolkového zhromaždenia 991 hlasmi! Nemecko neváhalo, ani sa vospolok nehádalo či áno, alebo nie.

V detstve mu Sovieti na päť rokov odviekli na Sibír otca: nervami aj mozgom prebolel, čo je ľudské právo, čo je to demokracia, násilensťvo a nesloboda. Chcel byť novinárom – nedovolili mu; vyštudoval evanjelickú teológiu; ako kňaz z kazateľne „dokázal elektrizovať davy“ – nikde inde ako vo východnom Nemecku! Po zbúraní berlínskeho múru „viedol citlivý úrad pre spravovanie dokumentov obávajúce východonemeckej Štátnej bezpečnosti“ – a viedol ho tvorivo, nie čiernobielo – urobiac tak „aj v boji proti totalite a pre vyrovnanie sa s jej dedičstvom oveľa viac ako väčšina jeho kritikov“. Skvelý rečník – kazateľ v komunizme dokázal „strhnúť masy v čase, keď sú Nemci z politiky znechutení“, ale keď stále ide o „nemecké vyrovnávanie sa s vlastnou minulosťou“.

Nemusel o svoj nový post zápasíť, nemusel agitovať a ponúkať sa, nemusel sa predvolebne vtierať do čejsi priazne: post mu bol spontánne ponúknutý.

Zvíťazili zásluhy, vyhrala kvalita, mohúcnosť a čaro osobnosti. Zvíťazila prirodzená autorita: do prezidentského kresla ho vyneslo to, čo dovtedy nie sľuboval, ale robil: nie agitácia, nie reklama, gýčová mediálna propaganda, ako sa predvolebne deje aj na Slovensku.

A vyneslo ho na krídlach i skvelé rečnícko-kazateľské umenie; oná hodnovernosť, magická moc dýchajúca aj zo slov, z ich čistoty a pravdy, z toho, čo vysielala na ľudí charizma a pátos osobnosti.

Číže znovu to, čoho na dnešnom Slovensku stále a do zúfania niet. Presnejšie: u dvoch-troch-štyroch sú na to predpoklady, chýba však, postmoderne chýba – vytratil sa, zúfalo absentuje pátos rečníckeho prejavu: a to je ten veľký pán, ktorý má moc vládnúť nad ľudskými dušami.

(Tvorbá 1/2012)

Pamiatka posvätenia chrámu

- a keď poznali milosť, ktorá mi bola daná, (vtedy) Jakub, Kéfas a Ján, pokladaní za stĺpy, podali mne a Barnabášovi pravicu na dôkaz dohody, že my (pôjdeme) k pohanom a oni k obrezaným.

G 2, 9

Milí bratia a sestry,

cirkev je v Biblii aj mimo nej mnohokrát prirovnávaná k domu, alebo ešte častejšie ku chrámu. Základom chrámu tej doby boli stĺpy. Takéto stĺpy vystavané na spoľahlivom základe boli zárukou kvalitnej stavby. Aké prospešné je pre zbor, cirkev, ale aj pre celú spoločnosť, keď sú takými kvalitnými stĺpmi jej vodcovia! Náš text hovorí o takýchto stĺpoch, ktoré viedli a boli hlavnou stavebnou konštrukciou vtedajšej cirkvi. Aj keď táto téma nie je hlavnou témou Listu Galatským, chcel by som sa pri nej spolu s vami pri dnešnej príležitosti Pamiatky posvätenia chrámu pristaviť.

Počas uplynulých týždňov som prežil množstvo príležitostí, ktoré ma v konečnom dôsledku inšpirovali k spomenutej téme. Či už to boli pekné bohoslužby k Poďakovaniu za úrody zeme, bohoslužby a milé okamihy spojené s Duchovnými hodnotami pre dnešok a reformačnými udalosťami, krásne chvíle s Marhančanmi a rozhovory s bratom Martinom Chalupkom o tom, ako to v tých našich zboroch vyzerá, na koho sa dá spoľahnúť. Alebo minulotýždňová slávnosť posviacky obnoveného, ozaj už teraz pekného chrámu - v neďalekej Belej u nás v Turci. Množstvo prípravných stretnutí presbyterstva, mládeže, detí, spevokolu, niekoľko brigád s ozaj veľkým počtom bratov a sestier, okrem snád' tej včerajšej, na ktorú prišli iba dvaja bratia... Uvedomil som si, že za každou touto aktivitou stoja ľudia, ktorí ako dobrovoľníci nesú časť služby a poslania v tomto zbere mimoriadne zodpovedne.

A tak som mal príležitosť pýtať sa na naše stĺpy, na stĺpy viery, služby, spoľahlivosti, zodpovednosti v našom zbere v Martine. Na akési zdravé jadro zboru, na ktoré sa dá vždy spoľahnúť. Je to veľmi citlivá téma, ktorá môže vyvolať pocit, že tí, ktorí sú stĺpmi, sú nejakým spôsobom nadradení - svätejší. Nie je to tak a nikdy nebolo. Tí, ktorí boli stĺpmi cirkvi, odpracovali najviac, najviac vytrpeli, najviac boli vysmievaní a potupovaní, prežívali najväčšie duchovné zápasy a skoro každý z nich skončil smrťou pre Krista. Tak to bolo aj s tými, ktorých menuje apoštol Pavol v našom texte. Bol to Jakub, brat Pána Ježiša, vedúci cirkevného zboru v Jeruzaleme, možno povedať prvý biskup, ďalej Kéfas, apoštol Peter a Ján, ktorých netreba zvlášť predstavovať. A určite neboli len tri stĺpy v prvej cirkvi. Možno k nim pripočítaj aj Pavla, Barnabáša, Apolla, všetkých apoštolov, mladého Timotea a určite aj Lídiu, ktorá finančne podporovala cesty apoštola Pavla, i mnohé iné ženy atď. Títo svojim stĺporadiím dokázali zevanjelizovať celý vtedajší svet. Toto bolo zdravé jadro cirkvi prvého storočia.

Pýtal som sa, ako by malo takéto „zdravé jadro“ nášho cirkevného zboru vyzeráť? Kto by doň mal patriť, aké kritériá by musel spĺňať takýto kvalitný stĺp a čo by sa malo dať postaviť na takomto stĺporadií jedného zboru? Predstavujem si ho ako taký chrám, v ktorom sú stĺpy rôznej hrúbky, rôzneho materiálu, rôznej farby, rôznej funkčnosti a možno niekde aj rôznej výšky. Napriek tomu by tvorili krásnu architektonickú štruktúru. Niektoré by boli omnoho viditeľnejšie,

možno by slúžili turistom na fotografovanie a na potešenie srdca. Áno, aj také sú potrebné. Aby si tí vonku povedali: cirkev nie je len dobrá, ale aj zaujímavá. Iné stĺpy by boli hrubé, neotesané, a preto zakryté stenou, takže by ich nikto nevidel, ale boli by hlavnými nosníkmi stavby. No všetky stĺpy by stáli na jednom – jedinom kvalitnom základe a mali by spoločne podopierať jednu strechu.

Tým základom pre stĺpy nášho zboru musí byť Pán Ježiš Kristus. Len keď bude kvalitný základ, bude aj kvalitný chrám. Všetky stĺpy musia byť postavené na tomto základe. Ak si jeden stĺp povie: ja pôjdem radšej na trávu, tak nebude mať čo podopierať nad sebou a o chvíľu padne. Všetky stĺpy musia podopierať spoločne jednu strechu, ktorá je na mnohých miestach určite aj deravá. Po prvé preto, lebo tam chýba kvalitný stĺp, ktorý by tú strechu mohol držať, a po druhé preto, lebo krytina si povedala, že tam na chrám pôjde len na sviatky alebo pri nejakej slávnostnej príležitosti, napríklad na krst. Tie neviditeľné stĺpy sú možno tí, ktorí svojimi modlitbami prosia za iné stĺpy, ale hlavne za strechu, aby nebola deravá. Nevidno ich, ale ich cítiť. Tvoria vnútornú štruktúru chrámu. Tie viditeľné stĺpy sú možno náš spevokol, ktorý svojím spevom dotvára atmosféru chrámu a potešuje mnohých okoloidúcich, ba priam ich pozýva. Alebo taký Martinský evanjelik, webová stránka či facebook, to sú stĺpy, o ktoré sa radi opierajú najmä tí, ktorým choroba alebo iné skutočnosti znemožňujú byť s nami. Koľko pevných neviditeľných stĺpov je za týmito vecami! Potom sú tam také malé pomocné stĺpiky. To by mohli byť niektorí členovia mládeže, ktorí cestujú dennoden-

ne v autobuse a ľudia okolo si ich všimnú preto, lebo jediní v autobuse nenadáajú a nemajú hlúpe poznámky. Potom sú tam stĺpy čisto technického rázu, bez ktorých by však bola narušená statika celej stavby. To by mohli byť napríklad naši kostolníci a tí, ktorí im pomáhajú. Ale aj mnohí ďalší, ktorých urobená robota bude ešte dlho pozeráť z vyčistenej podlahy, namaľovaných dverí, umytých okien, prerobeného kúrenia... Potom je tam ešte 27 stĺpov tiahnucich sa stredom chrámu. Pre mnohých sú autoritou, ale aj príkladom služby, lebo všetkých 27 musí stáť v jednom rade – ťahať za jeden koniec a možno tak trochu určujú iným, kde by mohli stáť, podopierajú iné stĺpy a určujú charakter strechy. To sú naši presbyteri. Potom by som si tam vedel predstaviť ešte takú miestnosť, kde by bolo mnoho stĺpov pokope, ktoré by nič neniesli. Ale boli by pripravované vymeniť taký stĺp, ktorého životnosť sa už skončila, lebo aj stĺpy majú svoj čas. To by mohli byť naše deti, deti našich presbyterov. A mohli by sme, bratia a sestry, ešte dlho pokračovať v našich predstavách, ako by takýto náš zbor mal vyzerať. Kto by mal tvoriť to zdravé jadro nášho zboru.

Neboj sa, že sa tam nehodíš, skús byť aspoň na chvíľu stĺpom, ktorý pomôže tomuto zboru. A keď ti to hneď nepôjde, tak budeš aspoň výbornou strechou a budeš chrániť niektorý stĺp, ktorý ťa bude držať.

Takto si predstavujem tento zbor, v ktorom je kvalitné a zdravé jadro bratov a sestier, Jakubov, Kefasov, Jánov, Barnabášov, Lidiií..., cez ktorých Pán Boh uskutočňuje dejiny spásy aj v tomto chráme. Amen

MILAN KUBÍK,
zborový farár

Ale ovocie Ducha je: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť, krotkosť, zdržanlivosť. Proti takýmto nie je zákon.

Moje skutočné dotyky s Bohom

VIANOČNÝ LIST MÔJMU ZBORU

Miroslava Štulrajterová
so žiakmi

Je neskorý pracovný večer 22.00 a ja začínam písať príbeh. Mám tesne po 40-tke a som dieťa komunizmu. Pochádzam zo skromnej rodiny – ocko bol lesník a maminka účtovníčka. Som z troch sestier, každá sme úplne iná, a to doslovne. Boh dal každej z nás iný dar. Staršia je bystrá, veľmi dobre sa učila, rýchlo jej páľilo, študovala v Moskve. Mladšia sestra síce vysokú školu nemá, ale aj tej Pán Boh nadelil do vienkia silnú empatiu, estetické cítenie, jemnosť, ale i krehkosť a zraniteľnosť. Mám ich obe veľmi rada.

Ja pracujem ako učiteľka odborných predmetov v odbore automatizácia. Pre ženu ako ja je to práca šitá na mieru, pretože v detstve ma veľa naučil otec. Veľmi ma naplnia to, že môžem odovzdávať svoje vedomosti, zážitky, skúsenosti, ale i trápenia iným. Aby sa naučili a poučili a aby boli lepší a dokonalejší než ja.

Mám vybudované veľmi silné puto k našej rodine, k rodičom, sestram a celej širšej rodine. Bývali sme v osade, kde bolo 7 rodín lesníkov – vo Svaríne pri Kráľovej Lehote. Vyrastala som s chlapcami, hrávala som s nimi futbal, hrávali sme sa na schovávačky, v bunkroch, lizili sme po stromoch. Jednoducho rada na to spomínam, lebo dnešné deti poznajú len techniku, nik im nečíta rozprávkové knižky, ako nám veľmi rád a s láskou čítaval ocko Dobšinského Slovenské prstonárodné povesti. My sme sa mu liepali po hrudi a keď sa mu už driemalo od únavy, tak sme ho „budili za nos“ a robili s ním špásy.

Až teraz, keď píšem tieto riadky, mi dochádza, akí sme boli šťastní, ako sme sa mali radi, nezávideli sme si a aj napriek tomu, že sme svojpomocne postavili rodinný dom – bez peňazí, na dĺžobu – žili sme prácou a boli sme spokojní. Áno práca, práca, a trikrát práca. Starší, čo ešte poznali 100 Sk, vedia, čo znamenalo: „Komu sa nelení, tomu sa zelení.“ Maminka mala popri riadnom zamestnaní ešte upratovanie kancelárií a ocko, keď prišiel z roboty domov, dal si kávu, všetci sme posedeli *spoločne* pri stole v kuchyni a porozprávali sme sa o tom, kto mal aký deň, koho čo trápi, koho kto nahneval, komu sa čo podarilo a tak o všetkom sme hovorili, čo sme mali na srdci alebo na duši. A potom ocino povedal: „Tak a ideme do druhej šichty.“

Nikdy sa ma rodičia nespýtali, či som naučená alebo či mám úlohy, ale prvá otázka bola: Kedy prídete zo školy? Bola si po ovce v doline? Treba ísť po dobytok do doliny, sadaj na motorku a choď ich hľadať! Rozkaz! Punktum! S láskou a rešpektom voči rodičom som to vždy urobila. Staršia sestra odišla radšej do Moskvy a druhá bola o päť rokov odo mňa mladšia, a preto na všetko mala. Tým nechcem napísať, že sme všetci nerobili, ale každému rovnaké povely zanechali na srdci iné stopy. Pamätám si, ako som cez prázdniny chodila na smeny na brigády a po brigáde som iš-

la sama natierať tatranský obklad lakom, lebo rodičia nemali na to čas. Nevieť, či aj dnes sa nájdú také deti, ktoré by takto oddane pomáhali rodičom.

Nechcem, aby to vyznelo, že sme len pracovali. Rodičia sa nám venovali, boli obetaví, čo sme chceli, to sme mohli: hrať na klavíri, chodiť na bežkách a pretekať – alebo sme mali návštevy a spoločne sme spievali či tancovali.

Chcem tu však rozobrať aj niečo iné – moje skúsenosti s Bohom.

Moja prvá trpká skúsenosť s Bohom prišla nečakane, priam ma zaskočila. Jedného dňa dostal ocko infarkt a tým, že bol tuhý fajčiar (fajčil 40 cigariet denne), dostal sa mu tumor z pľúc do mozgu a metastázy do celého tela. Boh si ho povolal k sebe po šiestich mesiacoch. Zomrel v deň mojich 19. narodením, keď som bola v prvom ročníku na VŠ v Čechách. Rana pod pás. Som rada, že sa mu predĺžil život aspoň o tri mesiace, veď lekári mu dávali mesiac – maximálne tri. Zomrel. Aké jednoduché. Zrazu sa telo vloží do studenej zeme a čo zostane po človeku? Dom? Dĺžoba? Majetok? Veci hmotné, ale aj nehmotné. No najmä silné a pekné spomienky na spoločne prežité chvíle, keď sme boli všetci šťastní. A ešte zostane kopec nezodpovedaných otázok typu: prečo, Pane, prečo on, veď mal sotva 44 rokov, mal rád ľudí, harmonikou bavil všetkých na ROH zájazdoch, nikomu neublížil, bol to dobrák od srdca aj kosti?!

Ak som aj občas na Vianoce a Veľkú noc zavítala do kostola a snažila sa vcítiť a prežiť, že nejaký Boh existuje, tak to okamihom úmrtia ocka padlo. Hnevala som sa na Pána Boha, prečo mi zbral takého mladého ocka, prečo? Nikdy neuvidel, ako som vychovala svoje dieťa, ako sa sestrám darí, akých majú múdrych synov. A čo maminka, mala sotva 39 rokov, kto ju poteší, pohladí večer, keď bude zaspávať. Kruté a rozumom nepochopiteľné. No ťažko mi bolo, asi ako každému, kto nemá Ježiša Krista priamo v srdci.

A o tom chcem napísať všetkým neveriacim.

Keď som cítila lásku rodičovskú, bola som šťastná, športovala som, spievala, dobre som sa učila. Ale keď prišla táto rana, zrútil sa mi celý svet. Zrazu nič nemalo cenu, ani postavený dom. Rodina sa pomaly rozchádzala. Hodnoty sa poprevracali naruby. Duša trpela, chradla, vysychala som ako kvetina, ktorú zabudli polievať. Jedného dňa som si však stanovila iný rebríček hodnôt. V sobotu nemusím stále upratovať, môžem pre rodinu navariť a v nedeľu môžem ísť do kostola. Odkedy som prišla do Martina, zrazu som ožila, rozjasnil sa svet okolo mňa, radšej chodím do práce, aj keď je ťažká, znovu sa teším zo života. Dá sa to tak zhrnúť, že asi pätnásť rokov som trpela a myslím, že keby som nechodila do kostola, na biblické hodiny, sotva by som svojím rozumom sama mohla pochopiť skutočný dotyk Boha, Ducha Svätého a súdržnosť cirkevného zboru.

Každá kázeň, ktorú si vypočujem a súčasne nahrám, mi dáva viac, ako si kto vie predstaviť. Keď nemôžem z nejakých dôvodov ísť do kostola, púšťam si vďačne slová pána farára Milana alebo aj pani kaplánky Táničky. Som ten najšťastnejší človek a teším sa z toho, že ma ktosi vedie, usmerňuje, napomína, ale aj kára za všetko, čo robím. Nevieť, či som robila v živote všetko dobre, ale snažila som sa, ako som najlepšie vedela, ako ma vychovali, viedli a ako mi dovolili moje možnosti a schopnosti. Určite by som teraz z odstupom času urobila určité veci inak, ale to sa nedá zmeniť.

Teším sa, že aj ja môžem byť takým malým stĺpikom v našom cirkevnom zbore; že viem, kam patrim; že v dome môjho Otca je mnoho príbytkov; že cesta do neba vedie po zemi; že jeden deň u Pána znamená 1000 rokov a 1000 rokov u Pána znamená 1 deň; že domov nie je miesto, kde bývaš, ale miesto, kde sa môžeš vyplakať. Viem aj to, že bez lásky sa nedá žiť, je soľou i korením v živote a len s ňou sa dá odpúšťať, milovať a ctíť. Viem aj to, že ľudia zabudnú, čo ste povedali, urobili, ale nikdy nezabudnú na to, ako sa dobre v zbore cítili. A ja sa cítim v našom martinskom evanjelickom zbore naozaj ako v skutočnej rodine, kde sa každý s každým pozná, a ak nie, tak sa spozná neskôr.

Veľmi siným zážitkom pre mňa sú biblické hodiny, ktoré nadväzujú na kázne a výsledný efekt je ten, že aspoň mne veľmi pomáhajú. Škoda, že je nás tam tak málo, lebo keby aj ostatní dali prednosť Bohu a nie rutinným povinnostiam, žilo by sa ľahšie. Podľa mňa na tomto svete chýba *ľudskosť a láska*, ktorú nenájdete nikde inde, len medzi dobrými ľuďmi.

Svoju osobnú skúsenosť s Bohom adresujem i detskej lekárke, ktorá liečila moju dcérku, a možno ešte aj iným strateným dušiam, ako som bola niekedy ja. Prajem si, aby všetci ľudia našli skutočný pokoj v duši, hlbokú lásku k Bohu, ale aj k druhým – blízkym, priateľom, aby bol svet lepší, bez nenávisťi, bez zákerností a podlostí, aby si ľudia vážili a ctili jeden druhého, aby sa oceňovali, ďakovali si úprimne, vyzdvihovali svoje dobré vlastnosti, aby si odpúšťali, aby sa milovali, aby sa radovali medzi sebou a viac sa navštevovali aj bez darov. Jednoducho prišli sa len tak sa porozprávať, zaspievať, potešiť, pochopiť, vypočuť, koho čo trápi, poradiť, pomôcť v núdzi.

Asi som veľká optimistka, ale som obyčajná učiteľka, ktorá vchovala najmä chlapcov – elektrikárov, mechatronikov, ale aj pár skvelých dievčat, ktoré boli neraz šikovnejšie ako chlapci. No keď sa tak spätne obzriem späť, za tých 17 rokov, čo učím, ich bolo neúrekom a viem, že každý študent, každý človek túži, aby ho mal niekto rád. Mne k tomu pomáha náš Pán, obzvlášť 91. žalm.

Raz spomenul pán farár v kázni, aký je to tento svet, keď sa už ani vlastnej rodine nedá dôverovať. A tak mal úplnú pravdu. Aj preto by som chcela ukončiť svoj príspevok slovami:

Aj keď neviem, ktorú cestu zvoliť,
viem, že Ty ma povedieš.
Viem, že ma Ty prevedieš.
A keď padám, dôjst už nemám sily,
viem že Ty ma dovedieš.

I keď nerozumiem tomu, čo vôkol sa deje,
viem, že Ty vieš o všetkom –
že v Tvojich rukách som –
a to mi stačí.

Ďakujem pánovi farárovi Milanovi Kubíkovi za jeho hlboké, úprimné a poučné kázne, za rady, ale aj vtipy, ktoré sme si vypočuli napr. na zájazde do Nemecka, a hlavne ďakujem aj jeho mame, že ho viedla a vchovala tak, aby pomáhal nám, strateným dušiam. Ďakujem a som vďačná pani kaplánke Táničke Beňuchovej a jej manželovi Danielovi za to, že sú, za pekné, múdre kázne, za pekné piesne a jemné, čisté hlasy.

Vážim si každého dobrého človeka, ktorého mi Pán Boh pošle do života. Prajem všetkým, ktorých aj nepoznám a budú čítať tieto riadky, veľa lásky, Božieho požehnanie – ako vždy hovorievala moja maminka, a hlavne zdravia. Požehnané Vianoce všetkým vospolok!

MIROSLAVA ŠTULRAJTEROVÁ

*Keďže Hospodin je Tvoje útočisko, postavil si si Najvyššieho za útulok:
nič zlé sa ti nestane, ani rana sa nepriblíži k tvojmu stanu.
Lebo o tebe dá príkaz svojim anjelom, aby ťa strážili na všetkých твоjich cestách.
Na rukách ponosú ťa, aby si si nohy neudrel o kameň.
Po levoch a zmijách budeš kráčať, pošliapeš leviča i draka.
Vyslobodím ho, lebo sa ma pridrža, a ochránim ho, lebo pozná moje meno.
Bude ma vzývať a vyslyším ho; budem s ním v súžení, vytrhnem ho a oslávim.
Nasýtím ho dlhým životom a ukážem mu svoje spasenie.*

Žalm 91, 9–16

Čas je krátky

20. nedeľa po Sv. Trojici – Martin 21. 10. 2012

Ale prízvukujem, bratia, čas je krátky! Ostatne, aj ženatí nech sú, akoby nemali ženu, a plačúci, akoby neplakali, a radujúci sa, akoby sa neradovali, a kupujúci, akoby nič nemali, a tí, čo užívajú svet, akoby neužívali, lebo spôsobu tohto sveta hynú.

1 K 7, 29-31

Milí bratia a sestry!

Čas je krátky... Toto zvolanie apoštola Pavla sa v dnešnom svete môže zdať úplne zbytočné. Najmä ak by sme si ho trošku upravili a povedali to našim slovníkom či našimi slovami: času je málo... nestíham... nemám čas. Alebo ako to spieva Paľo Habera: nemáme čas mať čas... Zdalo by sa teda, že apoštol Pavol naozaj neobjavil Ameriku a nehovorí o niečom, čo by sme nepoznali. Času je nedostatok. Aspoň sa to tak mnohým z nás zdá. Ale predsa len nie všetkým.

Moja manželka má babku, ktorá sa v septembri dožila 101 rokov a je najstaršou občiankou Bardejova. Tohto požehnaného veku sa dožila v relatívne dobrom zdraví a najmä pri jasnej myslí. Pred týždňom sme ju boli navštíviť. A práve ona hovorila o tom, ako sa veta nemám čas dnes stále opakuje. Samozrejme, že spomínala na svoj život. A povedala: My sme sa napracovali od rána do večera na gazdovstve, do mesta sme chodili 4 km tam a 4 km naspäť do kopca cez les. A predsa sme mali čas. Mali sme čas na Pána Boha aj jeden na druhého. Hoci kedy sme sa ako susedia navštevovali a prišli sme sa len tak porozprávať. A dnes – nikto nemá na nič čas...

Je to naozaj pravda. Teda prinajmenšom sme prestali mať čas na podstatné veci. Otázka času a jeho využitia je totiž otázkou našich priorít. Zdá sa, že vzťah s Pánom Bohom a vzťahy s druhými ľuďmi prestali byť dôležité. Na toto akoby naozaj čas nezvyšoval a nebol. Sme podobní ľuďom z podobenstva dnešnej nedele, ktorí nemajú čas. Nechcú mať čas na to, čo je naozaj podstatné. Veď je to predsa Boh, ktorý ich v Kristovi pozýva. Volá ich do spoločenstva. A oni sa začnú jednomyseľne vyhovárať. Preto ak aj apoštol Pavol hovorí, že čas je krátky, potom to znamená, že ho treba

rozumne využívať a treba sa venovať naozaj podstatným veciam.

Čomu vlastne venujeme svoj čas? Nestal som sa otrokom niečoho, čo mi bráni, aby som svoj život len tak premrhal? Čo mi bráni, aby som prijal Božie pozvanie k spaseniu, k životu s Pánom Ježišom Kristom?

Pavol nám predstavuje niekoľko prekážok, ktoré nám môžu brániť, aby sme prijali Boží hlas a venovali svoj život tomu, čo je naozaj podstatné. Sú to veci, ktoré nás naozaj môžu oberať o čas pre dôležité hodnoty. Pavol tu spomína emócie – radosť i smútok, ďalej spomína veci, ktoré si môžeme kúpiť, a tiež ľudí a vzťahy s nimi, ako aj všetko, čo nám ponúka svet.

Bratia a sestry, človek môže byť otrokom pozemskej radosti či otrokom vecí, ktoré mu spôsobujú radosť. Dnešná spoločnosť nesie právom označenie „spoločnosť zábavy“. Moderný človek sa chce „uzabávať“ k smrti. Tlačia nás k tomu médiá so svojimi neraz úplne nekvalitnými a brakovými programami. Akoby človek žil len vtedy, keď sa smeje, keď sa zabáva. Radosť je určite dôležitou súčasťou života. Byť veriacim neznamená byť suchý, naškrobený, bez úsmevu, bez vtipu. To by bol veľmi zlý znak kresťanského života, ak by v ňom chýbala radosť aj z celkom obýčajných vecí. Predsa však Pavol píše: „Tí, ktorí sa radujú, nech sú, akoby sa neradovali.“ Nekáže zahodiť takéto veci, ale chce priviesť ľudí k tomu, aby sa vnútorné, svojím srdcom, od nich odpúťali, aby vedeli voči nim zaujať vnútorný odstup, aby kvôli nim nešliapali po zásadách práva, spravodlivosti, mravnosti. Žiaľ, dnešná predstava radosti je spojená s radovánkami, s vulgárnosťou, s pošliapávaním hodnoty človeka. Radosť, zábava sa predsa nemôže stať cieľom života. Na to je ľudský život príliš krátky.

Človek však podľa apoštola Pavla môže byť otrokom aj opačnej emócie – totiž smútku a plaču. V živote prichádzajú udalosti a veci, ktoré nás naplňujú zármutkom. Aj tu je veľkou otázkou, aký vnútorný postoj zaujme človek voči stratám a udalostiam, ktoré vyvolávajú smútok. Je možné tie neprijemné udalosti a straty zabsolútniť, a mnohí tak robia. Zabsolútnenie smútku znamená, že tie udalosti vnímame ako definitívnu pohromu, z ktorej neexistuje východisko. Takíto ľudia sú otrokmi svojho smútku. Máme to pokladať za niečo normálne alebo nenormálne? Apoštol odpovedá, že sa nemáme stať ani otrokmi smútku. „Tí, ktorí plačú, nech sú, akoby neplakali.“ Smútok sa nedá odstrániť, to by bolo neľudské. Ale smútok nesmie byť zabsolútnený. Straty, ktoré nás postihnú, nemajú posledné slovo. Posledné slovo má Božia láska – či už tu, či vo večnosti. Ona vždy ponúka východisko a ponúka nádej. Nie je správne upadnúť v smútku do rezignácie alebo do zúfalstva. Na to je ľudský život príliš krátky.

Pavol hovorí aj o ďalšom veľkom fenoméne dnešných dní, a tým je nakupovanie. Neexistuje ani nedeľa či sviatok, kedy by ľudia nechceli nakupovať. Možno ste aj vy zaregistrovali, že v posledných dňoch sa opäť objavil návrh, aby obchody boli zatvorené aspoň počas štátnych sviatkov. Zatiaľ však nenašiel dostatočnú podporu. Nakupovanie sa stáva náboženstvom modernej doby a obchodné centrá kostolmi, v ktorých sa dá stráviť celý deň. Kúpiť si čosi už nie je len potrebou na prežitie. Ľudia v nakupovaní nachádzajú potešenie, naplnenie. Neprepadnúť tomuto zvrátenému životnému štýlu je ťažké. Predsa však Pavol hovorí, že *tí, čo kupujú, akoby nič nemali*. Potrebujeme jesť, piť, potrebujeme sa obliekať, ale plný nákupný vozík či tašky so značkovými vecami nie sú predsa vrcholom a cieľom ľudského života. Na to je ľudský život príliš krátky.

Je tu aj ďalší fenomén, o ktorom píše Pavol, a skutočne nás priam zaskakuje, aký je aktuálny. On hovorí o užívaní sveta. Užiť si – to slovo sa stalo dnes veľmi populárnym. Človek si chce užiť všetko – víkend, dovolenku, diskotéku, šport... Pri všetkom si treba užiť. Iste je dō-

ležité, aby sme prežívali chvíle života naplno. Životom nemáme len tak preplávať. Iste ani Pán Ježiš to nerobil. Predsa však za vrchol ľudského života nepovažoval to, ako si človek dokáže užiť, ale ako sa dokáže obetovať, čo je schopný urobiť nie sám pre seba, ale pre druhých, pre spoločenstvo. Preto musel aj Pavol napísať: *tí, čo užívajú svet, akoby neužívali, lebo spôsoby tohto sveta hynú*. Všetko, čo ponúka svet, je len dočasné, pominuteľné. Nemá to večný charakter, ani hodnotu. A život človeka je príliš krátky, aby sa obetoval len pre to, čo napokon zahynie.

Napokon Pavol spomína ešte jednu vec. Pri tej sa hádam najviac pozastavíme, lebo to s nami trhne, keď počujeme: *ženatí nech sú, akoby nemali ženu, a my môžeme dodať, vydaté nech sú, akoby nemali muža*. Zhadzujú tu Pavol manželstvo? Podporuje tých, ktorí aj tak buď v manželstve žiť nechcú a radšej žijú len nadiľovo, alebo podporuje tých, ktorí žijú v manželstve len vedľa seba ako dvaja cudzinci, ale nie spolu, pri sebe v hlboké láske? To určite nie. Manželstvo je Božia ustanovizeň. Má veľkú hodnotu, je najvzácnejším spomedzi všetkých vzťahov s druhými ľuďmi, ktoré môžeme mať tu na zemi. A predsa. V citovanej ve-te ide Pavlovi o to, že ani manželstvo sa nesmie človeku stať prekážkou na ceste k večnému cieľu. Najlepšie je, ak manželia spoločne pripútajú svoje srdce na večný cieľ a na tie nepominuteľné hodnoty. Také manželstvo nado-budne omnoho vyššiu kvalitu, kvalitu plného spoločenstva.

Bratia a sestry, apoštolove slová, ktoré sme čítali, nevedú k ochudobneniu života, ako by sa mohlo zdať niekomu zdať, ale k jeho obohateniu a pozdvihnutiu na vyššiu úroveň. Čas života je naozaj krátky, preto ho treba prežiť naplno. A to bude iba vtedy, ak budeme počuť Božie volanie a prijmem ho. Ak ten krátky čas, ktorý máme, využijeme na spoločenstvo s Bohom. Potom aj radosť aj smútok, nakupovanie, užívanie sveta, manželstvo i všetko ostatné budú mať ten správny rozmer. Rozmer večnosti. Amen.

MARTIN CHALUPKA,
zborový farár-konsenior v Marhani

Kázeň na nový cirkevný rok

1. nedeľa adventná

Nespime teda ako ostatní, ale bdejme a bud'me triezvi.

1Tes 5, 6

*Ó Bože, požehnaj cirkvi nový rok,
Požehnaj naše snahy,
Veď nás Ty sám, usmerni krok,
Vyslyš nás, Pane drahý.*

*Bud' Svetlom naším v sveta tmách,
Bud' zdrojom sily viery,
Keď stojíš srdca pri dverách,
Keď sa ti človek zverí.*

Milí bratia a sestry,
ako ste sa dnes zobudili? Respektíve, kto vás dnešné ráno zobudil? Bol to hlas vášho blízkeho – manžela, manželky, mamy, otca? Alebo sa ráno zvyknete budiť skôr na zvuk budíka? Budík má hádam každý z nás. Niekto má klasický okrúhly, iný zasa digitálny a ďalšiemu stačí mobil pri hlave. Nech je to tak či onak, úloha budíka zostáva rovnaká. Jeho zvuk či melódia nás upozorňujú, že je čas prebudiť sa.

Preto v prenesenom zmysle slova by sme mohli chápať advent, do ktorého sme dnešného dňa vstúpili, za akýsi druh budíka. Keď sa tak pozeráme okolo seba, vidíme, že na tento fakt reaguje aj sama spoločnosť. Napríklad pri sledovaní reklám nás nútiť konečne sa zobudiť a začať nakupovať darčeky pre našich najbližších. Alebo si požičať peniaze z rôznych inštitúcií, aby sme mali následne možnosť ich aj mýňať. Je to také jednoduché ako lusknutie prstami. Ale splácanie čohosi, čo často vlastne ani nepotrebuje, už nie je vôbec také jednoduché. Vedie k zbytočným stresom a napätiam v ro-

dine. Preto môžeme vnímať takéto pochopenie adventu za správne? Je cieľom adventu, aby sme sa zamerali na zháňanie peňazí či nakupovanie darčiekov? Asi ťažko. Tadialto cesta nevedie. Akú má teda úlohu advent? Čo je jeho cieľom?

Advent nám pripomína, že je čas prebudiť sa. Preto môžeme adventné obdobie považovať za náš osobný budík, ktorým nás chce Duch Svätý prebudiť. Prebudiť sa pre nás totiž znamená prestať sa zahrávať s hriechom. Znamená pochopiť závažnosť hriechu, každého hriechu, namiesto toho, aby sme ho zlahčovali, zdôvodňovali či ospravedlňovali. Prebudiť sa znamená poznať, že každý jeden z nás tak naliehavo potrebuje Spasiteľa. Prebudiť sa – to je byť závislým od Krista a mať istotu, že jedine Jeho smrť a vzkriesenie garantujú odpustenie a zabudnutie každého hriechu. Toto je to prebudenie sa, o ktorom nám píše apoštol Pavol: *Nespime teda ako ostatní, ale bdejme a bud'me triezvi.* (1Tes 5, 6) Rovnako i nám je adresované: *Už nastala hodina, aby ste precitli zo spánku.* Veď sám Boh nás zobú-

dza. Každý advent, rok čo rok, Pán Boh oslovuje svet, ohlasuje výbornú správu, oslovuje srdce človeka, oslovuje generáciu za generáciou: Počúvajte – mám pre vás radosnú správu. Priblížilo sa kráľovstvo Božie, Tvoj kráľ prichádza.

Drahé spoločenstvo, apoštol Pavol v kontexte adventu nám ďalej ukazuje, že je čas obliecť sa. Počas sychravých decembrových dní sa pochopiteľne teplejšie obliekame. Neradi cítime chlad, a tak si oblečieme hrubý sveter a teplú bundu. Asi každý si pamätá časy, keď nás obliekali rodičia, ktorí nám nedávali len teplé oblečenie, ale aj lásku a starostlivosť. Tak sme si mohli vychutnať čaro zimy. V čase adventu si však chceme hlavne pripomenúť obrovskú lásku, ktorou nás zaodievá Pán Boh. On sa skláňa k nám, On v podobe Ježiša Krista prišiel na tento svet, aby nás objímal, zahrial dušu, keď je studená. Rozozhrial to, čo v nás už vychladlo. Prichádza Svetlo sveta, ktoré dokáže i nám zapáliť oheň v srdci. Možno tento advent je vhodná príležitosť na to, aby sme sa zamysleli, čo v nás vychladlo, alebo ako využijeme oblečenie, ktoré nám dáva náš Spasiteľ.

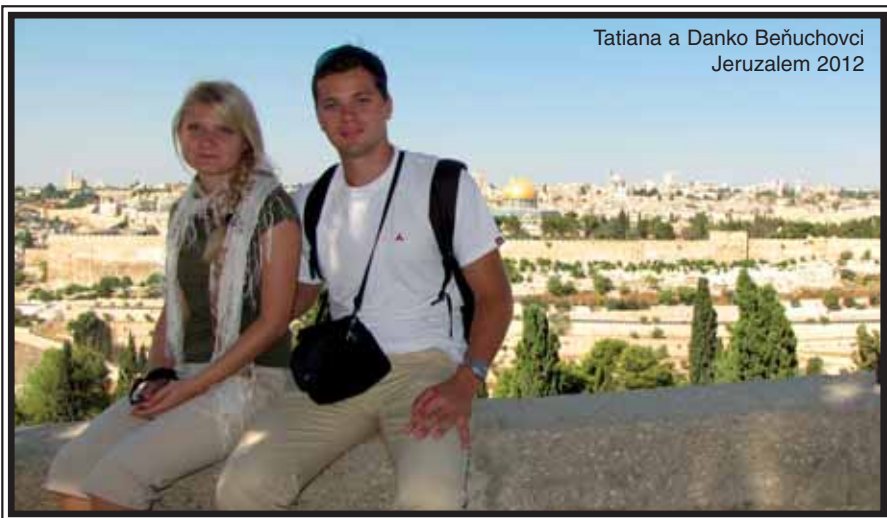
Apoštol nás povzbudzuje, aby sme sa obliekali Božimi zaslúbeniami, ktoré nám budú znieť v priebehu adventného času. Jedným z nich je aj: *Veď, ktorí ste boli pokrstení v Krista, Krista ste si obliekli.* (G 3, 27) Zamyslíme sa nad uvedenými slovami. V našom krste Pán Boh berie Kristovu nevinnosť, dokonalosť a svätosť a do nich nás oblieka, jedine takto sa môžeme pred Pána Boha postaviť ako svätí a nevinní. Pán Boh koná rovnako zakaždým, keď je nám po úprimnej spovedi udelené odpustenie hriechov a prislúžená Večera Pánova. Pokiaľ sme závislí od Krista, sme oblečení do výzbroje svetla skrze našu vieru. Byť oblečený do výzbroje svetla môžeme prirovnať na-

príklad k takému oblečeniu si futbalového dresu. Keď vybehneme na trávnik sveta, všetci chápú, komu patríme. Božím deťom by sa nemalo stávať, že si budú zamieňať dres svetla za dres tmy. K tomuto nás vyzýva apoštol Pavol: *Odložme teda skutky tmy a oblečme sa do výzbroje svetla.*

Občas sa nám stáva, že keď nás chce niekto zobudiť a povedať nám, že je čas sa obliekať, sme pokúšaní zostať naďalej v posteli a máme tendenciu zrušiť náš budík. Sami sebe si hovoríme: Ešte mám čas. Môžem ešte chvíľku počkať a podriemať si. Rovnakú tendenciu máme aj v duchovnom živote. Pán nám hovorí: Je čas zobudiť sa a obliecť. My si však hovoríme áno, áno, veď počujem, o chvíľu. Trochu neskôr to začnem s Tebou brat vážne. O chvíľu Ti odovzdám svoje vlastné cesty. Preto potrebujeme pochopiť naliehavosť Pavlových slov. *Keďže vidíte príhodnú chvíľu, že vám je už čas prebudiť sa zo sna. Noc pokročila, deň sa priblížil.*

Milí bratia a sestry, úprimne neviem, kedy príde Pán Ježiš opäť na zem v plnej jeho sláve a moci, aby raz navždy zničil silu zla. Môže to byť dnes, môže to byť zajtra. Môžem to byť o tisícky rokov. Vlastne ani nepoznám deň ani hodinu, keď sa môj či tvoj časný život skončí. Niektorí z nás v tomto chráme majú možno len niekoľko hodín či dní života, na druhej strane niektorých čakajú ešte dekády rokov. To nevie nikto z nás. Táto neistota nás však ešte viac uisťuje, že aj my máme advent brať za svoj osobný budík, ktorý nám hovorí, že je čas prebudiť sa a obliecť. Potom každý deň sa budeme môcť zobudiť a každú noc v pokoji zatvoriť oči hovoriac si: *Teraz mi je spasenie bližšie, ako keď som uveril.* Amen.

TATIANA BEŇUCHOVÁ,
zborová kaplánka

Tatiana a Danko Beňuchovci
Jeruzalem 2012

D o v o ľ t e , a b y s o m s a p r e d s t a v i l a Tatiana Beňuchová

Pochádzam z malebného mestečka Turčianske Teplice. Narodila som sa v Martinskej fakultnej nemocnici do evanjelickej rodiny. Odmalička som bola vedená mojimi rodičmi a bábičkou k viere v Pána Boha. Som im za to nesmierne vďačná. Stredoškolské časy som strávila na evanjelickej gymnáziu v Tisovci. Tu som našla cenných priateľov a získala dobré základy pre moje nasledujúce štúdiá na Evanjelickej bohosloveckej fakulte UK. Predtým som zvažovala, či sa vydám na cestu štúdia psychológie, alebo teológie. Nakoniec som sa rozhodla pre teológiu. Dodnes to považujem za jedno z najlepších rozhodnutí v mojom živote. Samozrejme, ďalším z nich je aj uzavretie manželstva s Dankom Beňuchom, ktorý je pre mňa nepochopiteľne veľkým Božím darom.

Keď som sa dozvedela po mojich kaplánskych skúškach (konali sa 10. júla 2012), že nastupujem na miesto kapláanky v martinskom evanjelickej a. v. cirkevnom zbore, veľmi ma to potešilo. Navyše som si uvedomovala, akým veľkým privilegiom a výzvou zároveň je pôsobiť ako Božia služobnica na pôde veľkých otcov našej cirkvi.

Naš cirkevný zbor má mnoho zapálených srdiec pre službu na Pánovej vinici. Určite je to jedna z vecí, ktorá ma posúva ďalej. Myslím si, že spolu so zborovými pracovníkmi tvoríme skvelý tím. Som veľmi rada, že mi bol poskytnutý priestor duchovne pôsobiť v Martinskej fakultnej nemocnici. Práve na tomto mieste spoznávam mnoho zaujímavých ľudí s výnimočnými príbehmi. Hovorí sa, že prvý zbor je pre teológa ako prvá láska. Už teraz viem, že je to i môj prípad. Martinský zbor som si nesmierne zamilovala.

Ak by som mala ešte čosi o sebe prezradiť, určite by to bolo, že mám veľmi rada dobrú literatúru, cestovanie, večery s priateľmi a našu krásnu Turčiansku záhradku, na ktorú nedám dopustiť. Je to ďalší dôvod, prečo som rada v Martine. Snažím sa nezabúdať ďakovať Pánu Bohu každý deň za to, že ma poslal slúžiť práve medzi vás.

*Pán zaslúbil mi dobro
 Jeho slovo chráni moju nádej
 On bude mojím štítom
 On bude vo mne
 Tak dlho kým život potrvá*

John Newton

Z textu piesne Úžasná Milost

Stretnutie s dušou

Už dávnejšie som túžil uvidieť nový krpeľiansky evanjelický Kostol sv. Trojice, ktorý vzišiel z veľkého sna, zrodeného po nežnej revolúcii v roku 1989. Tamojší evanjelici svoj sen snívali a naplno žili takmer dve desaťročia. Potom ako prišla náboženská sloboda, mali odvahu vystúpiť na verejnosť, aby vytvorili samostatný evanjelický zbor a postavili chrám. Podarilo sa: v roku 2011 po mnohých námahách kostol posvätili a vyše roka v ňom slávia služby Božie. Mal som radosť, veď pred rokmi som sa zúčastnil na podporných podujatiach a stavbu som obdivoval ešte v čase, keď stáli len hrubé múry. Aj preto som si želal Krpeľany opäť navštíviť a uvidieť posvätené dielo. Náhle prišiel impulz: priateľ Janko Juráš na sociálnej sieti rozoslal radostnú pozvánku: Príďte, priatelia, na Stretnutie s dušou, ktoré sa uskutoční 17. novembra 2012 o 17. h

v novom evanjelickom kostole v Krpeľanoch. Obratom som dal najavo túžbu podujatie navštíviť.

Mal som na to viacero dôvodov: uvidieť chrám a práve v chráme poďakovať za „deň slobody“, 17. november 1989. Je to jeden z najdôležitejších dní v mojom živote. Deň, ktorý je dnes mnohými rešpektovaný aj napriek tomu, ak iní hovoria: Nič z toho, čo sľubovali, sa nesplnilo. Je tu bieda, nezamestnanosť, bezdomovecstvo, upadá étos, chýba sľachetnosť, verejný život je špinavý, a žiaľ, v nedobrom stave sú aj piliere duchovného života, kresťanstvo nevynímajúc. Priznávam, tieto hlasy majú pravdu takrečeno vo všetkom, čo nastoluujú, no predsa: 17. november nie je na príčine toho, čo prišlo po nežnej revolúcii. Neslobodno ho označovať za znamenie mnohorakých bied. Ten deň je predsa symbolom čistej nádeje

vdýchnutej ľudstvu priamo do srdca. V ten deň tejto krajine i svetu sám Hospodin ukázal, ako môže doba to, čo „sto vekov bludných“ márne hodlalo, „zvrtnúť“. Týmto prekvapujúcim darom slobody nás upozornil na silu, ktorú daroval človeku v podobe svedomia, a na neoceníteľnú mravnú hodnotu slobodnej vôle. A práve to sme si po 17. novembri slabo a nejasne uvedomovali. Dopusťli sme rany, ktoré „dňu slobody“ uštedrila chamtivosť. Práve ona sa ruka v ruke s kainovskou nenávisťou v „otčine našej, krásnej ako raj“ rozrastá a panuje ako nevykoreniteľný boľševník.

S týmto pocitom som vstúpil do naplneného krpelianskeho chrámu. Videl som domácich viery i hostí zblízka a zďaleka, na ktorých očakával slávnostný program, zložený z duchovného slova, Rázusovej poézie, koncertu vokálnej skupiny a výtvarnej výstavy ad hoc. Auditórium pozdravil starosta obce Mgr. Jaroslav Král. Duchovným slovom poslúžil domáci ev. a. v. farár Pavel Tomka. Hovoril mi z duše, keď akcentoval: *Stvoriteľ nám daroval slobodu a my sme si mysleli a očakávali sme, že všetko pôjde len a len k lepšiemu. A keď sa naše očakávania nenaplnili, začali sme reptáť a hľadiť na plné hrnce mäsa v otroctve. Zabudli sme, že naše duše sú sputnané okovami, že potrebujeme slobodu vnútornú, slobodu duše. Lebo sme poďahli pokušeniu, že bez Toho, ktorý nás stvoril, bude nám lepšie a budeme slobodnejší. Podľahli sme klamstvu a stratili sme dušu – stratili sme život. Potrebujeme sa stretnúť so svojou dušou. Potrebujeme sa stretnúť so svojím životom. Kto nás vyslobodí? – Kde si môj premilý – rezonoval ohlas v srdci –, kde Ťa hľadať budem? – Martin Rázus vzápätí v podaní Ivana Giača rozsvietil cestu: Advent, človeče biedny, pozriže na Krista, ako kráča s potechou pohľadíť utrápených, rozjasniť, kde neveselo, dať chudým chleba, bezradným zas rady, vyrovnať hnevy – uchláchiť zvady...*

Na Rázusovo adventné pozvanie nadviazala vokálna skupina Close Harmony

Friends, ktorá chrám rozozvučala svetoznárou piesňou o zrode kresťana: Úžasná Milosť – Amazing Grace spieva o milostnom plášti Božom, ktorý objíma svet a vyslobodzuje z hriechu bedárov. I nasledujúce otvárali srdcia tónmi zažitých i menej známych melódií, ktoré zdvihli poslucháčov zo sedadiel. A mne sa zezdalo, že vidím rozjasené námestia Novembra 1989, všetky tie slzy radosti a vďakyvdania za dar slobody, do ktorých sa dnes tlačia kruté zvady, hnevy, podvody, krádeže, ba i vraždy. A v ktorých slzia i dávne slovenské biedy – vysťahovalectvo: práve ono sa v chráme bolestne rozzunelo, keď zaznela rozlúčková *Keď sa Slovák preč do sveta uberal*.

Nezabudnuteľné tóny večera sa v podvečerných svetlách objali s tvarmi a farbami nového chrámu. Bol som uveličený, pretože práve v ňom som uvidel presvedčivý doklad ponovembrovej náboženskej slobody: jedinečný oltár z čistého skla – symbol čistoty vo viere, na ktorý steká „živá voda“ z mohutného Kristovho kríža: *Kto žízni, nech pride! Kto chce, nech si naberie zadarmo vodu života!* (Zj 22, 17). Mal som radosť, že som mohol spoznať autora, sochára Martina Dzureka, ktorý na Stretnutí s dušou vystavil svoje plastiky s rovnakým nadšením ako iný Modran, Ľubomír Rapoš, maliar a fotograf, dva biblické obrazy: v tej chvíli, keď som oboch pozdravoval, objal som v duchu i Janka Juráša. Mal pravdu: Božie slovo, poézia, hudobný koncert, výtvarný prejav môžu spoločne rozospievať práve v našom čase „slávu šľachetným“ – slávu čistým slzám Novembra.

Bol som na Stretnutí s dušou! To som pocítil, keď som vychádzal z krpelianskeho chrámu a kráčal po chodníku lemovanom rozsvietenými sviečkami: zazdalo sa mi, že vidím pristávaciu dráhu pre Úžasnú Milosť Božiu, na ktorej sa v srdciach domácich viery zrodil krpeliansky chrám: *Prid', Pane Ježíši!* (Zj 22, 20).

MILOŠ KOVAČKA
Písané pre Evanjelický východ

Vánoční píseň

Jaroslav Seifert

Rolničky slyším, slyším hlasy,
myslím si: Kdo to přijel asi?
Dlouho už neviděl jsem sáně,
a proto toužím dychtivě
podívat se zas jednou na ně,
pohladit koně po hřívě.
Však venku nikdo. Jenom vrána
do pola sněhem zasypaná.

A slyším hudbu. Nechám všeho,
jdu přivítati neznámého.
Kdo je to? Slyším, někdo troubí,
housle se ozvou k tomu vráz
i basa, která zpívá zhloubi.
Nic, jenom tma a ticho v domě
opírají se silou o mě.

A v koši u psacího stolu
hryže si myška. My dva spolu
známe se dávno. Tiše vklouzla
tak jednou ke mně. Od těch dob
je pokoj stále plný kouzla.
Jen, prosím, neplaš, nerozzlob
tu přítelkyni malých dětí,
umí tak krásně vyprávěti.

Vždyť je to ona, myška malá,
jež s Kristem Pánem v seně spala
a viděla, jak Marie Panna
už dlouhou cestou umdlévá
a klesá k zemi uplakaná
na trochu slámy do chléva.
A viděla, jak z nebe rázem
andělé slétali se na zem.

A teď je u mne. Pode dveřmi
tou škvírou chodí ke mně, věř mi.
A od těch dob mi takhle hrají,
rolničky slychám v tento čas,
okna mi květy rozkvétají
a z nebe slychám krásný hlas.
Ne obyčejný, ale svatý,
když do tmy ráno vyjdu vraty
a spěchám sněhem na rořáty.

Posledná rozlúčka s Jitkou Petrikovichovou

7. 12. 2012

Či ja nemôžem naložiť s vami ako tento hrnčiar? – znie výrok Hospodinov. Ajhľa, ako je hlina v rukách hrnčiarových, tak ste vy v mojej ruke, dom Izraela.

Jer 18, 6

Vážené smútočné zhromaždenie, milí príbuzní, priatelia, bratia a sestry v Ježišovi Kristovi!

Hrnčiar a hlina, to je obraz, ktorý nám zanechal starozákonný prorok Jeremiáš. Biblia pomerne rada používa takéto obrazy. Poznáme aj iné, ktorými sa Boh skláňa k človeku. Pastier a ovečka, Otec a syn, Vinohradník a vinič. Odborne sa tento literárny druh v teológii nazýva obrazná reč. Používa ju aj Ježiš Kristus, keď sa ľuďom svojej doby prihováral podobnosťami. Izrael nimi vyjadroval veci, ktoré presahovali rozmer tohto sveta. Vystihoval týmito obrazmi nevstihnuteľné, nepochopiteľné a neobsiahnuteľné skutočnosti. Upozorňovali človeka, že sú veci, pred ktorými sa musí skloniť, pokoriť a prijať ich s láskou. Dnes to ťažko chápeme, lebo sme si zvykli všetko pochopiť, nad všetkým mať prevahu, ale veci večnosti možno pochopiť až vtedy, keď nás premôže. Ako keď hrnčiar s láskou premáha hlinu, aby z tej hromady chaotickej masy urobil niečo vzácne, jedinečné, čo tiež presahuje rozmer fyziky či chémie a ukazuje na hĺbku – na dušu. Čo dnes ukazuje na hĺbku a na dušu? Kde je vlastne tvoja duša? Kde je duša človeka, kde je duša tohto národa!

Áno, takéto je Božie slovo, silné, mocné, a ústami proroka Jeremiáša hrozne, lebo hovorí aj o bolestiach a trápení, o hriechu a vine. To je tá hĺbka života, ktorú musíme dosahovať, aby sme boli pripravení na stretnutie s Najvyšším.

My sa tu, vážené smútočné zhromaždenie, stretávame v čase, ktorý cirkevne nazývame advent. Pripravujeme sa na stretnutie s Ježišom Kristom. V našom zbere je to už takmer dvadsať rokov čas, v ktorom sme sa s omnoho väčšou intenzitou stretávali aj s našou milou Jitkou Petrikovichovou. Telefonáty, vianočné pozdravy k nám na faru, na ktorých si dala vždy mimoriadne záležať, ale najmä stavanie jej betlehema, ktorý darovala nášmu zboru. Tam sme mohli poznať skutočného umelca, majstra. Jej dôslednosť, precíznosť a disciplínu nielen pri miešaní hliny, miešaní glazúry, vypalovaní, ale aj jej záujem, ako sa tým jej figúrkam, obrazne povedané, darí.

Mnoho je otcov, ale Pán Boh je dobrým otcom, je mnoho pastierov, ale Pán Boh je dobrý pastier a je mnoho hrnčiarov, ale Pán Boh je dobrý hrnčiar. Nerobí nás, tie svoje figúrky, na to, aby nás predal, ale aby sme boli s Ním. Aj On má záujem o to, ako sa nám darí, čo rodina, čo práca, čo deti, ako ide škola, ako zvládaš bolesť, ako znášaš chorobu. Pán Boh je umelec, ktorý neopúšťa svoje dielo, aj keď sa nevydarí; a keď sa rozbije, skladá ho a dáva dokopy. Aj o tom je betlehem, každý betlehem. K stratečnému človeku – ba čo viac, k stratenému svetu, pretože aj myšky, mačky, koník a somárik prišli sa pozrieť na Toho, o ktorom Ján Krstiteľ hovorí: Ajhľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta. Na Toho, ktorého budeme volať Ježiš Kristus a pri ktorého mene sa vždy pohne srdce. Je to náš Betlehem. Je tam dostatok miesta aj pre teba, milý brat, milá sestra, aby sa aj tvoj život stal jeho dielom!

Áno, takéto reparácia, obnova, to hľadanie miesta pred Bohom niekedy bolí, niečo aj stojí, ale my potrebujeme byť v Jeho rukách. Tam dosahujeme zmysel života. Tú hĺbku, tú dušu. **Ajhľa, ako je hlina v rukách hrnčiarových, tak ste vy v mojej ruke, dom Izraela.** Byť v Jeho rukách, to chce odvahu, vernosť. Nenájdem lepšie ruky ako tie Božie. Tak som to vnímal aj pri stretnutiach a práci zosnulej sestry Jitky. Ona s Bohom rákala. Veď na mnohých miestach jej životopisu, ktorý si pripravila v roku 1995, sa Božia starostlivosť, Božie ruky vyskytujú možno viac, než by sme čakali. Jej život, jej ruky, jej nápady, jej inšpirácia boli v Jeho rukách. Dobrý umelec je ten, ktorý pochopil, že on sám je dielom ešte väčšieho umelca, láskavého Boha.

Koho dielom si ty, milý brat, milá sestra? V koho rukách je tvoj život? Si len hromada molekúl hliny, alebo v sebe nosíš aj niečo viac, niečo jedinečné, niečo, čo ukazuje na Tvojho Majstra, stvoriteľa a Pána, pred ktorého sa raz všetci postavíme, aby vyšlo najavo aj to naše dielo, či dobré alebo zlé?! Amen.

MILAN KUBÍK, ev. farár

Predadventný čas príprav

Jedna novembrová sobota bola milým dňom pre mnoho rodín. Spoločne sme sa stretli a pripravili sa na adventný čas: vyrábali sme adventné vence. V toto popoludnie sa zišlo až 60 ľudí.

S približujúcimi sa vianočnými sviatkami prichádza do našich životov každoročne Svetlo. Svetlo, ktoré svieti v tme. Tým Svetlom je Ježiš, ktorého Boh poslal na zem. Aby sme sa pripravili na toto stretnutie a pripomenuli si, že čas sa blíži, tak sme sa rozhodli vyrobiť si vence, ktorých sviečky nám majú každú nedeľu žiariť a pripomínať blížiace sa Svetlo, ktoré prichádza do našich životov.

Spolu s deťmi a vedúcimi z besiedky sme tiež vyrobili veniec, ktorý počas adventu ozdobí náš kostol a ktorého sviečky deti z besiedky zapalovali každú adventnú nedeľu.

Bol to krásny a požehnaný čas, keď sme mohli vidieť, ako rodičia s deťmi zhotovujú vence, dohadujú sa na farbe, ktorá bude prevládať, a pracujú na spoločnej veci. Poobedie plné hluku, príprav a výroby – aj takto to vyzeralo v predadventnom čase v Biblickej škole.

Ďakujeme všetkým, ktorí sa zapojili do príprav (Anička Olajcová, Alenka Hulejová, Jitka Hlavňová, Barborka Dudová, Barborka Kožáková, Paťka a Vladko Jonášovci).

Hospodin koná tu zázraky

*Pred 120 rokmi sa na sviatok Štefana mučeníka, 26. 12. 1892, na mošovskej evanjelickej fare narodil milovník slovenského duchovného života, vynikajúci znalec slovenskej i svetovej umeleckej literatúry, historik, kritik a redaktor, tajomník Matice slovenskej, spolutvorca pamäťhodnej matičnej historickej kapitoly, v rokoch 1919–1932 vrcholový reprezentant slovenskej vedy a kultúry, **Dr. Štefan Krčméry**, najbližší osvedčený spolupracovník správcu Dr. Jozefa Škultétyho.*

Martinská krčméryovská kapitola patrí medzi výnimočné v dejinách Slovenska, Česko-slovenska, ale i nášho mesta a nášho chrámu: Štefan Krčméry žil a pracoval v budove Matice slovenskej na Mudroňovej ulici, neďaleko Memorandového námestia. Tam sa rodili krčméryovské sny, plány, túžby i diela, state, štúdie, knihy a časopisy, ale i duchovná poézia, evanjelická pieseň. V martinskom evanjelickom kostole zaznievali jeho nezabudnuteľné kázne: v roku 1919 pôsobil v našom zbere spoločne s iným jedinečným historikom evanjelického kresťanstva Jánom Durovičom, obaja ako kapláni u princípalá seniora Otta Škrovina.

V roku 1932 Krčméry ťažko ochorel a žil v ústraní. Vo chvíľach slnečných pokračoval v prácach, ktoré sú dodnes živé, svieže, radostné a povzbudzujúce, práve tak ako podmanivo zaznieval jeho nezabudnuteľný rétorický pátos v najrozličnejších podobách na mnohých miestach Slovenska, v Čechách, na Dolnej zemi, v Paríži, v Ženeve, vo Varšave, v Belehrade alebo v Provence či v Marseille. Za jeho čias slovenský človek, keď Hospodin pri ňom učinil zázrak slobody a stal sa slobodnejším, s Krčmérym oslobodzoval dobro, ktoré mu dejiny vložili do srdca. Buď' Bohu vďaka za Štefana Krčméryho.

MK

Dve spomienky na môjho otca Štefana Krčméryho

JELA KRČMÉRYOVÁ-VRTELOVÁ

MALÝ LUTHER

Celý evanjelický Martin bol hore nohami. Blížil sa Deň reformácie a v kostole sa chystala veľká slávnosť. Hlavným organizátorom bol vysokoväzený pán senior Škrovina a pravdaže hneď o príhovor a príležitostnú báseň požiadal môjho otca. Otec si reč dlho chystať nemusel, premyslel si všetko vo chvíli. Hovoril vždy spamäti a tak sugestívne, že si jeho vystúpenia poslucháči na dlhé roky zapamätali. Chcel však poukázať na kontinuitu generácií, a tak napísal báseň pre dieťa, ktoré svojím prostým vystúpením dojme veriacich. Bolo mu, pravdaže, najjednoduchšie naučiť tieto verše vlastného syna Ivana, vtedy azda druháka. A môj starší brat sa báseň poslušne učil aj niekoľko týždňov. Recitoval ju nahlas a otec mu sem-

-tam opravoval výslovnosť i prednes, aby všetko vyznelo k všeobecnej spokojnosti. Ja som pri tom vždy čupela kdesi v kúte a načúvala s nastraženými ušami.

A prišiel vytúžený deň. Slávnosť sa už mala o dve hodiny začať. Vtom mama celá predesená vbehne do izby, že Ivčo má vysokú horúčku a že treba zaraz poslať po doktora Požeského. Prišiel v momente – veď býval za rohom – a hneď skonštatoval, že braček má hnisavú angínu a rozhodne sa nesmie z postele ani hnúť. Veď aj tak celkom zachrípol.

Až vtedy si rodičia spomenuli na verše, ktoré bolo treba v kostole predniesť. Zrejme si na recitácii veľmi zakladali. Zakiaľ chodili hore-dole po izbe a zalamovali rukami, ozvala som sa ticho kdesi z kúta. „Ale ja tú básničku viem.“ „Ty taká malá? Neverím!“

Zasmial sa otec... No mama sa odrazu zamyslela a pošepkala: „Počkaj, Štefan, vyskúšame ju, veď vieš, že jej po rozume nechodí nič iné, iba tvoje básničky.“ A tak ma bez ďalšieho slova poslali k bábam a len spoza dverí načúvali, ako „Malého Luthera“ recitujem verš za veršom až do samého konca. Bez chybičky. Lenže hra s bábami je jedna vec a vystúpenie na verejnosti zas iná. Otec ma teda pre istotu ešte raz preskúšal a potom zavolať pánu seniorovi, aby sa s ním poradil. A ten vec odsúhlasil. Obliekli ma teda do môjho obligátneho slávnostného úboru, čiže krojčeka s krpčkami, a zaviedli do sakristie. Počúvala som stadiaľ celkom pokojne kázeň pána seniora, prejav doktora Vanču i nášho tatka a potom ma pán kostolník vyniesol pred ožiarený oltár

malý stolček, opatrne ma naň postavil, pohladkal a ja som spustila báseň celkom samozrejme, ako keby som mala pred sebou miesto tých učenných pánov svojej báby: „Pri stole sedí pani Kotta, a delí, čo Boh z lásky dal. Vtom spev sa ozve, dáka čudná nôta, akoby anjel zaspieval...“ – Bože môj, veď ja si pamätám tie veršičky dodnes. Po oslave si ma všetci podávali z ruky do ruky, objímali ma a bozkávali, až rodičia museli zakročiť a vziať ma rýchlo domov. Týmto prvým zásahom osudu som sa stala malou, všeobecne uznávanou recitátorkou a nevdojak som – pravdaže ani o tom netušiac – ublížila bratovi... Lebo ľudské národy sú už také. Keď niekoho vychytia, vynášajú ho čoraz vyššie a ani im nepríde na um starať sa o tých, ktorým sa ukrivdilo.

OTCOVI

*Tak nepatrná stojím v tvojom tieni,
nie nesiaham po členky tvojich nôh.
Som iba kremienček náhodne pohodený
tu na brehoch.*

*Tak ako more z mušle hovoriace
mi poézia tvoja večne hučí v snoch,
vše povoľuje spurných rýmov liace,
vše drží v okovoch.*

*Skoro ma berie prúd tvoj do zajatia,
no odliv zas ma vrhá na brehy,
studenou vlnou príchod k tebe hatá
bez lásky, bez nehy.*

*Nakloň sa, rodný, priviaž kotvou k zemi
tie „ory divé“ rozbesených vln –
súcitnou dľaňou kremienček pohodený
vloží na svoj čln.*

Takto som sa prihovárala otcovi na sklonku jeho života. V ústave sa pomaly upokojoval, písal si všeličo, prekladal, kreslil a so súhlasom lekárov vzdelával okolitých pacientov v literatúre, v iných umeniach i vo

vierouke. Odkedy som sa vydala, stretávanie s ním bolo oveľa ľahšie. Môj manžel svojou príslovečnou bezprostrednosťou pôsobil naň veľmi dobre, a tak nebolo dôvodu, aby sme ho nenavštevovali. Chodievali sme

do Pezinka často i s maminkou. Vždy sa nám potešil, rád prijal drobnosti, ktoré sme mu priniesli, najmä malú heligonku a husle. Na tie hrával môj muž ešte na pražskom konzervatóriu a podľa nich nazval i svoju knihu spomienok Husle s dračou hlavou.

V tom čase, v roku 1952, som sa znova vrátila do divadla, už nie ako speváčka, lebo tento post by som ako matka troch detí nebola zvládla, ale ako lektorka, neskôr dramaturgička opery. Toto povolanie mi z každej stránky vyhovovalo, lebo spájalo moje záujmy hudobno-literárne. Mojou povinnosťou bolo starať sa o preklady operných diel a o bulletiny ku každej premiére.

Ale to nebolo všetko. Postupne začali za mnou prichádzať skladatelia a žiadali ma o vytvorenie operných libriet. Medzi prvými bol Tibor Andrašovan, ktorý prišiel vlastne na myšlienku zapojiť ma týmto spôsobom do divadelnej práce, ďalej skladateľ a profesor konzervatória Miloš Kořínek a potom majster Suchoň, ktorý zamýšľal práve vytvoriť národnú operu Svätopluk. Mala som teda aj v literárnej oblasti dosť tém, ktoré som mohla prebrať s otcom. Keď sme k nemu prišli napo-

sledy, radostne sme mu ohlásili, že sa mu narodil ďalší vnúčik, ktorý dostal meno práve po ňom – teda Štefan. Otec zmĺkol, zamyslel sa a potom povedal prítľmeným hlasom: „Jedna sviečka sa zapáli, druhá zhasne.“ Stárpli sme odrazu v akejsi zlej predtuche, ale keď sme sa mu prizreli bližšie, zdal sa nám taký ako zvyčajne. Vysoký, vzpriamený, len azda trochu preblednutý. Po chvíli sme sa teda s ním pokojne rozlúčili a on nám z brány ešte dlho kýval. Jeho predpoveď sa však naplnila. O dva mesiace neskôr, keď čítal okolosediacim pacientom 23. žalm, odrazu klesol na zem a starootcovská Biblia mu vypadla z ruky. Sníval v mdlobách ešte tri dni tak ako jeho hrdina Vachot, viac sa nám už ale neprebral. Srdce mu pomaly stíchlo.

Pohreb v Slovenskom národnom divadle vo februári roku 1955 bol dôstojný a naozaj tragicky krásny. Otec svojou meravosťou a svojou sivou dlhou bradou tak veľmi pripomínal starozákonného proroka. Všetci naši spisovatelia držiaci čestnú stráž iste spomínali na jeho múdrosť a dobroprajnosť a my sme mysleli na jeho posledné, predvídavé slová.

KEĎ VRÁTI HOSPODIN

Žalm 126

1. Keď vráti Hospodin,
Konečne zajatých Siona,
Mariť sa nám bude, že je to snom.
Ústa nám plesaním veselo zazvonila
A pieseň radostná pokypí rtom.
2. I rečú pohania:
Hospodin koná tu zázraky
S týmito čudesné zázraky dnes!
Isteže, – veťime, – preto nám plá zraký
Radosť a rtom kypí pieseň a ples.
3. Zvrtni len osud náš, Pane náš,
Ktorý si nad nami,
Jak zvraciaš potoky horúcich vln,
Tí, ktorí sejú dnes horkými slzami,
Nech dôjdu i žatvy radostnú splň.
4. Ta idú, ta idú i,
Plačúc prehorkým vzlykaním,
Šľachetné semeno rozsievajú,
Vrátia, vracajú s radostným plesaním,
Nesú nám úrodu prebohatú.

ŠTEFAN KRČMÉRY

ŠTEFAN KRČMÉRY
V jasenovskom kostolíku

V jasenovskom kostolíku,
 keď sa zažnú veľké sviece
 na oltári snehobielenom
 a mohutne zhučí pieseň
 od organa, spod organa,
 z chórov vedľa, spreď oltára,
 vrúcne, hoc dych tuhne v paru,
 hoc von víri metelica, –
 v jasenovskom kostolíku
 v sviatok hodov každoročne
 narodí sa malé dieťa,
 božské dieťa: Ježiš Kristus.

Každá žena, každá panna
 matkou mu je, od adventu
 slúchavala trepot jeho;
 každý muž mu strážnym otcom,
 jemu, z Ducha počatému;
 každé srdce jasličkami
 (čisté, každé v tento sviatok,
 z tisícich rán zacelené),
 v ne sa vloží každoročne
 v jasenovskom kostolíku
 v sviatok Hodov dieťa živé,
 živé dieťa: Ježiš Kristus.

V jasenovskom kostolíku
 od nedele do nedele
 rastie dieťa betlehemske;
 Simeoni žehnajú Mu,
 múdri prídu pokloniť sa,
 učítelia počudovať,
 ako rastie vekom duchom,
 až odrazí útok diabla,
 tiahne jasne Galilejou
 (moji rodní všetci za Ním)
 od nedele do nedele
 v jasenovskom kostolíku.

V jasenovskom kostolíku
 rozvíja sa svet sťa ruža:
 tu sa zvlní Genezaret
 v rámci svojom smaragdovom;
 tam na Hore spestrie zástup,
 druhý, smutný tiahne z Naim,
 učeníci... Magdaléna...

Rozsieváč a krdeľ detí,
akých kráľovstvo je Božie...
Veľká ruža, prezázračná
rozvíja sa, list za listom,
naplňajúc vôňou svojou
priestor medzi štyrmi múry
i v komôrkach päťsto duší
v jasenovskom kostolíku.

V jasenovskom kostolíku,
keď zahoria veľké sviece
na oltári ako žúžol'
a tak tupo zhučia hrany
z veže dutej: „Dokonáno!“ –
dvesto matiek lká pod krížom,
dvesto Jánov meraveje,
päťsto srdc sa skladá vo hrob,
vo hrob, aby vstali z neho
vo víťaznom vozkriesení
tretieho dňa – Hallelujah! –
v štyridsiatom zrelí Pána
svojho v nebo vystupovať,
v päťdesiatom prijímali
Ducha jeho, vyzdobiac si
oltár, chóry listím lipy,
kvietím jara prebohate
v jasenovskom kostolíku.

V jasenovskom kostolíku,
tam sa duša obnovuje
ako rúcho na oltári,
ako lúky, ako polia,
obosiate kvietím, klasom,
každým časom nová farba,
každým časom nové nebo,
každým časom nový návrat.
Rodných mojich celé žitie
tak sa večne omladzuje,
vzchodí, kvitne, rodí, vädne,
znovu zmladne ako zem tá,
z ktorých ňadier pija denne
sladké mlieko materinské,
visiac na nich ako dieťa,
zdravé dieťa Matky Zeme,
pokrstené krstom svätým
v jasenovskom kostolíku.

Vianočný lístok Tomášovi Gállovi

Ďakujem Ti, vážený Tomáš, za vianočnú knižku, ktorú si mi poslal pre celú rodinu, školu i cirkevný zbor. Nebolo to po prvý raz, čo si ma prekvapil a obdaroval ponorom do vianočných príbehov, a upozornil ma tak na prítlačivosť vianočnej literatúry. Máš pravdu, Lagerlöfovej Legendu o Kristovej ruži možno s dobrým pocitom prečítať na každé Vianoce: zápas opáta Jána o vypestovanie vianočnej ruže, a tým aj vyslobodenie lúpežníckej – zlodejskej rodiny zo zvlčilého vyhnanstva v hlbokom lese je rovnako aktuálny i dnes. Opátova Kristova ruža kvitne v mraze a snehu práve na Vianoce a rozkvitá v nej – v jedinečnej legende – každoročne v podobe čisto-čistých bielych kvetov so zelenými stonkami. A práve ruža, ktorá primála chladného arcibiskupa Absolóna, aby vydal listinu milosrdenstva, svedčí o tom, že v kresťanstve o Záhradu radosti treba naďalej usilovať. Milosrdenstvo Kristovej ruže si treba aj v novom roku priať, zápasíť oň, čistému milosrdenstvu treba s opátom Jánom zasvätiť život.

Lagerlöfovej legenda mi silno pripomína Ježišovo podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi a privádza mi na myseľ i slovenskú ľudovú rozprávku o vrahovi Matajovi, ktorý toľkokrát musel kolenačky – kajúco vystúpiť na horu a opäť a opäť zalievať v dlaniach vynášanou vodou do zeme zasadený kyjak, kým sa nerozzelenal. A stonky, ktoré sa na vražednom kyjaku rozzeleňali, stali sa znakom – symbolom kajúcnosti i Božej milosti: človek, ktorý tvorí literatúru s Kristom, vie, že milosrdenstvo je sila, ktorú daruje Hospodin: Veru, hovorím ti: Dnes budeš so mnou v raji!

Tomáš, ďakujem Ti za knižku naplnenú Božím milosrdenstvom, ktoré má v Tvojom vianočnom posolstve mnohorakú podobu. Nie sú to iba dva žlté cukriky, ktoré vyložia na vianočný stôl bedári, ale je to i pastor – ten starý otec, ktorý na Štedrý deň zachraňuje v lade zamrznutú čiernu labuť a záchrane dáva prednosť ponad všetko ostatné. Nečudo, že práve tento príbeh sa stal jeho vnukovi i všetkým ľuďom, ktorí na severnom ostrove navštívili tamojší kostol – Boží hrad, pravým vianočným evanjeliom – Božím milosrdenstvom.

Prajem Ti, milý Tomáš, do nového roka, aby si uvidel – v Tvojej Dúbravke bratislavskej, kde žiješ a kde sa modlíš, kde skladáš verše Tvojich hymien – čo najviac „tvrdohlavých oslov“. Máš ich nepochybne rád, veď podľa jedného z nich, ktorému sa dostalo cti odniesť Svätú rodinu s Ježiškom do Egypta, nazval si svoju vianočnú knižku.

Áno, áno: sviečocky dohoria, Vianoce zajdú, písal Emil Boleslav Lukáč, a my na Vianoce, ktoré „horia“, budeme čoskoro, ako každý rok zabúdať napriek tomu, že navidomočí primíza, priostruje sa čas: Herodes opäť túži – či to nevidíme na každom kroku? – zahrdušíť milosrdenstvo – Božiu milosť. A nám, „tvrdohlavým oslom“, sa nevelí žiada, tak ako v Tvojej knižke, brať na plecia bremeno odvahy a ľažkosti: vo vlastnom srdci oddane nosievať Svätú rodinu – napriek tomu, že práve v tomto povolaní môžeme poznať pravú blaženosť.

Toto všetko a mnohé iné, prosté, a predsa zázračné zjavenia, možno „objať“ v knižnom výbere, ktorému si dal titul *Tvrdohlavý osol a iné vianočné príbehy zo starších i novších čias*. Pozdrav i Ty vrelým vianočným objatím všetkých autorov, ktorých sme Tvojim pričinením, ale i zásluhou vydavateľa knižky – ViViT-u – spoznali.

Vezmite, priatelia, a čítajte na Vianoce i po Vianociach: Selma Lagerlöfová, Rolf Bielke, Wolfgang Borchert, Karl Hüllweck, Eva-Maria Langenbergová, Karl-Henrich Waggerl, Erich Zachhuber vás v dobrej nádeji s Tomášom Gállom pozývajú vypestovať zachraňujúcu a vyslobodzujúcu vianočnú ružu v Záhrade radosti i v tomto novom roku.

Vianoce 2012

S úctou
MILOŠ KOVAČKA

Opát Ján rozprával lúpežníckej matke o pripravách na Vianoce, ktoré videl cestou, a ona si pripomenula slávnosť Vianoc a veselé vianočné hry, ktoré sa vo svojej mladosti hrávala s deťmi, kým ešte žila v pokoji medzi ľuďmi. „Je to ozaj do plaču, že vaše deti sa nikdy nesmú takto vyšantiť na dedinskej ulici v peknom oblečení alebo pohrať sa na vianočnej slame,“ poznamenal opát Ján. Lúpežnícka matka mu napred stručne a drsno odvetila, ale napokon stíchla a pozorne počúvala.

Zrazu sa k opátovi Jánovi obrátil lúpežnícky otec a strčil mu päst pred tvár. „Ty úbohý mních, prišiel si sem, aby si odo mňa odlákal ženu a deti? Či nevieš, že som bojaktívny muž a tento les nesmiem opustiť?“

Opát Ján sa mu bez strachu pozrel priamo do očí. „Chcel by som ti zaobstaráť výsadnú listinu od arcibiskupa,“ povedal. Sotva to stačil dopovedať, keď sa lúpežnícky otec a lúpežnícka matka dali do hlasného rehotu. Dobré si uvedomovali, akú milosť môže lesný lúpežník očakávať od arcibiskupa. „Áno, keď dostanem listinu od Absolóna,“ povedal lúpežnícky otec, „sľubujem ti, že nikdy viac ani jednu hus neukradnem.“

Selma Lagerlöfová

Legenda o Kristovej ruži

(úryvok)

Ponad hlavu opáta Jána celý čas preletovali vtáky a on si ich mohol podržať v dlaniach. Pred frátrom sa však zvieratá lakali: nijaké vtáča neodvážilo sa mu sadnúť na plecía, nijaký plaz sa nehral pri jeho nohách. Teraz tu priletelo malé lesné holúbätko. Keď postrehlo, že sú blízko anjeli, sústredilo všetku svoju odvahu a priletelo frátrovi na plece a prítulo hlávku k jeho tvári. Ten si však pomyslel, že teraz už čarodejník siaha na jeho telo, aby ho uviedol do pokušenia a zničil. Udrel holúbä rukou a na plné hrdlo zvolal tak, že sa ozvena rozliehala po lese: „Tiahni do pekiel, odkiaľ si prišiel!“

Práve teraz boli anjeli už tak blízko, že opát Ján cítil závan ich mohutných krídel a sklonil sa k zemi, aby ich pozdravil. Ale keď odzneli slová frátra, zmĺkol odrazu ich spev a svätú hostia dali sa na odlet. A zároveň sa vytratilo svetlo a príjemné teplo v nevýslovnej hrôze pred chladom a temnotou v jednom ľudskom srdci. Temnota klesla na zem ako pokrývka, chlad sa vrátil, rastliny na pôde sa scvrkli, zvieratá ušli, šum vodopádov onemel, listy zo stromov opadali, šuštiac ako dážď.

Opát Ján cítil, ako sa mu srdce, ktoré sa blaženosťou zachvievalo, teraz zmieta v nevýslovných krčoch. „Ešte som nikdy nezažil,“ pomyslel si, „aby anjeli nebies boli tak blízko mňa a aby mi chceli spievať vianočné piesne a pritom boli zahnaní na útek.“

V tom okamihu si spomenul na kvetinu, ktorú sľúbil biskupovi Absolónovi, sklonil sa k zemi a šmátral medzi machom a listím, či aspoň v poslednej chvíľke niečo nenájde. Ale cítil, ako mu zem pod prstami zamrzá a ako sa nad pôdou hromadí biely klzký sneh. Tu sa bôľ jeho srdca ešte zväčšil. Nedokázal sa narovnať, musel zostať ležať na zemi.

Keď sa však lúpežníci a fráter v hlbokej tme došterali k lúpežníckej diere, opát Ján chýbal. Zobrali horiace brvná z ohniska a hľadali ho. Našli ho mŕtveho ležať na snehovej pokrývke.

Fráter sa dal do náreku, až kvilil, lebo si uvedomil, že to bol on, kto opátovi Jánovi spôsobil smrť, pretože mu z ruky vytrhol pohár radosti, po ktorom tak túžil.

Keď opáta Jána zniesli nadol do Olvadu, tí, ktorí sa mŕtveho ujali, si všimli, že niečo drží v pravicí. Takto pevne to musel chytiť len vo chvíľke svojej smrti. Keď mu napokon dľaň otvorili, videli, čo s takou silou pevne držal, že je to niekoľko bielych koreňov hľúz, ktoré vyšklbol z machu a lístia. Fráter, čo opáta Jána sprevádzal, to videl, zobral ich a zasadil do zeme v opátovej záhrade.

Pestoval a strážil ich po celý rok, takže rozkvitli. Vyčkával márne celú jar, leto aj jeseň, či nerozkvitnú. Napokon prišla zima, všetky listy a kvety pozomierali, a on ich prestal strážiť. Nadišiel však Štedrý večer a vrátila sa spomienka na opáta Jána tak neodbytné, že vyšiel von do Záhrady radosti, aby si ho tam pripomenul. A hľa, keď teraz došiel na miesto, kde zasadil iba hľuzy, všimol si, že z nich pučia bujné zelené stonky, čo majú krásne kvety so striebisto bielymi listami. Vtedy zavolał mníchov z Olvadu. Presvedčili sa, že tieto kvetiny kvitnú iba na Vianoce, keď sú všetky ostatné kvety mŕtve, spoznali, že ich natrhla naozaj opát Ján v Zelenom lese vo vianočnej Záhrade radosti.

Fráter povedal mníchom, že teraz, keď sa udial taký veľký zázrak, musia jeden z tých kvetov doručiť biskupovi Absolónovi. Keď fráter predstúpil pred biskupa Absolóna, podal mu kvetiny a povedal: „To ti posielá opát Ján. Sú to kvetiny, ktoré ti prisľúbil natrhať z vianočnej Záhrady radosti v Zelenom lese.“

Biskup Absolón zočil kvetiny, čo v tmavej zimnej noci vyrastali zo zeme, a keď počul frátrove slová, zbledol, ako keby bol stretol mŕtveho. Chvíľu mlčky sedel a potom povedal: „Opát Ján svoje slovo dodržal, nuž chcem aj ja svoje slovo dodržať.“ A dal zostaviť výsadnú listinu pre divého lúpežníka, ktorý od mladosti žil v lese ako vyhnanec.

Odovzdal listinu frátrovi, ktorý odišiel s ňou hore do lesa, kde hľadal cestu do lúpežníckej jaskyne. Keď tam na Vianoce vkročil, lúpežník sa mu postavil so sekerou. „Chcem vás, mníchov, pozabíjať, keď je vás tak mnoho!“ zvolal. „Zelený les sa tejto noci kvôli vám nezaodeje do vianočného rúcha.“

„Je to iba moja vina,“ odpovedal fráter, „a ja za to ochotne zomriem. Ale najprv ti musím odovzdať posolstvo opáta Jána.“ A vytiahol výsadnú listinu od biskupa, oznámil mu, že už viac nie je mimo zákona, a ukázal mu pečať Absolóna, čo visela na pergamene. „Odteraz sa môžeš aj so svojimi deťmi hrať na vianočnej slame a Vianoce môžete oslavovať medzi ľuďmi, ako si želał opát Ján,“ povedal.

Tu lúpežnícky otec onemel a zbledol, no lúpežnícka matka povedala v jeho mene: „Opát Ján svoje slovo dodržal, nuž dodrží svoje aj lúpežnícky otec!“

Obaja vyšli z lúpežníckej jaskyne, v ktorej žili, a vošiel do nej fráter. Býval sám v lese v ustavičných modlitbách za to, aby sa zmenilo jeho zatvrdnuté srdce.

Nikto by nemal vysloviť odsudzujúce slovo o človeku, ktorý oľutoval a obrátil sa, ale každý by si mal priať, aby jeho zlé slová ostali nemé, lebo Zelený les už nikdy vzácny čas narodenia Spasiteľa neslávil a z celej jeho dávnej nádhery prežíva už len rastlinka, ktorú v dlani zovrel umierajúci opát Ján. Dostala meno KRISTOVA RUŽA. Každoročne rozkvitajú jej biele kvety a jej zelené stonky vyrážajú v čase Vianoc z bohatstva zeme, ako keby nemala nikdy a nikdy zabudnúť, že kedysi kvitla vo veľkej vianočnej Záhrade radosti.

Tomáš Gáll (21. 12. 1935 Záhradné), ev. a. v. farár a učiteľ na Slovenskej ev. bohosloveckej fakulte, šéfredaktor EPST, spolupracovník Cirkevných listov. Knihovník a archívár. Básnik, prekladateľ, publicista. Vydal básnické samizdaty a zbierky duchovnej poézie. Autor obľúbených piesní v Evanjelickom spevníku. Publikuje v náboženských i svetských časopisoch.

Písané pre Evanjelický východ

Spomínajte na svojich vodcov

(10 rokov od smrti a 100 rokov od narodenia Jána Chalupku)

Príbovce – 16. 9. 2012

Spomínajte na svojich vodcov, ktorí vám zvestovali slovo Božie. Pozorujte, aký bol koniec ich obcovania a napodobňujte ich vieru.

Žid 13, 7

Vážení vzácní hostia, milí bratia a sestry príbovského cirkevného zboru!

Určite máme radi chvíle spomienok. Či už v kruhu rodiny, najbližších, alebo niekde v samote s nostalgiou v srdci. A čím sme starší, tým viac. Badám to aj u seba. Rád sa vraciam na miesta v Martine, kde sme ako deti s kamarátmi behávali a zháňali. Najradšej mám tie miesta, ktoré sa veľmi nezmenili. Neustále dýchajú tou istou atmosférou a znovu sa ozrejmujú nejasné kontúry postáv a príbehov. A je to príjemný pocit. Verím, že rovnako príjemný pocit vďačnosti voči Bohu zažívame dnes v tomto chráme. Spomíname na vzácneho vášho brata farára Janka Chalupku pri 10. výročí jeho smrti a pri 100. výročí jeho narodenia.

Spomínať máme najmä na tých, ktorí nám prinášali Ježišovo evanjelium. Tak nás k tomu vedie aj náš biblický text: spomínajte na svojich vodcov. Určite by sme mohli spomínať aj na iné veci života. A mnohé z nich dnes ešte odznejú. Napríklad na jeho ťažké detstvo, keď mu ako 6-ročnému zomrel otec a vyštudovať v mezivojnovom období ozaj nebolo jednoduché. Aj na jeho začiatky tu v Príbovcích v období 2. svetovej vojny, kde sa podieľal na protifašistickom odboji. Neskoršie sa musel smutne prizerať, ako tí, za ktorých nasadil život, skončili ako cirkevné majetky a úplne ochromili, okypili náboženský život v tomto cirkevnom zbere. Možno sa do týchto spomienok zaradia

i tie, ktoré by poukazovali na jeho chyby – mal ich aj on, tak ako my všetci. Dokonca aj nepriateľov a neprajníkov. Každý z nás je v tomto zmysle osobou kontroverznou. Lebo aj my máme svoje slabosti a prehry. Sú súčasťou nášho života. Ale Božie slovo nás dnes pozýva k tomu, aby sme na svojich vodcov spomínali najmä ako na zvestovateľov evanjelia. Nie zvestovateľov toho, čo sme ochotní a schopní urobiť ako farári, alebo ako robotníci, alebo ako riaditeľ či politik, ale ako zvestovatelia toho, čo pre nás urobil Pán Ježiš Kristus. Pretože to, čo človeka najkrajšie definuje, je jeho vzťah k Božím veciam. Toto si nám treba veľmi pripomínať. Zvlášť dnes, keď sme Božie spásanosné dielo úplne vytlačili na perifériu nášho života. Božie kráľovstvo, Božie skutky, Božia láska, pokánie a odpustenie – tu sú dnes už pojmy, ktoré sa pre mnohých stávajú španielskou dedinou. Minule mi jeden školák povedal, že u nich doma sa k „pánovi Bohovi“ nemožia. Už to nevedia ani správne vyskloňovať. Tak sme sa vzdialili od najsvätejších vecí nášho života. Najčastejšie to však zažívam pri pohreboch. Keď so zosnulým odchádzajú z rodiny aj posledné náznaky viery v Boha. Sú to pre mňa tie najsmutnejšie okamihy služby.

Myslím tu aj na všetkých nás, tu spomínajúcich... každý otec, každá mama, ty aj ja máme byť čitateľní v prvom rade vo vzťahu k Pánu Bohu, k Jeho cirkvi, k Jeho slovu, k Jeho dielu v mojom živote. Ka-

dečo v tých našich životoch môžeme zanedbať, prehrať, zmeškať, zabrať, ale Jeho nie. My sa musíme s našimi deťmi, so svojimi partnermi, s kamarátmi naučiť o Pánu Bohu rozprávať. Mám sa tešiť na to, ako svojej kolegyni v práci poviem o nedeľnej kázni aspoň s takým zaniietením ako o pekných topánkach, na ktoré si robím záľusk. Muži by sa zase mohli zaradovať s Pánom Bohom aspoň tak, ako keď Příbovce zdolajú Turčianske Teplice vo futbale. Takto majú byť Božie veci súčasťou nášho života.

Preto aj dnes sieme spomínať v pokore pred Bohom na nášho drahého brata farára Jána Chalupku. Lebo tým, čím bol pre nás najvzácnejší a najbližší, bolo Božie slovo, ktoré vám, milý cirkevný zbor v Příbovciach a okolí, prinášal. Veď on priviedol k bránam večnosti viac ako 1300 z vás. A pred touto krstiteľnicou stál 1800-krát, aby položil na mnohých z vás svoje ruky s nádejou, že sa v tomto chráme znovu stretnete. A potom nedele čo nedele kázania a biblických hodín a pastorálnych rozhovorov a iných príležitostí teraz už nespočetných, ale vypovedaných s nádejou, že aj tieto jeho slová snád niekoho privedú k viere pravej a úprimnej. A toto, bratia a sestry, bolo až do konca jeho života.

My si to máme všímať. Áno, máme pozorovať konce našich vodcov, našich idolov, našich vzorov. Tak nám to opäť pripomína aj náš biblický text: *Pozorujte, aký bol koniec ich obcovania a napodobňujte ich vieru.* Iný preklad hovorí: ako dovърšili svoj život, alebo aký bol ich východ...

Každý deň nám médiá prinášajú pohľad na nové a nové hviezdy a celebrity. Stávajú sa vodcami, určovateľmi hodnôt najmä pre mladých ľudí. Tento týždeň som sledoval rebríček najhladanejších českých boháčov, ktorý si na výslni za hranicami v pohode užívajú nakradnuté milióny. Nejedna z nás si iste povzdychne nad touto „spravodlivosťou“. Toto sú začiatky týchto ľudí. Mali by sme sa pozerat

aj na ich konce. Na to, ako budú raz odchádzať z tohto sveta. Opustení a stratení, vyžiti a bez nádeje, neuspokojení a v strachu. A potom im už nebude čo závidieť. Preto si máme všímať konce našich životov.

Toto si s láskou pripomínáme aj pri spomienke na vzácneho brata farára Jána Chalupku. To, že jeho koniec ukazoval jasne, možno ešte jasnejšie ako kedykoľvek predtým na Pána Boha. Nevieam, čo môžeme alebo nemôžeme nasledovať z jeho príkladu, ale jedno viem iste, jeho vieru v Pána Boha, jeho vytrvalosť a vernosť Božiemu slovu, aby aj náš koniec bol v Božích rukách. Amen.

Naša vďaka a oslava patrí dnes len Tebe, Hospodine, Pane náš, keď spomíname na vzácneho brata farára, čo zvestoval slovo Božie, a tým plnil príkaz Pána Ježiša. Aj do tohto kraja prišla prostredníctvom jeho kázni radostná zvesť Tvojho slova. Rozsievané semeno nevyšlo nazmar, ale prinieslo úžitok, čoho sme my svojou vierou a vernosťou Tebe svedkami. Komu by sme mali byť vďační, ak nie Tebe, Hospodine, Pane náš? Ty nás dosiaľ vzdelávaš na základe apoštolskom a pro-rockom, na Kristovi. Pomáhaj nám skrze pôsobiacu moc Duchu Svätého, aby naša viera nezahynula, ale bola mocná ako viera tých, ktorí pre Tvoje evanjelium i trpeli, ktorí dobrý boj bojovali, beh dokonali, vieru zachovali. Vzbudzuj neprestajne svedkov svojej pravdy a naplňaj ich mocou z výsosti, aby Tvoju pravdu vyznávali bez bázne, aby sa mnohí obrátili k Tebe. Chceme aj my zostať pevnými a stálymi vo viere, hotovými k službe a obeti, vernými až do smrti, aby sme Ťa celým svojim životom a potom i smrťou oslávili. Preto teraz, ako aj po všetky dni svojho života na pomoc z nebies očakávame. Amen.

MILAN KUBÍK,
farár-konsenior TuS

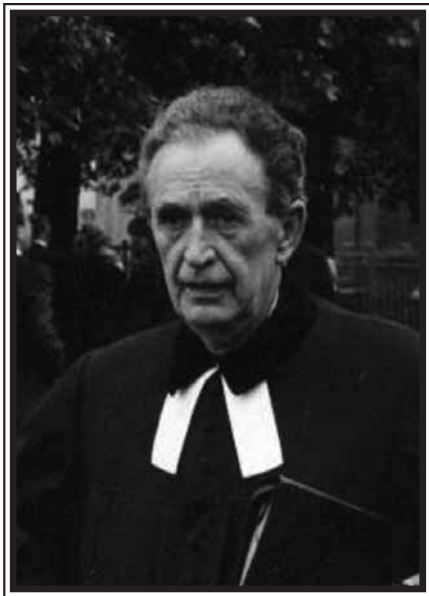

Spomienka na ev. a. v. farára Jána Chalupku

V nedeľu 16. 9. 2012 na pietnej spomienke, ktorá sa začala v miestnom evanjelickom kostole a pokračovala na miestnom cintoríne, si členovia Cirkevného zboru ECAV v Príbovciach spolu s príbuznými a známymi pripomenuli svojho dlhoročného farára Jána Chalupku pri 100. výročí jeho narodenia a 10. výročí úmrtia. V úvode pietnej spomienky sa prítomným prihovril dozorca cirkevného zboru Peter Šalát. Na slávnostných službách Božích liturgovali zboroví farári Marek Szabó a Zuzana Szabóová a konsenior Turčianskeho seniorátu Milan Kubik, ktorý bol zároveň aj kazateľom slova Božieho.

Sestra farárka prečítala prítomným životopis Jána Chalupku. Prihovril sa i zástupca rodiny Miroslav Tahy, ktorý v mene celej rodiny poďakoval za zorganizovanie pietnej spomienky. Chrámové zhromaždenie povzbudil a ako vždy aj potešil svojím slovom Ivan Giač, ktorý predniesol báseň. Piesňou zas potešil zborový spevokol pod vedením Milady Sopoligovej a manželia Ján a Anna Lichvárovci z Popradu, ktorí zaspievali sólový spev v sprievode organa.

Program pokračoval položením kytíc na hrob na miestom cintoríne. Pietna spomienka bola ukončená piesňou Smieť žiť pre Krista.

Od založenia evanjelického a. v. cirkevného zboru v Príbovciach v roku 1783 do roku 2009, teda za 226 rokov, mal zbor 10 volebných zborových farárov. Ján Chalupka bol ôsmym z nich. Pôsobil tu neuveriteľných 54 rokov.

Ján Chalupka sa narodil 19. 11. 1912 v Pribyline, kde bol v tom čase farárom Martin Rázus, ktorý ho aj zaštepil do vínného kmeňa Pána Ježiša Krista v sviatosťi Krstu svätého. Maturoval 17. 2. 1933 na Československom štátnom reálnom gymnáziu v Košiciach. Po maturite začal študovať na Právnickej fakulte v Košiciach, jeho viera v Boha ho však priviedla k štúdiu teológie a stal sa riadnym poslucháčom Československej štátnej teologickej fakulty evanjelickej v Bratislave, kde 8. 9. 1939 zložil záverečnú skúšku a 9. 9. 1939 aj kaplánsku skúšku. Už 10. 9. 1939 bol v Bratislave vysvätený za kňaza a odišiel pôsobiť do Turca. Ako kaplán pôsobil rok v Necpaloch a v roku 1942 v Turčianskom Sv. Martine. Po dvojročnom kapláňovaní 29. 11. 1941 zložil kňazskú skúšku. V Turčianskom Sv. Martine vyučoval aj náboženstvo na gymnáziu.

Ako 31-ročný bol 19. 9. 1943 zvolený za zborového farára v Príbovciach. Cirkevný farský úrad prevzal 1. 10. 1943 a inštalácia za zborového farára sa konala 8. 12. 1943.

Do Příbovic prišiel v ťažkých časoch druhej svetovej vojny. Nesúhlasil s politikou Slovenského štátu a ako syn svojho otca si uvedomoval, kde je jeho miesto v spoločnosti a aká je jeho úloha v nej. Organizoval pomoc partizánom a okrem materiálnej pomoci vždy poskytol aj duchovnú útechu. Bol predsedom Revolučného národného výboru v Příbovciach aj členom Revolučného okresného národného výboru v Turci. Po potlačení Slovenského národného povstania a po ústupe povstalcov z Turca obsadili nemeckí okupanti všetky obce v Turci. Příbovce boli obsadené už 21. 9. 1944. Bezohľadne si počínali proti odbojárom, členom a funkcionárom revolučných národných výborov, podporovateľom partizánov a povstaleckých jednotiek. Nasledovali domové prehliadky, razie a väzenie povstalcov, žien i detí. Okresné veliteľstvo Hlinkovej gardy v Turčianskom Sv. Martine zostavilo pre nemecké gestapo zoznam osôb, ktoré mali byť zadržané a zastrelené. Medzi nimi bol i Ján Chalupka. Najprv sa ukrýval v neďalekej Gaderskej doline pri Blatnici, neskôr až v Banskej Bystrici a v obci Poniky. Keď si zohnal nové osobné doklady, vrátil sa do Příbovic. Po návrate ho gestapo zatkl a vyšetrovalo v Martine. Neskôr bol prevezený do Žiliny, kde ho mučili. Po prepustení sa musel podrobiť kontrole a neustále sa musel hlásiť na nemeckom vojenskom veliteľstve.

Po skončení druhej svetovej vojny pôsobil v rokoch 1945 – 1947 vo funkcii predsedu Miestneho národného výboru v Příbovciach a istý čas bol i predsedom Miestnej odbočky Zväzu ľudových protifašistických bojovníkov v Příbovciach.

So zmenou politického režimu po roku 1948 sa zmenil postoj predstaviteľov štátu k cirkvi a náboženstvu. Február 1948 priniesol vládu jednej strany. Štátna moc uplatňovala voči cirkvi režim, ktorý spočíval v tom, že jej zväzovali ruky, ako najviac to len šlo. Farári a funkcionári cirkevného zboru boli pod sústavným dozorom cirkevného tajomníka spadajúceho pod Okresný národný výbor – odbor kultúry a Štátnu bezpečnosť (ŠtB). Cirkevný tajomník monitoroval situáciu a nálady v cirkevnom zbore, ako aj ideologické zmýšľanie farára. Ján Chalupka sa musel vyrovnávať so zásahmi štátu proti svojej osobe, s kontrolou a obmedzeniami duchovnej a pastoračnej činnosti, so zastrášaním obyvateľstva, ako aj s konfiškáciou cirkevného majetku. V tej dobe sa v cirkevnom zbore nemeselo nič udiat bez súhlasu cirkevného tajomníka, či išlo o udelenie dovolenky, zastupovanie počas služieb Božích, alebo o materiálne práce pri oprave kostola či fary. Kto urobil niečo bez štátneho súhlasu, bol stíhaný a prenasledovaný.

Toto ťažké obdobie rokov 1948 – 1990 nebolo pre Jána Chalupku a ani pre príbovský cirkevný zbor v žiadnom ohľade dobré. Zmena nastala až po nežnej revolúcii v roku 1989 a po nastolení novej politiky po demokratických voľbách v roku 1990. Nový politický režim zastihol Ján Chalupka vo veku 78 rokov. Po demokratických zmenách bolo potrebné vykonať veľa práce, bolo treba preukázať všetky krivdy, ktoré doľahli na príbovský zbor konfiškáciou cirkevného majetku. Cirkevný zbor sa počas predchádzajúceho politického režimu nestaral o svoj majetok tak, ako by to bolo potrebné. Cirkevné budovy boli z dôvodu nútenej nečinnosti schátrané a zanedbané. Komunistická ideológia ničila náboženstvo a všetky jeho prejavy a postupne ho nahrádzala ateizmom. Bolo preto potrebné ľuďom znova otvoriť srdcia a ukázať im cestu k Bohu, aby sa mohli opäť slobodne hlásiť k viere v Boha.

Na všetky tieto zmeny bol Ján Chalupka sám a pred ním stálo veľa práce na rozvoji hospodárskej i duchovnej stránky zboru. Cirkevný zbor sa trápil s nedostatkom finančných prostriedkov, ale i s nedostatkom ochotných pomocníkov. Bolo potrebné zlepšiť finančnú situáciu cirkevného zboru, vykonať reštitúciu cirkevných pozemkov a začať opravovať schátrané budovy a cirkevný majetok. Mohol sa pri tom oprieť o pomoc dozorcú cirkev-

ného zboru, celého presbyterstva a o svoju rodinu, ktorí mu pomáhali zo všetkých síl. Napriek svojmu vysokému veku sa snažil až do svojho odchodu na dôchodok vykonať čo najviac v prospech cirkevného zboru v Príbovciach.

Od 1. 1. 1997 bol rozhodnutím biskupa Východného dištriktu ustanovený do funkcie námestného farára – dôchodcu. Kvôli zaplneniu kňazskej stanice novým zborovým farárom, ktorý prejavil záujem prijať službu v Príbovciach, požiadal o uvoľnenie a 1. 5. 1997 odišiel ako 85-ročný na zaslúžený dôchodok. Na dôchodku býval s rodinou svojho synovca Martina; vzorne sa o neho starala Martinova manželka Božena, ktorá ho opatrovala aj počas choroby, za čo jej bol veľmi vďačný.

Ján Chalupka sa na nedeľné služby Božie pripravoval veľmi zodpovedne. Vedel písať krásne kázne, ktoré sa vždy učil naspamäť pri svojich prechádzkach popri rieke Turiec. Rieka Turiec mu učarila a mal ju veľmi rád; rád sa prechádzal v časti Pod brehmi. Jeho zvučný hlas vedel vždy každého dojať pri spievaní žalmov; niektorí členovia cirkevného zboru ho volali *Turčiansky slávik*.

Počas celého života ho inšpirovali básne Martina Rázusa, slovenského básnika, prozaika, esejistu, dramatika, publicistu, politika a evanjelického kňaza, ktorý ho pokrstil počas pôsobenia v cirkevnom zbore v Pribyline. Ako evanjelický farár bol nespornou autoritou, a to nielen medzi evanjelikmi, ale aj medzi katolíkmi i ateistami. On sám sa otvorene hlásil k ekumenizmu; pamätníci si spomínajú na jeho dobré priateľstvo a časté prechádzky s rímskokatolíckym farárom Viliamom Weisom, ktorý v obci Príbovce pôsobil v rokoch 1951 – 1978.

Počas 54-ročného pôsobenia v evanjelickom cirkevnom zbore v Príbovciach zaštepil do vínného kmeňa Pána Ježiša Krista v sviatosti Krstu svätého 1 788 detí, uviedol do stavu manželského 586 párov, v slávnosti konfirmácie prijal za dospelých členov cirkvi 990 (údaje z rokov 1943 – 1948 a 1952 – 1954 sa nezachovali) a v nádeji vzkriesenia vypravil na večnosť 1 259 svojich cirkevníkov. Aj po svojom odchode na dôchodok sa stále zaujímal o situáciu v cirkevnom zbore; pokiaľ mohol a zdravie mu to dovoľovalo, navštevoval služby Božie a biblické hodiny. Rád sa prechádzal Príbovcami, rád sa stretával s priateľmi a známymi. Vždy sa pri nich zastavil, porozprával a zaspomínal. Novovymenovaný zborový farár L. Hroboň sa mohol vždy naňho obrátiť s prosbou o radu i pomoc.

Pán života i smrti si Jána Chalupku povolal po piatich rokoch od jeho odchodu na dôchodok po ťažkej srdcovej chorobe v ranných hodinách 9. 9. 2002 vo veku nedožitých 90 rokov. Smútočná rozlúčka s ním sa konala v evanjelickom a. v. kostole v Príbovciach v stredu 11. 9. 2002 za účasti blízkej rodiny, biskupa Východného dištriktu I. Mišinu, bratov a sestier z duchovného stavu, členov cirkevného zboru a mnohých známych a priateľov. Biskup I. Mišina kázal na text z knihy proroka Izaiáša 52, 7. V rámci odobierky, ktorú prečítal domáci brat farár L. Hroboň, sa zhromaždeným prihovoriť aj ďalší hostia: brat farár P. Radoš, spolužiak zosnulého z Lubinej, senior J. Havrila z Necpál, sestra farárka Z. Adameová z Pribyliny, rímskokatolícky kňaz Š. Barila z Valče a starosta obce Príbovce J. Mucha. V nedeľu 13. 10. 2002 bola urna s telesnými pozostatkami zosnulého brata farára uložená do hrobu na cintoríne v Príbovciach ku sestre Nataši a švagrovi Jozefovi.

Naša úprimná vďaka patrí za všetko, čo evanjelický farár Ján Chalupka vykonal pre Evanjelickú cirkev a. v. na Slovensku, pre svoj cirkevný zbor v Príbovciach, ale aj pre obec Príbovce. Vďaka za jeho vyučovanie, duchovné vedenie, útechu, radu i pomoc, ktorú od neho mohli prijať mnohí ľudia.

LUBOMÍR ŽILA,
Príbovce

Nemecko

Bol deň detí a my sme, ešte napolo spiaci, nastúpili do autobusu s cieľom uliariť sa zo školy pod výhovorkou spoznávania Nemecka. Boli sme dva tábory, mládežnícky a žiaci EZŠ. Jediné, čo nás spájalo, bol spoločný vedúci: triedny učiteľ 8. A a vedúci mládeže Martin Uhrin. Neviem, či viac jeho iniciatíva alebo 12 hodín v malom uzavretom priestore na kolesách prispeli k tomu, že sme sa spoznali a začali sa správať ako jeden tím.

Keď sme dorazili do mestečka Almenhausen, čakalo nás privítanie v podobe prípitkov („nealkoholických“), vysmiatie nemecké tváre a to hlavné, výborná večera. Chvíľu trvalo, kým sme sa adaptovali. Všetko bolo nové a rozdielne. Najrychlejšie sme si asi zvykli na biliard, ktorý sa stal základom našej existencie vždy, keď sme boli na chate. Ale nebolo to len o sedení v izbách, naše foťáky obsahovali aj fotky z rôznych kútov Durínska. Šplhali sme sa kvôli nim na kopce, zdolali stovky schodov, dokonca sme šli aj pod zem, a to hneď najhlbšie, ako sme mohli. Minuli sme peniaze, môžeme sa pýšiť novými zážitkami, stratili sme hlasy a okrem nedostatku spánku, ktorý sme si spôsobili, sa na nás nalepilo aj nemálo nemeckých fráz.

Prvý deň sme boli pozrieť hospodársky veľtrh s nemeckými zvieratami a množstvom špagle. Na druhý deň sme sa kochali pohľadom na kláštor postavený na rui-

nách cisárskeho hradu. Videli sme poškodenú sochu Krista na kríži, ktorá hovorila sama za seba tým, akú dlhú púť prešla, kým mohla stáť na čestnom mieste nad oltárom pod tromi oknami znázorňujúcimi Božiu trojicu. Všetko bolo veľké a honosné a my sme sa cítili malički. Uctili sme si to miesto spevom, ktorý znel tak nádherne, že by som ho dokázala počúvať hodiny. Ale museli sme ísť pozrieť moderný kostol postavený z kvádrov starého kláštora, zvaný Kristov pavilón. Steny tvorili rôzne veci ukryté za sklom. Znázorňovali techniku, človeka a prírodu. Boli tam žiarovky, makovice, bambusy, zubná kefka, sitká na čaj, slnečnice, teplomery, kondenzovaný cukor a staré pásky z kazeťákov. Bolo zaujímavé vidieť moderné umenie a nový kostol a trochu iné ponímanie kresťanstva ako takého. V kostole bolo mnoho nevšedných umeleckých diel či obrazov, nad ktorých podstatou by sa dalo rozmýšľať hodiny. A našla som tam najväčšiu a najťažšiu Bibliu, akú som v živote videla. Fascinujúca bola ozvena, ktorá trvala 8 sekúnd. Unesení netradičnosťou chrámu sme sa vrátili späť do ubytovne. Po ceste boli našou zastávkou mládežnícke služby Božie, kde sme rozprúdili náladu slovenským spevom i slovom a na oplátku sme si lámali jazyky s nemčinou.

Na druhý deň na nás čakal hrad Wartburg, kde Martin Luther preložil Novú

zmluvu do nemčiny za 10 mesiacov. Okrem starodávneho interiéru, nádhernej mozaiky a zaujímavého obrazu sme obdivovali krásnu miestnosť, kde maturanti dostávajú vysvedčenia, a s nemou závisťou sme sa presunuli ďalej zaspievať si dvojjazyčne Hrad prepevný. Mali sme možnosť na vlastné oči vidieť Lutherovu izbu, kde „bojoval s diablom atramentom“. Samozrejme, že sa nám v hlave vytvorilo zopár otáznikov. Naozaj hodil Luther atrament po diablove, čo sa mu zjavil? Alebo ho porazil Božím slovom, ktoré Nemci čítajú vďaka atramentu z jeho pera? Tak či onak, Lutherovi vďačíme za mnoho a o tom sme sa mohli presvedčiť na vlastnej koži aj my.

Ďalší veľký človek, o ktorom sme sa čo to naučili, bol Johann Sebastian Bach. V jeho múzeu som sa cítila ako v oáze na púšti. Sedeli sme v bublinke a počúvali jeho kantáty, pričom bolo jednoduché zabudnúť na všetky starosti, problémy či nedopísané testy.

Za zmienku stojí aj seniorátny kostol vo Frankenhausene, kde boli nádherné chrámové steny a nezabudnuteľný obraz na strope, ktorého som sa nevedela nasýtiť. Páčilo sa mi, ako sme mali možnosť nahliadnuť do vnútra seniorátu, pochopiť, ako to funguje, a vidieť reštaurovanie kazateľnice. Prijemným zážitkom bol spoločný obed v kostole a potom sme posadnutí nákupnou horúčkou zaskočili míňať peniaze.

Program ďalšieho dňa vyplnil bezkonkurenčný kostol s mozaikovými oknami, ktoré ukrývali farebné príbehy z Biblie. A nedá mi nespomenúť Augustiánsky chrám – domov M. Luthera, kde sme obdivovali poslušnosť a prísne dodržiavanie pravidiel kláštora a dozvedeli sa aj čosi o zrode symbolu ECAV, ktorú tvorí nebeská ruža s modrými a zlatými prvkami. Zaujímavý bol samozrejme aj Barbadossov palác, či socha Poseidona, vládcu morí, ktorá bola pripevnená k najvyššej veži. Na jej strechu viedlo vyše 200 schodov, čo potrápilo naše nohy, no odmenou bol nádherný výhľad. O tom, že Nemci sú správni biznismeni, sme sa

presvedčili, keď sme zišli dolu k veži a pri studni hlbokjej 176 metrov sme našli automaty na kamienky. Pri takejto atrakcii nielenže niekomu múdreému prispievate do peňaženky vďaka najdrahšiemu kameňu, aký ste si kedy mohli hodiť do studne, ale si aj pretrénujete mozgové závitky pri výpočte dĺžky studne.

No a prívlastok „najlepší zážitok“ patrí rozhodne návšteve bane. Vozíť sa na aute, člnkovať či spievať 670 metrov pod zemou určite nerobíte každý deň. A preto sme si to vychutnali a všetko podrobne zdokumentovali. A soľná šmýkačka sa nám všetkým vryla do pamäti tak ako odsakujúca soľ do očí. A do pamäti sa nám vryli aj večerné spoločenstvá, modlitby, kvízy či piesne, ktoré sme spolu s našimi nemeckými priateľmi radi absolvovali.

Počas týchto deviatich dní som sa naučila, že nezáleží na veku ani jazyku, ktorým hovoríme. Dôležité je, že všetci sme Jeho deti a On medzi nami rozdiely nerobí. Som rada za tento výlet, ktorý bol plný nezabudnuteľných zážitkov a nových priateľstiev. O tom ste sa mohli presvedčiť na vlastné oči i uši keď sme v nedeľu 10. 6. predviedli v kostole pesničky, ktoré boli neodpuštitelnou súčasťou výletu. Nemecko nebolo len o nekonečnom množstve bielych buchtíčiek, o neskorých večerných diskusiách, či nepríjemných budičkoch, či kvantách informácií o Durinsku. Bolo to o jednote a sile. Poďakovať by sme určite mali najlepšiemu vedúcemu Martinovi Uhrinovi, alias Frenkymu, vždy dobre naladenému pánovi farárovi Kubikovi, hlavnej sopranistke Janke Kušmírekovej a usilovnej poslucháčke Hedwige Hannelovej, veď bez nich by to nebolo ono. Bez nich by sme nevideli kus Nemecka zblízka a nespoznali nových ľudí.

Verím, že zúčastnení si pri návšteve krásnych, no prázdnych kostolov s dlhou históriou uvedomili, že najdôležitejšie je spoločenstvo, dar, ktorý my máme a o ktorý sa musíme starať.

NIKOLA MATUŠKOVÁ

Už je zima, ale my nemôžeme zabudnúť na Kremnické vrchy

Po roku sa náš tábor v príjemnej atmosfére a vo veľkom počte znova zišiel, tentoraz v nádhernom prostredí Kremnických vrchov v čase od 9. 7. do 14. 7. 2012. Hoci nám sychravé počasie neprialo, v srdciach sme pociťovali teplo pri chvíľach strávených so svojimi priateľmi, skvelými vedúcimi a čo je najdôležitejšie, hriala nás Božia láska a prítomnosť, ktorú tam bolo cítiť počas celého týždňa.

Tento rok na nás čakali požehnané chvíle strávené prechádzkami v malebnom prostredí hôr, plávaním a taktiež sme preukázali svoju kreativitu pri vytváraní tričiek či pri vymýšľaní rôznych taktík, ako poraziť súpera pri vodných hrách, futbale, bowlingu či frisbee. Večery sme trávil pri skvelej hudbe, spoločných modlitbách, rôznych zábavných aktivitách a, samozrejme, pri Božom slove. Hlavná téma tábora bola „Kristus – môj život“, a tak sme sa počas týždňa rozprávali o témach, ako Kristus je pôvod, dôvod a darca môjho života. On je zmysel, obsah môjho života, je silou a cieľom môjho života a nakoniec sme rozobrali svedectvo o ňom. Vďaka tomu sme sa dozvedeli o našom Pánovi viac a tiež sme si uvedomili, aké je jeho postavenie v našom živote, aké dôležité je odovzdať sa do jeho rúk, pretože, ako sa píše v Evanjeliu podľa Jána, nik nemôže prísť k Bohu, ak nie skrze Ježiša Krista.

Tieto krásne chvíle sa s nami rozhodli stráviť aj štyria priatelia z Ameriky, ktorých sme medzi seba s láskou prijali. Oni sa zase s láskou podelili o svoje vlastné zážitky a skúsenosti či o ich chápanie Božieho slova. I keď pochádzame z rozličných krajín a hovoríme rozličnými jazykmi, Pán Boh nás obdaril jedným univerzálnym jazykom, ktorým je láska – znejúca v spoločných piesňach a modlitbách. Preto nezáleží na tom, odkiaľ pochádzame, akej sme farby pleti, ale dôležité je to, čo máme vo svojom vnútri.

Ten júlový týždeň bol pre nás všetkých v mnohom ohľade veľmi poučný. Otvorili sme srdcia novým ľuďom a veciam. Domov sme sa vracali povzbudení a naplnení Božím Duchom, dúfajúc, že o rok budeme mať šancu zažiť ďalšie pekné chvíle.

Jeden z účastníkov

Verím v Boha a nehanbím sa za to!

Znepokojená žena s dieťaťom v náručí prišla za gynekológom a povedala: „Pán doktor, mám vážny problém, naliehavo potrebujem vašu pomoc! Moje dieťa nemá ešte ani rok a znovu som tehotná. Nechcem mať deti tak rýchlo za sebou.“

Doktor odpovedal: „Dobre, čo teda chcete, aby som urobil?“

Žena povedala: „Chcem, aby ste zastavili moje tehotenstvo, a rátam s vami, že mi pomôžete.“

Lekár sa zamyslel a po chvíľke odvetil: „Myslím, že mám pre vás lepšie riešenie. Je to menej nebezpečné aj pre vás.“

Žena sa usmiala, mysliac si, že doktor vyhovie jej žiadosti.

Potom pokračoval: „Aby ste sa teda nemuseli starať o dve deti v rovnakom čase, zabijeme to, čo máte na rukách. Takto si môžete aj odpočinúť predtým, než sa narodí to druhé. Ak chceme zabiť jedno z nich, nezáleží na tom, ktoré to bude. Nebude to ani risk pre vaše telo, ak zabijeme to, čo už máte.“

Mladá žena sa vydesila a povedala: „Nie, doktor! To je strašné! Zabiť dieťa, to je zločin!“ „Súhlasím,“ odpovedal lekár. „Ale vyzerali ste byť rozhodnutá, tak som si myslel, že by to bolo najlepšie riešenie.“

Lekár sa po vyjadrení názoru pousmial. Presvedčil mamičku, že nie je rozdiel medzi zabíť už narodeného dieťaťa a toho, čo je ešte v lone. Je to taký istý zločin.

Život každého človeka má rovnakú cenu! Zabiť nenarodené dieťa je rovnaký zločin, ako zabiť dieťa, ktoré sa už narodilo! 2. november je deň boja proti potratom. Ak si vážiš život, príjmi tento príbeh a riad' sa podľa neho! Každý človek má predsa rovnaké právo na život! Aj keď je ešte len malinký a nie je ho vidieť – predsa len je to ČLOVEK, taký istý ako my všetci.

2. novembra 2012 túto modernú „šalamúnsku“ legendu uverejnila na sociálnej sieti FB naša bývalá kantorka Marienka Hroboňová.

Martinský evanjelik želá všetkým Hroboňovcom, čo bývajú v domčeku v Dúbravke, radosť a požehnané Vianoce a šťastný nový rok 2013!

Hallelujah!

Dar pre dávajúcich...

Mesiac október má na Slovensku krásny prívlastok – je mesiacom úcty k starším. Aj preto sa žiaci Evanjelickej základnej školy v Martine stretli so staršou generáciou – s členkami klubu ručných prác, ktoré sa v našom cirkevnom zbore schádzajú už niekoľko rokov. Stretnutie nás viedlo k uvedomeniu si, že láska a úcta k starším ľuďom je prirodzeným zákonom, ktorý sa máme učiť a ktorý máme dodržiavať všetci.

Členky klubu ručných prác sú v našom cirkevnom zbore známe ako tie, ktoré svoje výrobky s láskou dávajú mnohým veriacim návštevníkom zboru. Vďaka týmto darom sa tradičná krása slovenských výrobkov neraz dostáva za hranice našej krajiny a zdobí domovy priateľov zo zahraničia. Ich dlhoročnú službu a praktickú lásku k blízkym si v diskusii na pôde Biblickej školy uctili aj žiaci EZŠ.

V diskusii s členkami klubu ručných prác, ktoré sú dnes vo veku starých, ba i prastarých mám našich žiakov, odznelo mnoho zaujímavých tém. Žiaci sa zaujímali nielen o život v období komunizmu, ale aj o spôsob štúdia a uplatnenia sa v minulosti. Žiakov zaujalo i to, že členky klubu ručných prác sú pamätníčkami toho, čo nezažili ani ich rodičia. Cez skúsenosti starších žiaci mohli nahliadnuť do praktického života predminulej éry – do reálnych životov reálnych ľudí, ktoré žiadna historická kniha tak živo a pútavo nedokáže opísať. Aj vďaka zaujímavej diskusii a možnosti pýtať sa na čokoľvek si žiaci uvedomili, že úcta k starším ľuďom je a mala by byť prirodzenou súčasťou nášho života; mala by byť spontánna a nenásilná. Starší ľudia si ju zaslúžia, pretože s vekom nadobudli rôzne skúsenosti, ktoré odovzdávajú nám mladším. „Uvedomili sme si napríklad, že by sme nemali zabúdať na pozdrav, ktorý je prejavom priateľstva, zdvorilosti, úcty a rešpektu k druhému človeku, a to bez rozdielu veku,“ povedala jedna zo žiačok.

Stretnutie dvoch generácií, z ktorých každá žila v inej dobe a v inom politickom režime, podporilo nápad zorganizovať takéto podujatie opäť. Najstarší a najmladší sa totiž ukázali ako dobrí partneri rozhovoru a výborní poslucháči. V závere stretnutia žiaci EZŠ preto prítomným poďakovali za ich službu v našom cirkevnom zbore a odovzdali im darčeky, ktoré pre nich vytvorili v školskom klube.

HeHe-T
Foto: DH

Úcta k starším

„Pred šedinami povstaň a ucti si osobu starca a svojho Boha sa boj.“
(3M 19, 32)

Mesiac október je mesiacom úcty k starším. Spoločnosť, v ktorej žijeme, práve v tomto mesiaci usporadúva pre našich seniorov rôzne kultúrne podujatia. Môžu to byť koncerty, divadelné predstavenia, stretnutia pri čaji či rôzne iné akcie. Vyjadruje im česť a úctu za všetko dobré, čo naši striebrovlasí bratia a sestry vo svojom živote vykonali a odovzdali nastupujúcej generácii.

Mnohé z týchto akcií sú veľmi pekné a do života seniorov prinášajú akýsi závan radosti. Žiaľ, po pár dňoch táto radosť postupne vyprchá. Opäť sa dostaví smútok a úvahy o tom, prečo takéto pekné chvíle neprichádzajú do života častejšie.

Ale pekné a pokojom naplnené chvíle nemusia naši seniori zažívať len pri takýchto akciách. Slovenská evanjelická diakonia (SED) v Sučanoch už šesť rokov pomáha niesť úskalia života našim sestrám a bratom, ktorí museli opustiť svoj domov zo zdravotných či iných dôvodov. Kolektív zamestnancov sa snaží o to, aby pocit spolupatričnosti, porozumenia a teplého ľudského prijatia cítili obyvatelia nášho zariadenia každý deň. Je pravda, že každý jeden obyvateľ prišiel s inými návykmi a povahovými črtami. Veď ani Hospodin nestvoril dvoch rovnakých ľudí. Aby sa človeku ľahšie žilo, do cesty života mu postavil tiež bytosť, kto-

rá mu mala byť oporou. Tou oporou pre našich obyvateľov SED Sučany bol v roku 2012 31-členný kolektív. Sú to všetky tie Danky, Valiky, Janky, Olinky, Martušky, Františky či Moniky, ktoré denno-denne prebalujú, krmia, obliekajú, umývajú a vlúdny slovom pristupujú k lôžku tých, ktorí ich potrebujú. Ten, kto vo vlastnej rodine niekoho opatroval, mi dá určite za pravdu, že je to vyčerpávajúca a namáhavá práca. Niekedy treba ísť až za hranice ľudských síl a možností. SED poskytuje ročne opateru viac ako 60 klientom.

Prioritou je pre nás v čistej a útulnej izbe spokojný klient, ktorý tu prežíva jeseň života. Ak je len trochu možnosť, snažíme sa o individuálnu či skupinovú prácu s klientmi. Kreslíme, maľujeme, vytvárame rôznofarebné mandely, pletieme košíky, luskame orechy. Veľmi peknu spoločnou akciou bolo aj tlačenie kapusty či strúhanie jablák, z ktorých sme uvarili kompót. Radosť do zariadenia priniesli aj žiaci EZŠ v Martine, ktorí potešili pripraveným reformačným pásmom. Za významné považujeme aj duchovné zaopatrenie. Preto sa stretávame na službách Božích či biblickej hodine bez rozdielu náboženského vierovyznania. Nie je ničím zvláštnym, že brat, ktorý je katolíckeho vierovyznania, prijme z rúk evanjelického kňaza sviatosť Večere Pánovej.

A takto si spolu nažívame nielen v mesiaci október. Denne máme príležitosť vyjadriť našim starkým úctu a vďačnosť. Ale zabolí aj to, keď nie vždy je naša snaha opätovaná. V týchto situáciách sa ukazuje aj duchovná

kvalita zamestnancov, lebo Božie slovo hovorí: „Lebo jedno prikázanie obsahuje celý zákon v plnosti, ono: Milovať budeš blížneho svojho ako seba samého.“ (G 5, 14) Na tieto slová treba pamätať a vštepovať si ich každý deň do srdca. Vtedy aj slová, ktoré preletia srdcom ako ostrý šíp, budeme vedieť zvládnuť s pokojom a nevrátiť ich späť.

Mesiac október sa skončil a nás delí len pár dní do konca roka 2012. Pre kolektív zamestnancov SED bol aj tento rok veľmi náročný. Niektorých našich obyvateľov sme odprevadili na ich poslednej ceste, s inými sme sa tešili pri ich krásnych životných jubileách. List za listom obracal svoje strany a do každej z nich vpisoval životné príbehy. Vpísal etapu ľudského dozrievania ako výraz Božieho požehnania. A tak sme si mohli uvedomiť, na čom skutočne v živote záleží. Prejavíť úctu k starším len jeden mesiac v roku je žalostne málo. Veď oni žijú okolo nás každý deň. Túžia po našej láske, porozumení, po priateľských a vlúdnych slovách. To všetko im môžeme dať, ak nebudeme príliš zahľadení len do samých seba. Ak si v tom boji o zabezpečenie vlastnej existencie nájdeme voľnú chvíľu aj pre stretnutie či rozhovor alebo návštevu v zariadení.

Milí bratia a sestry, ďakujem vám všetkým, ktorí ste sa spolu so mnou zamysleli nad úctou k našim starším bratom a sestram vo viere. Sú všade vokol nás a čakajú na vaše milé slová, priateľské úsmevy či dotyky rúk. Aj keď sa pani zima už prihlásila, úprimná láska dávajúca sa bez nároku na odmenu zahreje viac než jeden mesiac v roku.

*Stále rýchlejšie náš život uteká!
Bola jar, nastal však jesene čas.
Dojaté srdce volá, myseľ šepká:
Dokiaľ mám čas, nech je dobro v nás!
Skutok lásky, slovo, úsmev môžeš dať.
Čo teraz môžeš siať, to tam raz budeš žať.
Dokiaľ máme čas, nech dobro je v nás!*

Z Evanjelickej materskej školy v Martine

V nedeľu 25. novembra nás na hlavných službách Božích prvýkrát pozdravili naše deti z Evanjelickej materskej školy

Modlitbička pri otvorení

Pán Ježiš raz prišiel
medzi veľkých ľudí.
Pýtali sa všetci:
Kto je veľkým v nebi?

S otcami tam boli malé deti, mamy.
Ako Pán Boh vravieva:
Kde sú oni veľkí,
musia byť i detí!
Zobral jedno k sebe
a povedal takto:
Kto nebude ako ony,
nemôže byť v nebi !

Tak nás držte za ruky
na cestičke do škôlky,
tam je skryté tajomstvo,
začiatok tej cesty.
Cesty plnej radostí
občas trochu plaču,
dobrý Otec z neba vie,
čo nám treba k šťastiu.

MIRO ZACHAR

Pesnička

z historicky prvého vystúpenia detí
Evanjelickej materskej školy v Martine
v našom kostole

Kto stvoril...

Kto stvoril /: jagajúce hviezdy,:/ 3x
kto stvoril jagajúce hviezdy?

Náš, Otec Boh!

Kto stvoril /: lietajúce vtáčky, ./ 3x
kto stvoril lietajúce vtáčky?

Náš, Otec Boh!

Kto stvoril /: vlniace sa more, ./ 3x
kto stvoril vlniace sa more?

Náš, Otec Boh! Kto stvoril /: celú našu zem, ./ 3x
kto stvoril celú našu zem?

Náš, Otec Boh!

Kto stvoril /: teba, jeho aj mňa, ./ 3x
kto stvoril teba, jeho i mňa?

Náš, Otec Boh! Boh stvoril jagajúce hviezdy,
lietajúce vtáčky, vlniace sa more?
Boh stvoril celú našu zem, teba i mňa!

Druhorodený syn alebo málo známy martinský rodák Pavol Svetozár Fábry a jeho deti Vladimír a Oľga

Medzi popredné martinské rodiny koncom 19. a začiatkom 20. storočia patrili aj Fábryovci. Rodina obchodníka Jozefa Fábryho pochádzajúceho z Nemeckej, resp. Partizánskej Lupče, ktorý sa tu usadil v roku 1878. Korene zapustil v Turci aj vďaka sobášu s Máriou Hraškovou z Kláštora pod Znievom. V Martine si otvoril obchod, ktorý postupne prebudoval na modernú veľkoobchodnú firmu, a založil pri ňom aj menšiu bryndziareň. Martinčania ho poznali aj ako obchodníka, u ktorého dostanú kvalitný tovar dovezený z Ruska. Rozvinul rozsiahle podnikateľské aktivity, stal sa spoluzakladateľom Tatra banky, viacerých priemyselných podnikov v jej záujmovej sfére a hlavne v roku 1893 martinského pivovaru. Pôsobil v rôznych stavovských a hospodárskych spolkoch a orgánoch a venoval sa aj národnej i kultúrnej práci.

Mal šesť synov a tri dcéry. Druhorodeným synom bol Pavol Svetozár. Narodil sa v Martine 14. 1. 1891. Študoval na vyššej obchodnej škole v Martine, potom súkromne zložil skúšky na gymnáziu v Banskej Štiavnici a pokračoval v štúdiu práva na univerzitách v Budapešti a v Berlíne. Po promócií pôsobil ako koncipient vo viacerých advokátskych kanceláriách v Martine a v Liptovskom Mikuláši. No už na začiatku prvej svetovej vojny, v auguste 1914, ho zatkli za to, že vydal výzvu na založenie slovenského gymnázia na Morave. Po prepustení ho internovali pri Záhrebe a musel až do konca vojny zostať v armáde. Slúžil na vojenskej prokuratúre v Budapešti, kde spolupracoval s českými a slovenskými vlastencami. Na konci vojny sa stal poverenikom Slovenskej národnej rady pre rokovania s maďarskou vládou, v decembri 1918 ho vymenovali za zástupcu vládneho referenta pre vnútorné záležitosti dočasnej slovenskej vlády v Žiline, 21. 12. 1918 za župana a vládneho komisára Šarišskej župy a v júni 1919 v tých istých funkciách do Abovsko-turnianskej župy a Košíc.

Po reorganizácii župnej správy začiatkom roku 1921 sa presťahoval do Bratislavy, kde ešte v roku 1920 kúpil vilu na Haffnerovej, resp. Godrovej uli-

ci č. 4, postavenú podľa projektu Michala Milana Harminca. V Bratislave si otvoril advokátsku kanceláriu a zameral sa na právne služby v oblasti priemyslu a poľnohospodárstva. Vypracoval sa na úspešného advokáta a svojich klientov neraz zastupoval aj v zahraničí. Priam legendárnym sa stalo jeho víťazstvo v medzinárodnom spore Rumunska a Maďarska prebiehajúcim v Haagu, v ktorom zastupoval grófa Károlyiho. Po otcovi sa stal významným organizátorom a vedúcou osobnosťou slovenského pivovarníctva. Iničioval založenie Ochranného zväzu pivovarov a v roku 1926 sa stal jeho úradujúcim predsedom. Od roku 1933 pôsobil vo funkcii podpredsedu Ústredného zväzu československých pivovarov v Prahe. Zúčastnil sa aj na založení podniku Svit v Batizovciach. Vo svojich aktivitách spolupracoval s Milanom Hodžom a Republikánskou stranou poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu.

Stal sa aj poprednou osobnosťou verejného života na Slovensku, pôsobil v rôznych hospodárskych, kultúrnych a spoločenských orgánoch a spolkoch, bol predsedom slovenského auto- a neskôr aj aeroklubu. Keďže bol oddaným stúpencom demokratickeho politického režimu Československej republiky, mal po vzniku Slovenského štátu v roku 1939 i po nástupe komunistického režimu veľa nepriateľov, ktorí sa postarali o jeho prenasledovanie.

V roku 1939 nesúhlasil s rozbitím Československa a nijako sa tým netajil. Pred budovou parlamentu vyriekol viaceré protestné výroky, za čo ho hneď zatkli a vo väzení fyzicky izultovali. Po čase ho museli prepustiť, no o niekoľko dní ho s Jozefom Lettrichom, dr. Paulínym, Hušekom, Antonom Štefánkom a ďalšími znovu zatkli a previezli do Ilavy. Po prepustení a návrate do Bratislavy ho zatkli tretí raz a strážený strávil päť týždňov na chirurgickom oddelení Štátnej nemocnice s ťažkými žalúdočnými vredmi. Potom musel zostať asi tri mesiace v domácom väzení a po podmienenom prepustení mu bol nariadený policaj-

ný dozor. To všetko však nestačilo a v októbri 1940 ho „v záujme verejného poriadku a bezpečnosti štátu“ aj s rodinou vypovedali z územia Bratislavy – navzdy. Pravým dôvodom bol záujem o jeho vilu, ktorú najprv chceli (najmä Vojtech Tuka) od neho prenajať pre nemeckého vyslanca Killingera. Fábry, samozrejme, odmietol, a tak musel s rodinou nočnou hodinou vilu i Bratislavu opustiť. Vilu zabrali, inventár rozkradli a stala sa sídlom nemeckého vyslanectva. Fábryho súčasne vyhlásili za politického zbohatlíka a zhabali mu temer celý majetok. Neskôr ho ešte obvinili z trestného činu hanobenia republiky a vykonávali u neho domové prehliadky.

Napriek prenasledovaniu sa zapojil do odbojovej činnosti. Pomáhal politicky prenasledovaným osobám pri ilegálnych prechodoch do zahraničia, medzi ľuďom propagoval protirežimistickú a protinemeckú náladu, zúčastňoval sa na poradách o hospodárskych otázkach odboja, v ním kontrolovanom odvetví poľnohospodárstva zamedzoval vývoz plodín a tovaru do Nemecka, zúčastnil sa na vytváraní vládou nekontrolovaných rezerv pre potreby odboja a z vlastných prostriedkov podporoval politicky a rasovo perzekvovaných a ich rodiny. V máji 1943 mu dovolili vrátiť sa do Bratislavy a dokonca ho vymenovali za vládneho experta sekretariátu Rady obrany štátu. V roku 1944 sa zúčastnil na Slovenskom národnom povstaní a spolupracoval pri jeho hospodárskom zabezpečení. Po návrate do Bratislavy ho opäť zatkli, neskôr prepustili a dali pod policajný dozor. Jeho rodina sa medzitým utiahla do Liptovského Mikuláša, kde mali dom po rodičoch manželky, a neskôr za nimi odišiel aj on. Bratislavskú vilu zabral nemecký generál Hermann Höfle. Po znovudobytí Liptovského Mikuláša Nemcami Fábryho aj so synom Vladimirom osobitný súd v Žiline odsúdil na smrť, no obom sa podarilo gestapu uniknúť. Nemci sa museli uspokojiť len s vyrabaním liptovskomikuláškého bytu.

Po vojne podporoval Demokratickú stranu, čo prispelo k jeho prenasledovaniu komunistami. Po februári 1948 sa vážne obával o svoju bezpečnosť a uvažoval o odchode rodiny do exilu. Na prípravu mohol využiť viaceré služobné cesty do Švajčiarska. Prvá odišla už v apríli 1948 manželka Oľga, rod. Pálková, ktorej sa podarilo získať legálne povolenie na vycestovanie do Ženevy, kde mala rokovať o poskytnutí finančnej podpory ústredím organizácie YMCA. Aj dcéra Oľga v tom čase legálne študovala vo Švajčiarsku.

Pavlove obavy sa naplnili a 17. 7. 1948 ho orgány Štátnej bezpečnosti zatkli. Obvinili ho z vykonštruovaných trestných činov „marenia dvojročného budovateľského plánu, čierneho obchodu a nevernej správy“, ktorých sa mal dopustiť údajným predražovaním jačmeňa a chýbnym vyúčtovaním v Ochrannom zväze pivovarov, v ktorom vykonával funkciu predsedu. Súčasne ho napriek nespornej odbojovej činnosti a Radu SNP II. triedy, ktorý dostal v roku 1946, vyhlásili za kolaboranta a skonfiškovali mu majetok. Jeho súčasťou bola opäť vila v Bratislave s celým zariadením, v ktorej zriadili konzulát Sovietskeho zväzu. Po mesiaci sa mu podarilo dostať sa z väzenia zo zdravotných dôvodov na interné oddelenie Štátnej nemocnice v Bratislave. Ešte počas hospitalizácie bol odsúdený na dva roky pobytu v pracovnom tábore v Novákoch a 30. 12. 1948 mal byť z väzby prepustený a z nemocnice prevezený rovno na výkon trestu. Rozhodol sa však konať, vyžiadal si povolenie opustiť nemocnicu pod zámienkou návštevy ťažko chorej matky v Žiline. V januári 1949 nemocnicu opustil a ilegálne prešiel hranicu do Rakúska. Rodina sa opäť stretla a zostala vo Švajčiarsku. V emigrácii pôsobil v Rade slobodného Československa. Zomrel náhle 24. 12. 1960 počas príležitostnej cesty do západného Berlína.

Fábryovci mali dve deti, Vladimira (nar. 1920) a Oľgu (nar. 1927).

Vladimír Fábry študoval právo, po skončení vojny pracoval na Ministerstve vnútorného obchodu v Prahe, no už v roku 1946 ho prijali do právneho oddelenia sekretariátu Organizácie spojených národov v New Yorku, kde sa vypracoval na vynikajúceho znalca medzinárodného práva. Po nástupe komunistického režimu sa rozhodol zostať v exile a ďalej pôsobil v OSN, kde ho poverovali rôznymi významnými úlohami. Zahynul tragicky 18. 9. 1961 spolu s generálnym tajomníkom OSN Dagom Hammarskjöldom pri leteckom nešťastí pri Ndole v Severnej Rodézii (dnes Zambia).

Dcéra Fábryovcov Oľga po vojne študovala na univerzite v Lausanne a od roku 1947 v Ženeve. Po odchode do exilu pôsobila dlhé roky ako knihovníčka v Knížnici OSN v New Yorku. Vydala sa za Johna W. Burgetta a manželia sa neskôr usadili v mestečku Mamaroneck v okrese Westchester štátu New York, kde zomreli krátko po sebe na prelome rokov 2008 a 2009.

ZDENKO ĎURIŠKA

Boli sme vo Vysokých Tatrách

Dňa 18. 10. 2012 skupina desiatich milovníkov prírody uskutočnila výlet vlakom do Štrby a zubačkou na Štrbské pleso. Potom sme išli pešo cez Mlynickú dolinu k vodopádu Skok, plesu nad Skokom a k Capím plesám.

„Nič nie je samozrejmosť, všetko je dar,“ povedal Milan Rúfus.

Nie je samozrejmosťou, že môžeme chodiť po kopcoch a skalnatých tatranských chodníkoch, hoci si väčšina z nás už užíva seniorské zľavy.

Nie je samozrejmosťou, že sme uprostred chladných a daždivých dní dostali do daru jeden krásny slnečný deň s úchvatnými výhľadmi na tatranské štíty.

Nie je samozrejmosťou, že sme sa cestou nepošmykli ani nepotkli.

Nie je samozrejmosťou, že sme mohli zblízka nerušene pozorovať čriedu kamzíkov pasúcich sa na zvyškoch trávy.

Nie je samozrejmosťou, že sme mali medzi sebou pohodu, že boli s nami aj brat a sestra z katolíckej cirkvi, s ktorými sme mohli spoločne ďakovať Pánovi a chváliť Ho za Jeho veľkolepé dielo.

Dobroreč, duša moja, Hospodinovi a nezabúdaj na žiadne Jeho dobrodenia! (Ž 103)

Za turistickú skupinku
DANKA BALKOVÁ

UDALOSTI V NOVEMBRI A DECEMBRI 2012

- ❑ V stredu 7. novembra bola v našom kostole poeticko-hudobná kompozícia Vďakyvzdanie za písmo na počesť Cyrila, Metoda a Gorazda pri 1150. jubileu.
- ❑ V sobotu 10. novembra sme mali v zborovej sieni na fare Rodinné spoločenstvo venované téme „Imunita“. Pripravila ho sestra kapláňka Taňa Beňuchová s manželom a ďalšími spolupracovníkmi.
- ❑ 17. novembra deti s rodičmi zhotovovali adventné vence. Táto milá udalosť sa stala v našom cirkevnom zbere už tradíciou.
- ❑ o štvrtok 20. novembra v rámci Biblickej hodiny prezentovali žiaci Evanjelickej základnej školy projekt Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom. Získali prvé miesto s prácou o prvej evanjelickej farárke Darine Bancikovej. Sme žiakom vďační za dôstojnú reprezentáciu školy aj cirkvi v rámci Slovenska.
- ❑ V nedeľu 25. novembra nás na hlavných službách Božích prvýkrát pozdravili naše deti z Evanjelickej materskej školy programom a piesňami. Naším sestram učiteľkám prajeme Božie požehnanie.
- ❑ Od pondelka 26. novembra sme začali v spolupráci s rim.-kat. farnosťou a voľným neformálnym združením AL ANON organizovať stretnutia pre rodinných príslušníkov, ktorí majú blízkeho človeka závislého od alkoholu.
- ❑ V piatok 7. decembra sme sa rozlúčili s našou vernou spolusestrou, významnou slovenskou keramikárkou Jitkou Petrikovichovou. Zomrela 2. decembra vo veku 86 rokov. Pohrebný obrad viedol brat farár Milan Kubík, za mesto sa prihovril viceprimátor Ing. Alexander Lilge, za výtvarnú obec Peter Ďurik. Jitka Petrikovichová nášmu zboru darovala krásny keramický betlehem, ktorý zdobí náš chrám každé Vianoce už niekoľko rokov. Vďaka Pánu Bohu za jej život a prácu.
- ❑ V piatok 7. decembra sa uskutočnilo stretnutie turčianskej mládeže. Výkladom poslužil brat farár Peter Fabok na tému „Boh kráča“.
- ❑ Ďalšie stretnutie Rodinného spoločenstva bolo 8. decembra na tému advent. Účastníci si pochutili aj na vianočnej kapustnici.
- ❑ Podporná skupinka smútiacich sa schádzala od 8. novembra do 13. decembra každý štvrtok. Účastníci sú vďační za túto príležitosť.
- ❑ V sobotu 15. decembra piekli deti so svojimi rodičmi vianočné medovníčky, ktoré venovali ako darčeky pre deti do Detského domova v Martine a pre starých ľudí.
- ❑ Adventný koncert nášho zborového spevokolu sa uskutočnil v nedeľu popoludní 16. decembra pod vedením kantorky Marty Šuvadovej. Už roky sa tešíme z tohto krásneho a požehnaného podujatia.
- ❑ 19. decembra sa konala ekumenická pobožnosť v Dražkovicach a Diakovej.
- ❑ 20. decembra bola ekumenická pobožnosť v Domove sociálnych služieb na Ladovni.

Služby Božie Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine počas vianočných a novoročných sviatkov

Štedrý deň 24. 12. 2012 – pondelok
15.30 Štedrovečerné služby Božie
17.00 Štedrovečerné služby Božie

1. slávnosť vianočná 25. 12. 2012 – utorok
8.30 Slávnostné služby Božie
10.00 Slávnostné služby Božie
8.30 Služby Božie na Bystričke

2. slávnosť vianočná 26. 12. 2012 – streda
10.00 Slávnostné služby Božie
po SB Večera Pánova

Silvester 31. 12. 2012 – pondelok
16.00 Služby Božie

Nový rok 1. 1. 2013 – utorok
10.00 Slávnostné služby Božie
s Večerou Pánovou

Zjavenie Krista Pána mudrcom
6. 1. 2013 – nedeľa
10.00 Služby Božie

PRIPRAVILA KATARÍNA PLŽOVÁ

A ešte letiace tiene
Vajanský

VECI NA DNE DUŠE

Dva neznáme rukopisy Štefana Krčméryho

Pripravila Anna Zelenková

Matica slovenská Martin
Slovenský ústav AV ČR, v. v. I., Praha

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Plžová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Hedwiga Tkáčová-Hennelová

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176